

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему «Удосконалення механізму управління прибутком
ПрАТ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ»

Виконав: студент 2 курсу групи 8.0722-фк-з
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та
страхування, освітня програма фінанси і кредит
Ю.В. Іванюк

Керівник д.е.н., професор Огренич Ю.О.

Рецензент д.е.н., професор Крилов Д.В.

Запоріжжя – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Освітній рівень магістр
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Освітня програма фінанси і кредит

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ А.П. Кущик
«_____» _____ 2023 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Іванюку Юрію Валеріановичу

1. Тема роботи: «Удосконалення механізму управління прибутком ПрАТ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ»
керівник роботи: Огренич Юлія Олександрівна, д.е.н., професор
затверджені наказом ЗНУ від 01 травня 2023 р. № 651-с.
2. Строк подання студентом роботи: 10 листопада 2023 р.
3. Вихідні дані до роботи: дані фінансової звітності ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування», Державної служби статистики України, а також монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): визначити сутність та особливості управління прибутком підприємства; дослідити методичні підходи до оцінки прибутковості підприємства; здійснити організаційну характеристику та провести аналіз економічних показників діяльності ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування»; визначити напрями оптимізації механізму управління прибутком підприємства.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 15 рис., 29 табл. і 30 формул.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Огренич Ю.О., професор	8.08.2023 р.	8.08.2023 р.
2	Огренич Ю.О., професор	11.09.2023 р.	11.09.2023 р.
3	Огренич Ю.О., професор	02.10.2023 р.	02.10.2023 р.

7. Дата видачі завдання: 20 червня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	20.06.2023 р. – 31.07.2023 р.	виконано
2.	Виконання вступу	1.08.2023 р. – 07.08.2023 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	08.08.2023 р. – 10.09.2023 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	11.09.2023 р. – 1.10.2023 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	2.10.2023 р. – 19.10.2023 р.	виконано
6.	Формулювання висновків	20.10.2023 р. – 1.11.2023 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	2.11.2023 р. – 9.11.2023 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	10.11.2023 р.	виконано

Студент _____ Ю.В. Іванюк
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ Ю.О. Огренич
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ І.О. Щебликіна
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 127 с., 15 рис., 29 табл., 81 джерело, 8 додатків

Об'єктом дослідження є організаційно-економічні процеси оптимізації механізму управління прибутком підприємства ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних засад та прикладних проблем, пов'язаних із організацією процесу оптимізації механізму управління прибутком підприємства з метою покращення його фінансового стану.

Метою кваліфікаційної роботи є аналіз та поглиблення теоретико-методологічних засад і розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму управління прибутком на підприємстві ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування».

Завдання: 1) визначити сутність та значення прибутку в діяльності підприємства; 2) провести аналіз економічних показників діяльності підприємства; 3) розробити заходи щодо вдосконалення механізму управління прибутком підприємства.

Методи досліджень: діалектичний метод пізнання, системний, комплексний та структурно-функціональний підхід, кількісний аналіз, методи дедукції та індукції, аналізу та синтезу, логічний метод.

Одержані результати та їх новизна: 1) розроблено рекомендації щодо оптимізації політики управління прибутком на підприємстві; 2) розроблено та обгрунтовано заходи щодо оптимізації витрат підприємства; 3) обгрунтовано заходи щодо збільшення прибутку підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Пропозиції щодо оптимізації управління прибутком підприємства можуть бути використані в його практичній діяльності.

ПРИБУТОК, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ВИТРАТИ, БАНКРУТСТВО, РИЗИК, ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

SUMMARY

Qualifying work: 127 p., 15 fig., 29 tab., 81 references, 8 annex.

The object of the study is the organizational and economic processes of optimization of the profit management mechanism of the PJSC «Zaporizhzhya Heavy Crane Plant».

The subject of the study is a set of theoretical principles and applied problems related to the organization of the process of optimizing the mechanism of the company's profit management in order to improve its financial condition.

The purpose of the qualification work is to deepen the theoretical and methodological foundations and develop practical recommendations for improving the profit management mechanism at PJSC «Zaporizhzhya Heavy Crane Plant».

Tasks: 1) determine the essence and meaning of profit in the enterprise; 2) conduct an analysis of the economic indicators of the enterprise; 3) develop measures to improve the mechanism of enterprise profit management.

Methods of research: a systematic approach to the study of economic events and processes. During research performance scientific methods of cognition were used: methods of induction and deduction, terminological analysis and comparison, calculation methods, theoretical generalization; cause-effect relationship methods, abstract-logical method and logical method.

The results obtained and their novelty: 1) recommendations for optimizing the company's profit management policy were developed; 2) measures to optimize the company's costs were developed and substantiated; 3) measures to increase the company's profit are substantiated.

Practical significance of the obtained results. Suggestions for optimizing the company's profit management can be used in its practical activities. The proposals and recommendations for optimizing the capital structure of the enterprise in order to improve its financial condition can be used in the practice of industrial enterprises.

Profit management of an industrial enterprise PJSC «Zaporizhzhya Heavy Crane Plant» can be implemented in the practice of other industrial enterprises. The proposed recommendations regarding the organization and activation of investment processes at PJSC «Zaporizhzhya Heavy Crane Plant» are of practical importance and will allow managers to make effective management decisions regarding the optimization of the company's profit.

PROFIT, EFFICIENCY, COSTS, BANKRUPTCY, RISK, FINANCIAL STABILITY, PROFITABILITY, FINANCIAL RESULTS

ЗМІСТ

ВСТУП	8
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	12
1.1 Економічна сутність прибутку та його вплив на діяльність підприємства.....	12
1.2 Основні чинники, що впливають на формування та розподіл прибутку підприємства.....	19
1.3 Методичні основи визначення прибутку і рентабельності підприємства.....	29
2 АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ»	41
2.1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування».....	41
2.2 Аналіз фінансових результатів діяльності ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування».....	58
2.3 Аналіз прибутковості та рентабельності ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування».....	72
3 ОПТИМІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ НА ПРАТ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ»	87
3.1 Оптимізація політики управління прибутком на ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування».....	87
3.2 Збільшення прибутку ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» через процедуру лізингу та здачу власних площ в оренду	97
3.3 Оптимізація витрат ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування».....	107
ВИСНОВКИ.....	115
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	121
ДОДАТКИ.....	128

ВСТУП

Основу економічного розвитку підприємства в сучасних ринкових умовах господарювання становить прибуток, що являє собою грошовий вираз основної частини грошових надходжень, які створюються підприємствами різних форм власності. Як економічна категорія він характеризує фінансовий результат підприємницької діяльності.

Дослідження аналізу і управління прибутку на підприємствах є досить важливим та актуальним, оскільки саме прибуток є основним джерелом фінансування розвитку підприємства, удосконалення його матеріально-технічної бази, забезпечення всіх форм інвестування. Прибуток є показником, який відображає фінансовий результат діяльності підприємства, забезпечує фінансування розширеного виробництва та його ефективність, обсяг та кількість виготовленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості, а також з ним пов'язане вирішення важливих соціальних, економічних, політичних, етичних проблем суспільства на мікро- й макрорівні.

Слід відзначити і той факт, що прибуток займає одне з центральних місць у загальній системі вартісних інструментів управління економікою, оскільки всі вони прямо або опосередковано пов'язані з прибутком. Це стосується і ціни, кредиту, собівартості та інших економічних важелів. Зважаючи на це, прибуток є одним із основних об'єктів управління фінансового менеджменту.

Проведений теоретичний аналіз наукових уявлень та висвітлення питань методології та організації аналізу прибутку, як фактора стійкого розвитку підприємства, показав, що вагомий внесок у зазначений напрям дослідження зробили такі вчені-економісти як М.Д. Білик, І.О. Бланк, А.Г. Загородній, М.Я. Коробов, В.В. Костецький, С.О. Кучеркова, В.О. Мец, О.В. Олійник, В.Г. Савицька, Р.В. Скалюк, Ю.М. Тютюнник, А.В. Череп, М.В. Шевчук та інші дослідники.

Разом з тим, слід зазначити, що при дослідженні проблем ефективного управління прибутком підприємства недостатньо уваги приділяється витратам,

які виникають у процесі господарської діяльності підприємства; не враховуються фактори, які формують прибуток підприємства у сучасних умовах; мають місце недосконалі, застарілі методичні підходи до управління прибутком підприємства. Це спричинило об'єктивну потребу в подальшому розробленні теоретичних і методичних положень щодо удосконалення управління прибутком підприємства з урахуванням сучасного досвіду. Актуальність окреслених вище проблем управління прибутком стали основою для вибору теми дослідження, визначили мету, завдання й очікувані практичні результати.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є аналіз та поглиблення теоретико-методологічних засад і розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму управління прибутком на підприємстві ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування».

Виходячи з цієї мети, були розроблені такі основні задачі дослідження:

- дослідити економічну сутність та значення прибутку в діяльності підприємства;
- дослідити механізм та особливості управління прибутком промислового підприємства в сучасних умовах;
- дослідити методичні підходи до визначення прибутку та рентабельності сучасних підприємств;
- провести комплексний аналіз фінансового стану ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування»;
- проаналізувати показники прибутковості та рентабельності підприємства;
- визначити шляхи оптимізації механізму ефективного управління прибутком підприємства;
- обґрунтувати заходи щодо оптимізації політики управління прибутком;
- обґрунтувати шляхи оптимізації витрат підприємства.

Об'єктом дослідження є організаційно-економічні процеси оптимізації механізму управління прибутком підприємства ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних засад та прикладних проблем, пов'язаних із організацією процесу оптимізації механізму управління прибутком підприємства з метою покращення його фінансового стану.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних фахівців в галузі теорії та практики управління прибутком підприємства. У роботі використані методи: логічного узагальнення – для узагальнення наукового досвіду з досліджуваної проблематики й викладання послідовності положень кваліфікаційної роботи; дедуктивний – для дослідження теоретичних аспектів управління прибутком підприємства; фінансово-економічного та статистичного аналізу, порівняння, зведення – при оцінюванні фінансового стану підприємства; критичного аналізу та узагальнення теоретичних досліджень – для теоретичного узагальнення одержаних результатів та формулювання висновків.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, фахова література, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, дані фінансової звітності ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування», результати власних досліджень та проведеного аналізу.

Наукова новизна отриманих результатів визначається наступними основними положеннями:

- дістав подальший розвиток механізм оптимізації політики управління прибутком на підприємстві з використанням резервів зростання прибутку;
- удосконалено механізм оптимізації витрат підприємства, зокрема, з використанням системного підходу, визначенні та взаємному узгодженні впливаючих на витрати чинників, при яких заданий об'єм продукції буде вироблений з мінімальними витратами.

Значення результатів кваліфікаційної роботи магістра полягає у тому, що розроблені рекомендації дозволяють керівництву підприємства оптимізувати механізм управління прибутком промислового підприємства і можуть бути впроваджені в практику інших промислових підприємств. Запропоновані рекомендації мають практичне значення і дозволять керівникам приймати ефективні управлінські рішення щодо оптимізації прибутку підприємства.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження доповідалися й обговорювалися на XVIII Міжнародній науково-практичній конференції «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях» (Запоріжжя, 19-20 жовтня 2023 р.).

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано 2 друковані праці – стаття у монографії та тези за матеріалами наукової конференції.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність прибутку та його вплив на діяльність підприємства

Прибуток є однією з основних категорій товарного виробництва. Це передусім виробнича категорія, що характеризує відносини, які складаються в процесі суспільного виробництва.

Поява прибутку безпосередньо пов'язана з появою категорії «витрати виробництва». Прибуток – це та частина додаткової вартості продукту, що реалізується підприємством, яка залишається після покриття витрат виробництва. Відособлення частини вартості продукції у вигляді витрат виступає в грошовому виразі як собівартість продукції.

Додатковий продукт – це вартість, створювана виробниками понад вартість необхідного продукту.Dodатковий продукт властивий усім суспільно-економічним формаціям і є однією з важливих умов їхнього успішного розвитку.

Прибуток – це частина додаткової вартості, виробленої і реалізованої, готової до розподілу. Підприємство одержує прибуток після того, як втілена у створеному продукті вартість буде реалізована і набере грошової форми.

Отже, об'єктивна основа існування прибутку пов'язана з необхідністю первинного розподілу додаткового продукту. Прибуток – це форма прояву вартості додаткового продукту [1].

Таким чином, прибуток є об'єктивною економічною категорією. Тому на його формування впливають об'єктивні процеси, що відбуваються в суспільстві, у сфері виробництва й розподілу валового внутрішнього продукту.

Водночас прибуток – це підсумковий показник, результат фінансово-господарської діяльності підприємств як суб'єктів господарювання. Тому

прибуток відбиває її результати і зазнає впливу багатьох чинників. Є особливості у формуванні прибутку підприємств залежно від сфери їхньої діяльності, галузі господарства, форми власності, розвитку ринкових відносин.

На формування прибутку як фінансового показника роботи підприємства, що відбивається в бухгалтерському обліку, в офіційній звітності суб'єктів господарювання, впливає встановлений порядок визначення фінансових результатів діяльності; обчислення собівартості продукції (робіт, послуг); загальногосподарських витрат; визначення прибутків (збитків) від фінансових операцій, іншої діяльності.

Отже, на формування абсолютної суми прибутку підприємства впливають: результати, тобто ефективність його фінансово-господарської діяльності; сфера діяльності; галузь господарства; установлені законодавством умови обліку фінансових результатів.

Прибуток – це показник, що формується на мікрорівні. Прибуток народного господарства – це результат діяльності окремих підприємств, галузей економіки, розвитку окремих сфер, структурних зрушень в економіці, змін у порядку обліку фінансових результатів [2].

Абсолютна сума прибутку, отримана підприємством, у тім числі прибуток від основної діяльності, є дуже важливими показниками. Однак вони не можуть характеризувати рівень ефективності господарювання. За інших однакових умов більшу суму прибутку отримає підприємство, яке володіє більшим капіталом, використовує більше живої і матеріалізованої праці, більше виробляє і реалізує продукції (робіт, послуг).

Прибуток – це частина отриманого на вкладений капітал чистого доходу підприємства, що характеризує його винагороду за ризик підприємницької діяльності.

У загальному розумінні прибуток – це різниця між виручкою від реалізації товарів (робіт, послуг) та витратами на їх виробництво, тобто собівартістю, але у науковій практиці вчені розглядають та доповнюють

поняття прибутку з різних сторін, тож наведемо декілька основних визначень цієї категорії (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Основні визначення поняття «прибуток»

ПІБ вченого	Визначення «прибутку»
Білик М. Д. [3]	Прибуток — це додаткова вартість, яка утворюється в процесі виробництва понад вартість спожитих виробничих ресурсів і робочої сили
Буряковський В. В. [4]	Прибуток – це грошове вираження основної частини грошових накопичень, які створені підприємствами різних форм власності
Бланк І. А. [5]	Прибуток – мірило фінансового здоров'я підприємства, характеристика рентабельності вкладення коштів в активи конкретного підприємства
Єпіфанова І.Ю. [6]	Прибуток – змінена форма додаткової вартості, виробленої, реалізованої, готової до розподілу, що сформована в процесі суспільного відтворення для задоволення різних інтересів підприємства та його власників
Мец В. О. [7]	Прибуток – фінансова категорія, яка показує позитивний фінансовий результат, характеризує ефективність виробництва, свідчить про обсяг і якість виготовленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості
Скалюк Р.В. [8]	Прибуток – основний критерій ефективності господарювання
Шевчук М.В.[9]	Прибуток – основне власне внутрішнє фінансове джерело, яке забезпечує розвиток підприємства на принципах самофінансування
Орехова А.І. [10]	Прибуток – дохід на вкладений капітал, який є винагородою підприємця за ризик, мотив його діяльності та який розраховують як різницю між сукупним доходом і сукупними витратами.

Тож, проаналізувавши різні підходи до визначення поняття прибутку, можна зазначити, що вчені сходяться на думці, що прибуток є основним показником фінансово-господарської діяльності підприємства, який символізує ефективність роботи підприємства. Він може свідчити як про правильність обраного шляху функціонування, так і про необхідність зміни курсу задля поліпшення загального фінансового стану підприємства.

Розглянемо основні характеристики прибутку, задля детального вивчення його сутності:

- прибуток не завжди здатний повністю охарактеризувати активну діяльність підприємства, наприклад, якщо воно активно займається політичною діяльністю або благодійністю;

- прибуток є формою доходу від початкових вкладів підприємця;
- прибуток не є гарантованим доходом для підприємця через те, що неправильно обрана модель ведення бізнесу або будь-який зовнішній чинник чи невдалі розпорядчі дії можуть зменшити розмір очікуваного прибутку або скасувати його взагалі;
- прибуток є наслідком виправданого ризику від підприємницької діяльності;
- прибуток не є остаточним доходом через те, що з нього вираховуються витрати на ведення подальшої господарської діяльності підприємства;
- прибуток виражається у грошовій формі, а отже є вартісним показником діяльності.

Наведені вище характеристики прибутку допомагають більш детально вивчити його сутність та оцінити можливість його отримання та утримання для підприємства. Підсумовуючи, можна сказати, що хоча саме визначення прибутку та прибутковості є доволі легкими, але після вивчення певних аспектів стає зрозуміло, що отримання прибутку є достатньо складним процесом для підприємця [11].

Розглянемо також основні функції прибутку, які зумовлюють важливість ролі прибутку для підприємства:

- оціночна – характеризує ефективність господарської діяльності підприємства, а згідно з величиною отриманого прибутку визначається фінансова стійкість та інвестиційна привабливість;
- розподільча – полягає у ефективному розподілі прибутку, як результату господарської діяльності, задля задоволення інтересів держави, власників та працівників підприємства;
- стимулююча – полягає у забезпеченні стійкого фінансового стану та подальшого розвитку підприємства;
- соціальна – шляхом розподілу прибутку він повинен задовольняти інтереси працівників підприємства, його власників та суспільства в цілому. Фінансування суспільних потреб є доволі важливим аспектом діяльності через

те, що це дає змогу утримувати стійку позицію на ринку та сприяти соціальному добробуту населення [12,13].

Але слід зазначити, що прибутковість є наслідком правильно обраної моделі побудови бізнесу. Тобто окрім забезпечення постійного прибутку кожне підприємство повинне підвищувати власний потенціал за рахунок оновлення технічних засобів та покращення якості продукції, а також пильнувати за підтриманням платоспроможності, що є джерелом розвитку (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Класифікація видів прибутку

Критерій	Вид
В залежності від виду діяльності, в рамках якої отримано прибуток	– прибуток від реалізації за основною діяльністю; – прибуток від реалізації за неосновною діяльністю; – від фінансових операцій; – від неопераційної діяльності; – від лізингової діяльності.
В залежності від порядку визначення	1. Економічний підхід: – балансовий прибуток – кінцевий результат всіх видів діяльності; – прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства – різниця між балансовим прибутком і податком на прибуток; – чистий прибуток – різниця між прибутком, що залишається в розпорядженні підприємства та штрафними санкціями щодо підприємства.
	2. Бухгалтерський підхід: – прибуток від звичайної діяльності до оподаткування; – прибуток від звичайної діяльності; – чистий прибуток – сума прибутку від звичайної діяльності і надзвичайних доходів (витрат).
Від методики оцінки	– номінальний прибуток – той, що фактично отримано; – реальний прибуток – номінальний прибуток з урахуванням впливу інфляції.
В залежності від цілі визначення	– бухгалтерський (балансовий) прибуток; – економічний прибуток.
В залежності від розміру	– мінімальний прибуток – прибуток, розмір якого після сплати податків задовольняє уяву власників про мінімальний рівень рентабельності на вкладений капітал; – нормальний прибуток – прибуток, який відповідає нормі прибутковості на вкладений капітал у галузі; – цільовий (необхідний) прибуток – прибуток, що відповідає потребам підприємства в коштах на виробничий і соціальний розвиток і утворюється за рахунок чистого прибутку; – максимальний прибуток – прибуток, що пов'язаний з реалізацією мети поведінки підприємства на ринку на максимізацію прибутку.

В свою чергу прибутковість є більш ширшим поняттям, ніж прибуток безпосередньо, та являє собою економічне становище підприємства, за яким його прибуток як в сфері основної, так і господарської діяльності перевищує понесені витрати у розмірі, необхідному для подальшого ефективного функціонування.

Усі підприємці є зацікавленими в отриманні прибутку та підтриманні власним підприємством провідних позицій на ринку. Стійке та постійне отримання прибутку дозволяє власникам розвивати власну діяльність та захищати підприємство від банкрутства.

Поняття прибутку є доволі загальним, отже, задля більш повної характеристики роботи підприємства, прибуток розглядається за такими складовими [14]:

- прибуток від звичайної діяльності (балансовий прибуток);
- прибуток від реалізації товарів, робіт, послуг;
- прибуток від іншої реалізації;
- доходи і витрати від позареалізаційної діяльності.

Балансовий прибуток є найбільш загальним поняттям, яке включає до себе прибуток від реалізації товарів, робіт або послуг, прибуток від іншої реалізації та доходи і витрати від позареалізаційної діяльності. Тобто балансовий прибуток є сумою прибутків по усім видам діяльності на підприємстві. Розглянемо кожний окремо.

Прибуток від реалізації товарів, робіт та послуг займає питому вагу в формуванні балансового прибутку підприємства, бо його називають також прибутком від основної діяльності.

Прибутком від іншої реалізації може виступати діяльність, яка пов'язана з реалізацією товарів або послуг, але не є основним видом діяльності на підприємстві. Обсяг такого прибутку може коливатися в залежності від багатьох чинників, наприклад, економічне становище в країні або на підприємстві, пора року тощо.

Третьою складовою є доходи та витрати від позареалізаційної діяльності. До них можна віднести [15-17]:

- прибутки і збитки минулих років, що виявлені у звітному періоді; невідшкодовані збитки від надзвичайних ситуацій (стихійних лих, пожеж, аварій);
- надходження боргів, списаних раніше як безнадійні;
- штрафи, пені, неустойки, що надходять за порушення господарських договорів суб'єктами господарювання у зв'язку із застосуванням фінансових санкцій; штрафи, отримані за несвоєчасне погашення податкового кредиту з державного бюджету;
- кредиторська заборгованість між підприємствами недержавної форми власності, щодо якої минув термін позовної давності;
- прибуток від завищення цін і тарифів;
- курсова різниця від операцій в іноземній валюті;
- прибуток і збуток від ліквідації основних засобів;
- вартісна різниця відвантаженої та отриманої частини виконаного повністю бартерного контракту;
- прибуток (збиток) від спільної діяльності.

Також важливим для підприємства є значення чистого прибутку. Чистий прибуток – це прибуток, який залишається у розпорядженні підприємства після сплати податків, погашення боргів, штрафних санкцій. Тобто чистий прибуток є безпосередньо результатом роботи підприємства. Це кінцевий результат роботи підприємства, показник абсолютного ефекту його роботи.

В умовах ринкової економіки, чистий прибуток є основою економічного та соціального розвитку підприємства. Постійне збільшення чистого прибутку – це стає джерело фінансування розвитку виробництва (реінвестування прибутку), виплати дивідендів, створення резервних фондів, задоволення матеріальних і соціальних потреб працівників підприємства.

1.2 Основні чинники, що впливають на формування та розподіл прибутку підприємства

Для того, щоб підтримувати прибутковість підприємства на відповідному рівні, необхідно визначити ряд факторів, що впливають на зміну прибутковості та визначити, який саме вплив вони надають.

У найбільш загальному понятті усі фактори впливу на прибутковість поділяються на зовнішні – ті, які підприємство не має змоги змінити, та внутрішні – ті, на які підприємство має змогу впливати та які знаходяться в його компетенції.

Значення комплексної класифікації факторів, що впливають на формування прибутку, полягає у тому, що на її основі можна моделювати ефективну господарську діяльність підприємства, здійснювати комплексний пошук внутрішньогосподарських резервів з метою підвищення ефективності виробництва. Детальніше усі фактори впливу на прибутковість розглянемо на рис. 1.1.

Розглянемо фактори, представлені на рис. 1.1, детальніше. Як було зазначено вище, найбільш загальними факторами є зовнішні. Зовнішніми факторами є ситуація в економічному середовищі галузі, держави та світу в цілому. Це саме ті фактори, які не залежать від діяльності підприємства, але, в той самий час, надають безпосередній вплив на подальшу роботу. Згідно зі схемою можна побачити, що до таких факторів належить інфляція, конкуренція на ринку товарів, ціни на ринку ресурсів, природні, політичні, економічні умови тощо [18,19].

Більш розгорнутими є група факторів внутрішнього впливу. Збільшення обсягів реалізації продукції є одним з головних чинників отримання прибутку підприємством. Саме тому важливо завжди пильнувати за тим, щоб обсяги виробничої продукції хоча б трималися на одному рівні, але головним є безпосередньо зростання обсягів у комплексі з високою якістю продукції. Обсяг реалізації продукції та обсяг прибутку знаходяться у пропорційній

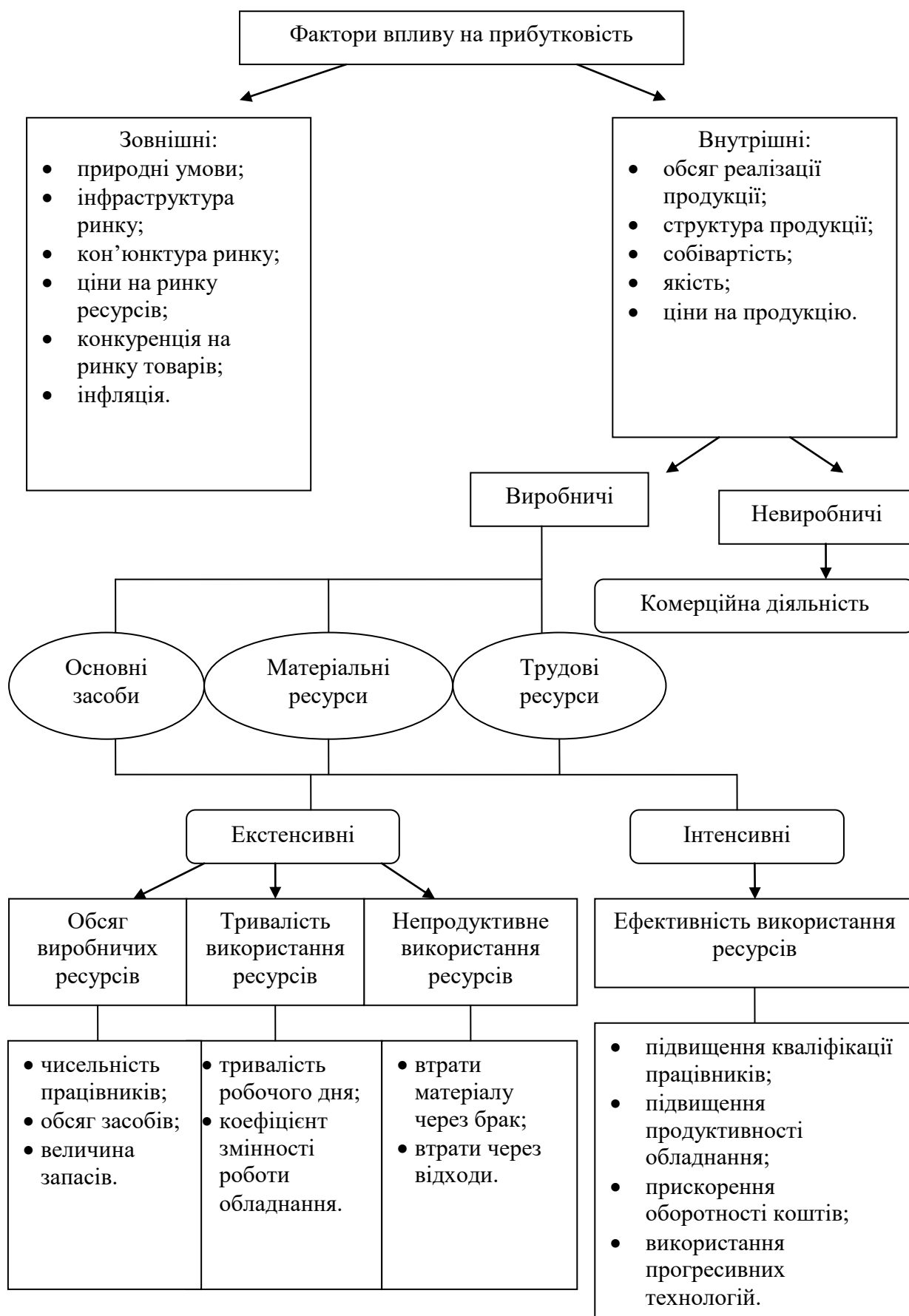

Рисунок 1.1 – Класифікація факторів впливу на прибутковість підприємства

залежності, тож, збільшення обсягу виробництва неодмінно призведе до збільшення прибутку [20].

Другим важливим внутрішнім фактором впливу виступає собівартість продукції. Кожен товаровиробник прагне того, щоб досягти максимізації прибутку при мінімізації витрат. Тож зменшення собівартості при збереженні конкурентоспроможності та якості виробленої продукції є дуже важливим заходом для будь-якого підприємства. Потрібно зазначити, що прибуток та собівартість перебувають в обернено пропорційній залежності – тож чим нижче собівартість продукції, тим вище рівень прибутку для підприємства.

Наступним розглянемо ціну на продукцію. Ціни на продукцію є також достатньо важливим фактором, бо окрім цін, що регулюються державою, наприклад, для монопольних підприємств, вільні ціни встановлюються безпосередньо підприємством-товаровиробником. Тож рівень вільних цін залежить від якості продукції, попиту на неї та конкуренції на ринку інших виробників, що означає потребу у модернізації виробництва, його постійному вдосконаленні та підтриманні конкурентоспроможного рівня виробництва, що, в свою чергу, забезпечить стабільний рівень прибутковості.

Зміна структури продукції може по-різному вплинути на прибутковість підприємства. Наприклад, якщо у структури продукції зросте часта високорентабельних товарів, то загальний прибуток буде збільшуватися. А якщо збільшиться частка низькорентабельних товарів, то й загальний прибуток впаде. Це говорить про те, що не потрібно жертвувати якістю продукції при розширенні виробництва, бо на загальний рівень прибутку це вплине негативно [21].

Якщо розглянути невиробничі фактори впливу на прибутковість, то до них також можна віднести:

- комерційну діяльність;
- постачальницько-збутову діяльність;
- природоохоронну діяльність;
- соціальні умови праці тощо.

Розглянемо також систему факторів, що дозволять збільшити величину отриманого прибутку у табл. 1.3.

Таблиця 1.3 – Фактори збільшення прибутку підприємства

Група факторів	Перелік заходів
Організаційні	– удосконалення виробничої структури; – удосконалення організаційної структури; – диверсифікація виробництва; – реструктуризація виробництва тощо.
Технічні	– оновлення матеріально-технічної бази; – переозброєння виробництва; – підвищення якості продукції.
Економічні	– удосконалення форми оплати праці; – покращення тарифної системи; – прискорення обігу оборотних коштів.

Вживати заходи, зазначені у табл. 1.3, доцільно саме у такій послідовності задля досягнення підприємством бажаних результатів, а саме підвищення прибутковості.

До інших заходів підвищення прибутковості підприємства можна також віднести [22-23]:

- зниження собівартості виробництва;
- формування достатньої кількості резервів (виробничих та фінансових);
- підвищення продуктивності праці та кваліфікації робітників;
- ретроспективний аналіз діяльності підприємства;
- високий рівень внутрішнього аудиту;
- постійний контроль за ринками збуту та постачання;
- постійне вивчення конкурентного середовища тощо.

Розглянемо фактори збільшення прибутковості також з точки зору резервів. Резерви є кількісною величиною та виявляються безпосередньо під час планування, виробництва та реалізації продукції (рис. 1.2).

Тактичні або поелементні резерви не включають до себе комплекс елементів, а є самостійною ланкою у системі прибутковості конкретного підприємства.

Рисунок 1.2 – Класифікація резервів підвищення прибутковості підприємства [24]

Розглянемо детальніше стратегічні або комплексні резерви. Збільшення розриву між ціною та витратами на виробництво полягає у тому, що зростання ціни на певний товар буде випереджати зростання витрат на його виробництво, і реалізація цього резерву допоможе безпосередньо вплинути на підвищення якості продукції.

Резерв збільшення добутку обсягу виробництва продукції та одиничного прибутку полягає в тому, що зростання одного з множників в свою чергу буде випереджати зниження іншого, що у наслідку дасть позитивний результат.

Вихід на нові ринки збуту є ризикованим кроком, але він зможе допомогти досягти підвищення прибутковості. А завдяки резерву підвищення якості продукції, цей ризик буде мінімізуватися та пошук нових ринків збуту спрощуватися.

Отриманий прибуток повинен бути розподіленим. Основними аспектами розподілу прибутку є спрямування частки прибутку до держави у вигляді

фіксованих у законодавстві ставок податку, решта залишається у підприємства як у господарюючого суб'єкта. Подальший розподіл прибутку щодо виробничих або господарських нужд підприємства залишається на власне розпорядження, але тільки в разі повної сплати усіх податків та обов'язкових платежів державі [25-27].

Отриманий прибуток підприємство має розподілити таким чином, щоб підтримувати свою діяльність на відповідному рівні, а за можливістю підвищувати свою прибутковість у подальшому функціонуванні. Тож розглянемо вплив прибутку на діяльність підприємства:

- прибуток є джерелом сплати податків, штрафних санкцій та інших обов'язкових платежів державі;
- прибуток є джерелом погашення кредитів, отриманих на інвестиційний розвиток;
- прибуток є джерелом сплати дивідендів акціонерам підприємства;
- прибуток використовується для формування відповідних резервів підприємства;
- прибуток використовується задля подальшого розвитку та оновлення виробничо-технічної бази;
- прибуток відіграє функцію стимулювання підприємницької діяльності;
- прибуток може виступати джерелом благодійних відрахувань тощо.

Тож ми з'ясували, що прибуток має великий вплив для подальшого функціонування підприємства та його розвитку. Більш детально спрямування прибутку розглянемо на рис. 1.3.

Фонд виробничого розвитку дозволяє підприємству направляти кошти на матеріально-технічне оновлення виробництва, замінювати застарілу техніку, використовувати кошти у разі розширення виробництва або випуску нової продукції.

Резервний фонд формується кожним підприємством задля страхування від ризиків або погіршення фінансового стану та у разі виникнення непередбачених обставин.

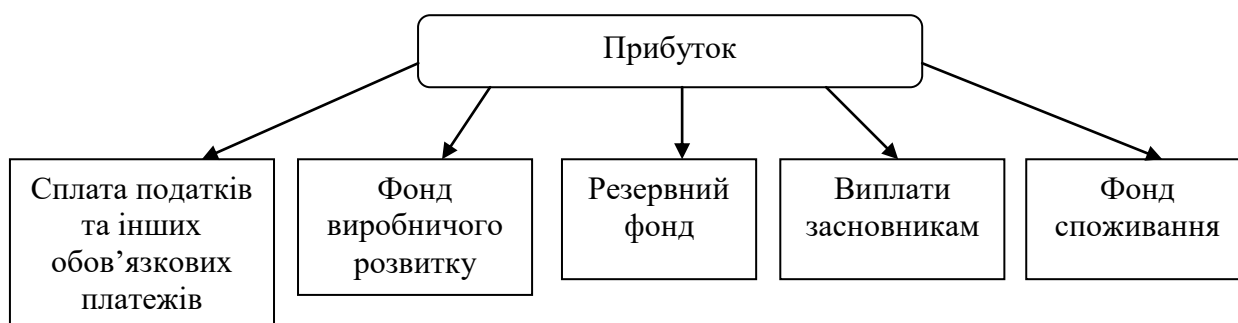

Рисунок 1.3 – Можливі напрямки використання прибутку підприємства

Виплати засновникам включають в себе отримання засновниками власного доходу, у той час як акціонерні товариства виплачують дивіденди своїм акціонерам.

Фонд споживання створюється для покриття соціальних нужд працівників підприємства. Формування споживчого фонду дозволяє мотивувати працівників шляхом щорічного преміювання, виплат премій окремій особі за особові здобутки, одноразове надання матеріальної допомоги працівникам тощо [28].

Щоб зробити висновок про рівень ефективності роботи підприємства, отриманий прибуток необхідно порівняти зі здійсненими витратами. По-перше, витрати можна розглядати як поточні витрати діяльності підприємства, тобто собівартість продукції (робіт, послуг). Тут можливі різні варіанти визначення поточних витрат і прибутку, що використовуються у розрахунках.

По-друге, витрати можна розглядати як авансовану вартість (авансований капітал) для забезпечення виробничої та фінансово-господарської діяльності підприємства. Тут також можливі різні варіанти визначення авансованої вартості й визначення прибутку, що береться для розрахунків.

Співвідношення прибутку з авансованою вартістю або поточними витратами характеризує таке поняття, як рентабельність. У найширшому, найзагальнішому розумінні рентабельність означає прибутковість або дохідність виробництва і реалізації всієї продукції (робіт, послуг) чи окремих

видів її; дохідність підприємств, організацій, установ у цілому як суб'єктів господарської діяльності; прибутковість різних галузей економіки.

Рентабельність безпосередньо пов'язана з отриманням прибутку. Однак її не можна ототожнювати з абсолютною сумою отриманого прибутку. Рентабельність – це відносний показник, тобто рівень прибутковості, що вимірюється у відсотках.

Різні варіанти рішень, що приймаються при визначенні прибутку, поточних витрат, авансованої вартості, для розрахунку рентабельності, зумовлюють наявність значної кількості показників рентабельності.

Обчислення рентабельності окремих видів продукції (робіт, послуг) може ґрунтуватися на показниках прибутку від їх випуску або реалізації. При цьому поточні витрати можуть братися в таких варіантах: собівартість продукції (виробнича); собівартість продукції за виключенням матеріальних витрат (заново створена вартість); вартість продукції в цінах виробника (вартість за мінусом непрямих податків) [29,30].

Для розрахунку рівня рентабельності підприємств можуть використовуватися: загальний прибуток; прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг), тобто від основної діяльності. При цьому прибуток зіставляється з авансованою вартістю, яку можна визначати в різних варіантах (весь капітал підприємства, власний капітал, позичковий капітал, основний капітал, оборотний капітал).

Для розрахунку рентабельності галузей економіки береться загальна сума прибутку, отримана підприємствами, об'єднаннями, іншими госпрозрахунковими формуваннями, що входять у відповідну галузь економіки. На рівень рентабельності галузі впливатиме наявність у ній низькорентабельних і збиткових підприємств [31].

Управління прибутком це процес розробки та прийняття ефективних управлінських рішень за всіма головними аспектами його формування та розподілу на підприємстві з метою підвищення прибутку підприємства в поточному та подальших періодах .

Головною метою управління прибутком є знаходження шляхів найкращого його формування та ефективного розподілу, що спрямовані на забезпечення розвитку діяльності підприємства та покращення його ринкової вартості [32].

Ключовими завданнями управління формуванням прибутку підприємства є:

- 1) визначення основних джерел його формування;
- 2) забезпечення максимізації величини прибутку з урахуванням ресурсного потенціалу підприємства та ринкової кон'юнктури;
- 3) забезпечення оптимального співвідношення між рівнем прибутковості підприємства та допустимим рівнем ризику;
- 4) забезпечення максимізації ринкової вартості підприємства;
- 5) забезпечення ліквідності активів та платоспроможності підприємства;
- 6) забезпечення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості підприємства у довгостроковому періоді тощо [33].

Процес управління формуванням прибутку полягає в аналізі прибутку підприємства в передплановому періоді та плануванні обсягів та оптимального складу формування прибутку у плановому періоді.

Основними типовими елементами аналізу прибутку підприємства в передплановий період виступають [34]:

- 1) аналіз загальної суми прибутку та показників рентабельності в динаміці;
- 2) визначення складу загальної суми прибутку за основними його видами;
- 3) аналіз основних напрямів використання прибутку з метою оцінки достатності прибутку звітного періоду у фінансовому забезпеченні розвитку підприємства та ін.

Планування прибутку підприємства проводиться лише в рамках його звичайної діяльності в розрізі визначення сум прибутку від операційної діяльності, фінансових операцій та іншої звичайної діяльності.

Особлива увага фінансовими менеджерами надається плануванню прибутку від основної діяльності, оскільки останній є найвагомішим результуючим показником ефективності ведення обраного власниками підприємства бізнесу.

В процесі планування формування прибутку підприємства використовуються різні методи. Основними методами планування формування прибутку підприємства є: метод прямого поасортиментного розрахунку, аналітичний метод планування прибутку та система аналізу «взаємозв'язок витрат, обсягу реалізації і прибутку» [35].

Процес управління розподілом прибутку підприємства являє собою процес формування напрямків його майбутнього використання відповідно до цілей та завдань розвитку підприємства. Фактори, що впливають на розподіл прибутку поділяються на зовнішні і внутрішні (табл. 1.4).

Таблиця 1.4 – Фактори, що впливають на розподіл прибутку

Зовнішні	Внутрішні
Правові обмеження	Менталітет власників підприємства
Податкова система	Рівень рентабельності діяльності
Середньоринкова норма прибутку на інвестований капітал	Інвестиційні можливості реалізації високодохідних проектів
Альтернативні зовнішні джерела формування фінансових ресурсів	Альтернативні внутрішні джерела формування фінансових ресурсів
Темп інфляції	Стадія життєвого циклу підприємства
Стадія кон'юнктури товарного ринку	Рівень ризиків здійснюваних операцій і видів діяльності
Прозорість фондового ринку	Рівень коефіцієнта фінансового лівериджу
	Рівень концентрації управління
	Чисельність персоналу та діючі програми його участі в прибутку
	Рівень поточної платоспроможності підприємства

Фактори, що впливають на пропорції та ефективність розподілу прибутку, досить різноманітні; різна і ступінь інтенсивності їх прояву. Одна група цих факторів виявляє передумови до збільшення капіталізованої частини прибутку; інша група, навпаки, направляє управлінські рішення на користь збільшення частки споживаної його частини. За характером виникнення всі

фактори, що впливають на розподіл прибутку, можна поділити на дві групи [36]:

- 1) зовнішні (що генеруються зовнішніми умовами діяльності підприємства);
- 2) внутрішні (що генеруються особливостями господарської діяльності даного підприємства).

Основними завданнями політики розподілу прибутку на підприємстві є [37]:

- 1) забезпечення отримання власниками необхідної норми прибутку на інвестований капітал;
- 2) забезпечення пріоритетних цілей стратегічного розвитку підприємства за рахунок капіталізованої частини прибутку;
- 3) забезпечення стимулювання трудової активності та додаткового соціального захисту персоналу;
- 4) забезпечення формування в необхідних розмірах резервного та інших фондів підприємства.

1.3 Методичні основи визначення прибутку і рентабельності підприємства

Показники фінансових результатів характеризують ефективність діяльності підприємства. Тому аналіз фінансових результатів діяльності підприємства є одним з найважливіших напрямів фінансового аналізу підприємства [38].

Проведення такого аналізу необхідно як управлінському персоналу підприємства, так і зовнішнім користувачам, зацікавленим у діяльності підприємства (власникам, кредиторам, постачальникам і покупцям, і т. д.).

Аналіз фінансових результатів надає керівництву підприємства інформацію, необхідну для прийняття точних управлінських рішень. Зовнішні

користувачі беруть до уваги результати фінансового аналізу для прийняття рішень щодо співпраці з аналізованим підприємством.

Фінансовий результат – головний критерій оцінки діяльності для більшості підприємств. Він характеризується узагальнюючими показниками ефективності поточної діяльності підприємства – обсягом продажів (продукції, робіт, послуг) і отриманим прибутком, складається за результатами процесів виробництва і реалізації продукції і залежить від ряду об’єктивних і суб’єктивних факторів [39]:

- ступеня використання комерційною організацією виробничих ресурсів;
- дотримання договірної і платіжної дисципліни;
- зміни ситуації на сировинних, товарних і фінансових ринках і т.д.

Фінансовий результат діяльності підприємства виражається у сумі отриманих доходів чи прибутку.

Розрізняють витратні, ресурсні та доходні відносні показники рентабельності.

Витратні показники рентабельності характеризують доходність понесених витрат (виробничих, комерційних, інвестиційних тощо) у процесі діяльності.

Для їх розрахунку використовуються показники чистого прибутку, загального прибутку, а також прибутку від реалізації продукції, які співвідносяться із загальною сумою витрат на виробництво та реалізацію, собівартістю виробленої (реалізованої) продукції, собівартістю одиниці продукції тощо. Загальна формула витратних показників рентабельності має наступний вигляд:

$$P_e = \frac{\Pi}{B} \times 100\%, \quad (1.1)$$

де P_e – рентабельність;

Π – прибуток;

B – витрати.

Показники рентабельності, розраховані за даним підходом, характеризують ефективність використання засобів, спожитих у процесі виробництва або здійснення інших видів діяльності, а саме скільки підприємство отримує прибутку (ефекту) з кожної гривні, витраченої на здійснення певного виду діяльності. Використовуючи витратний підхід, розраховується і рентабельність інвестиційних проектів як відношення очікуваного прибутку та суми інвестицій у даний проект [40-42].

Важливими показниками, які співвідносять витрати з доходами, є коефіцієнти окупності та покриття витрат. Коефіцієнт окупності характеризує величину витрат, понесену підприємством для отримання однієї гривні доходу від продажу продукції (робіт, послуг).

Даний коефіцієнт обчислюється як відношення витрат до суми чистого доходу:

$$K_{\text{окуп}} = \frac{B}{\text{ЧД}}, \quad (1.2)$$

де $K_{\text{окуп}}$ – коефіцієнт окупності;

ЧД – чистий дохід.

Коефіцієнт покриття є оберненим показником до коефіцієнта окупності та характеризує величину, на яку дохід покриває понесені витрати. Розраховується як відношення чистого доходу до витрат:

$$K_{\text{покp}} = \frac{\text{ЧД}}{B}, \quad (1.3)$$

де $K_{\text{покp}}$ – коефіцієнт покриття.

Ресурсні показники рентабельності розраховуються, якщо необхідно визначити доходність ресурсів або капіталу підприємства (власного, залученого, основного, оборотного тощо). Вони визначаються як відношення

прибутку (валового, загального або чистого) до вартості активів (капіталу) або їх складових:

$$P_{K(A)} = \frac{\Pi}{A(K)} \times 100\% \quad , \quad (1.4)$$

де A – сума активів підприємства;

K – сума капіталу підприємства;

$P_{K(A)}$ – рентабельність капіталу (активів).

Результати розрахунку показують ефективність діяльності підприємства, активів (капіталу) і їх складових. Коефіцієнти окупності (покриття) активів (капіталу) подібні до витратних показників, але замість сум витрат у знаменнику наводяться суми активів (капіталу).

Доходні показники рентабельності розраховуються як відношення прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг) (чистого прибутку) до чистого доходу підприємства:

$$P_p = \frac{\Pi}{ЧД} \cdot 100\% \quad , \quad (1.5)$$

де P_p – рентабельність реалізації;

ЧД – чистий дохід.

Цей показник характеризує ефективність комерційної діяльності та відображає, яку суму прибутку отримує підприємство з кожної гривні продажу. Рентабельність реалізації розраховується у цілому по підприємству та за окремими видами продукції.

Для розрахунку наведених показників рентабельності в чисельнику показників може відображатися не тільки сума прибутку (валового, загального, чистого), але й сума чистого приросту грошових коштів. Дані показники

свідчать про можливість підприємства розраховатися з кредиторами та власниками грошових коштів. Показники рентабельності, які обчислюються на основі приросту грошових коштів, широко застосовуються у країнах з ринковою економікою. Такий підхід є пріоритетним, тому що операції з грошовими коштами забезпечують платоспроможність і є істотним показником здорового фінансового стану підприємства [43].

Показники прибутковості або рентабельності показують те, наскільки ефективно діяло підприємство за співвідношенням прибутку та вартості використаних ресурсів, а також доходів від їх використання. Повний аналіз рентабельності підприємства здійснюється за системою показників, що характеризують різні сторони господарської діяльності. Ця система показників наведена у табл. 1.5.

Таблиця 1.5 – Система показників оцінки рентабельності підприємства

Показник	Формула розрахунку
Валова рентабельність основної діяльності	$\frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Собіватість реалізованої продукції}}$
Рентабельність операційної діяльності	$\frac{\text{Прибуток від операційної діяльності}}{\text{Операційні витрати}}$
Рентабельність звичайної діяльності	$\frac{\text{Прибуток від звичайної діяльності}}{\text{Витрати звичайної діяльності}}$
Рентабельність господарської діяльності: а) для загальної оцінки ефективності діяльності підприємства; б) для оцінки ефективності діяльності підприємства для власника	$\frac{\text{Прибуток від господарської діяльності}}{\text{Витрати господарської діяльності}}$ $\frac{\text{Чистий прибуток від господарської діяльності}}{\text{Витрати господарської діяльності}}$
Рентабельність активів: а) для загальної оцінки ефективності залучення активності у господарську діяльність; б) для оцінки ефективності залучення активів у господарську діяльність для власника	$\frac{\text{Прибуток від господарської діяльності}}{\text{Середньорічна величина активів}}$ $\frac{\text{Чистий прибуток від господарської діяльності}}{\text{Середньорічна величина активів}}$
Рентабельність власного капіталу: а) для загальної оцінки ефективності вкладень у господарську діяльність; б) для оцінки привабливості господарювання для власника	$\frac{\text{Прибуток від господарської діяльності}}{\text{Середньорічна величина власного капіталу}}$ $\frac{\text{Чистий прибуток від господарської діяльності}}{\text{Середньорічна величина власного капіталу}}$
Валова рентабельність чистого доходу від основної діяльності	$\frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}$

Розглянемо детальніше показники, вказані у табл. 1.5. Валова рентабельність – це показник, що дозволяє визначити скільки копійок прибутку, отриманого під час реалізації продукції, формує 1 грн. витрат собівартості виробництва. Цей показник характеризує ефективність роботи структурних підрозділів підприємства за центрами витрат, пов'язаних зі змінними факторами виробництва, а також допомагає визначити виробничу собівартість.

Рентабельність операційної діяльності показує, наскільки ефективними були операційні витрати підприємства, пов'язані з виробничою собівартістю, загальногосподарською та збутовою діяльністю. Цей показник відображає суму прибутку, отриманого на 1 грн. операційних витрат.

Рентабельність звичайної діяльності дозволяє визначити привабливість підприємства з урахуванням усіх видів витрат, що виникають під час ведення підприємницької діяльності та які можна передбачити. Цей показник дає якісну оцінку формування прибутку від усіх витрат, що можна передбачити, з розрахунку створеного фінансового результату на 1 грн. витрат, завдяки яким здійснюється господарська діяльність на підприємстві.

Рентабельність господарської діяльності дає узагальнюючу оцінку рівню ефективності звичайних на надзвичайних поточних витрат, які виникають у процесі ведення господарської діяльності [44].

Сума прибутку, яка залишається у вільне розпорядження підприємства після сплати усіх податків та обов'язкових платежів, нічим не регламентується. Тож, доцільним буде розрахунок двох видів показників рентабельності господарської діяльності: для оцінки загальної ефективності та ефективності для власника безпосередньо.

За допомогою оцінки загальної ефективності підприємства можна оцінити його можливість здійснювати певний вид економічної діяльності, у той час як за допомогою оцінки ефективності підприємств для власника можна дізнатися про доцільність інвестування та господарювання. Показники рентабельності господарської діяльності від усіх поточних витрат пропонується

визначати за відношенням створеного і чистого прибутку до витрат, які характеризують усі використані ресурси підприємства. За показником рентабельності створеного прибутку можливо характеризувати доцільність господарювання на території України, а за чистим прибутком — привабливість підприємництва для власників.

Рентабельність активів використовується випадках, коли необхідно досліджуються постійні довгострокові вкладення всіх інвесторів та їх ефективність для забезпечення господарювання підприємства. Цей показник характеризує ефективність підприємницької діяльності відносно відображених у балансі активів. Цей показник визначає, який прибуток приносить кожна гривня, що була вкладена у активи підприємства незалежно від того, чи є даний актив власністю підприємства. Саме тому цей показник доцільно використовувати задля порівняння діяльності з іншим підприємством.

Показники рентабельності власного та статутного капіталу дозволяють визначити ефективність підприємницької діяльності відносно власних вкладень на початку діяльності або під час реінвестування прибутку. Він показує привабливість підприємства для поточних або майбутніх власників та дозволяє оцінити вміння засновників вести прибуткову економічну діяльність на ринку.

Показник рентабельності чистого доходу дає змогу оцінити прибутковість виручки підприємства від продажу товарів, робіт або послуг та здійснення фінансових, інвестиційних та ін. видів операцій. Цей показник відображає, скільки з 1 грн. чистого доходу на підприємство надходить валовий, операційний, звичайний, загальний та чистий прибуток. Показники рентабельності чистого доходу характеризують рівень ефективності господарювання відповідно за показниками [45]:

- валового прибутку — результати роботи структурних підрозділів, які формують виробничі витрати;
- операційного прибутку — використання ресурсів у процесі виробництва, управління і збуту об'єктів операційної діяльності;

- прибутку від звичайної діяльності – формування звичайних (передбачуваних доходів);
- загального прибутку – всіх господарських операцій, які передбачаються в процесі діяльності;
- чистого прибутку – з урахуванням податкової системи і податкової політики держави щодо розподілу фінансового результату.

Усі показники оцінки рентабельності (прибутковості) доцільно використовувати в комплексі для найбільш повної оцінки роботи підприємства та оцінки ефективності його управління.

Для того, щоби визначити ефективність діяльності підприємства за допомогою рівня показників рентабельності, необхідно враховувати:

- значення показника у минулому періоді;
- рівень рентабельності, за яким відсутній рівень ризику;
- рентабельність інших підприємств цього сектора економіки та цього регіону;
- фактори зміни рентабельності у часі та рівень у просторі за регіонами.

Для порівняння фінансових результатів і рентабельності вітчизняних і зарубіжних показників створено алгоритми їх розрахунку [46-47].

1) EBIT (Earnings Before Interest and Taxes) – операційний прибуток до вирахування витрат (процентів) із залучення фінансових ресурсів і податків:

$$EBIT = ЧП + ПЗ + П, \quad (1.6)$$

де ЧП – чистий прибуток;

ПЗ – витрати (проценти) із залучення коштів;

П – податки.

2) EBITDA (Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation, and Amortization) – прибуток до вирахування витрат із залучення фінансових ресурсів (проценти), податків і амортизації:

$$EBITDA = \text{ЧП} + \text{ПЗ} + \text{П} + \text{А} = \text{EBIT} + \text{А}, \quad (1.7)$$

де А – амортизація.

3) EBIAT (Earnings Before Interest After Tax) – прибуток до вирахування витрат із залучення фінансових ресурсів:

$$EBIAT = \text{ЧП} + \text{ПЗ}. \quad (1.8)$$

4) NOPAT (Net Operating Profit After Tax) – чистий прибуток:

$$\text{NOPAT} = \text{ЧП}. \quad (1.9)$$

5) ROA (Return On Assets) – відношення прибутку EBIAT до середньорічної вартості активів:

$$ROA = \frac{EBIAT}{CA} = \frac{\text{ЧП} + \text{ПЗ}}{\text{СФ}}, \quad (1.10)$$

де СА – середньорічна вартість активів.

6) RONA (Return On Net Assets) – відношення чистого прибутку до середньорічної вартості чистих активів, як суми середньорічної вартості власного капіталу і середньорічної суми залучених кредитів банку:

$$RONA = \frac{\text{ЧП}}{\text{СЧА}} = \frac{\text{ЧП}}{\text{СВК} + \text{СКБ}} = \frac{\text{NOPAT}}{\text{СЧА}}, \quad (1.11)$$

де СЧА – середньорічна вартість чистих активів;

СКБ – середньорічна сума залучених кредитів банку.

7) ROE (Return On Equity) – відношення чистого прибутку до середньорічної вартості статутного капіталу:

$$ROE = \frac{\text{ЧП}}{\text{ССК}} = \frac{NOPAT}{\text{ССК}}, \quad (1.12)$$

де ССК – середньорічна вартість статутного капіталу.

8) ROS (Return On Sales; Net Profit Margin) – відношення прибутку (валового, чистого, EBIT) до чистого доходу:

$$ROS = \frac{\text{ЧП}}{\text{ЧД}}, \quad (1.13)$$

де ЧД – чистий дохід.

9) EVA (Economic Value Added) – створена вартість підприємства за рік, як різниця вартості підприємства на кінець і на початок року або, відповідно, різниця між власним капіталом, скоригована на коефіцієнт ринкової вартості підприємства, виходячи з його інвестиційної привабливості:

$$EVA = \text{ВПК} - \text{ВПП} = (\text{ВКК} - \text{ВКП}) \cdot \text{КІП}, \quad (1.14)$$

де ВПК – вартість підприємства на кінець року;

ВПП – вартість підприємства на початок року;

КІП – коефіцієнт інвестиційної привабливості.

Таким чином, зарубіжний інвестор в процесі фінансового аналізу прибутковості підприємства вивчає і оцінює його діяльність за показниками:

- чистий прибуток;
- чистий прибуток з нарахованими процентами при залученні кредитів;
- чистий прибуток з податками;
- чистий прибуток з амортизацією;
- чистий прибуток з амортизацією, податками та нарахованими процентами при залученні кредитів;
- вартість підприємства та її приріст в динаміці;

– відношення прибутку до активів, власного капіталу, статутного капіталу і чистого доходу.

Висновки до розділу 1

Прибуток є важливим показником ефективної роботи підприємства, та являється його фінансовою базою.

Було розглянуто сутність та класифікацію видів прибутку та встановлено, що за рахунок прибутку створюються фонди виробничого розвитку, додаткового матеріального стимулювання працівників, соціальних виплат, виплат власникам підприємства.

Також було встановлено, що на величину прибутку підприємства впливають результати від фінансової та інвестиційної діяльності.

Формування прибутку розуміє під собою його створення в процесі господарської діяльності підприємства. В процесі управління розподілом прибутку підприємства формуються напрямки майбутнього використання прибутку, залежно від цілей та завдань розвитку підприємства.

Отже на пропорції та ефективність розподілу прибутку впливають різноманітні фактори. Одна група цих факторів виявляє передумови до збільшення капіталізованої частини прибутку; інша група, навпаки, направляє управлінські рішення на користь збільшення частки споживаної його частини.

За допомогою доступної звітно-облікової інформації кожен суб'єкт господарювання прагне оцінити фінансовий стан підприємства, використовуючи для цього фінансовий аналіз. За його допомогою можна об'єктивно оцінити внутрішні і зовнішні відносини даного підприємства: дати характеристику його платоспроможності, ефективності і прибутковості діяльності, перспективи розвитку, а потім за результатом аналізу прийняти обгрунтовані рішення.

Підсумовуючи, варто зазначити, що одержання достатнього прибутку для підприємства є одною з його головних цілей. За рахунок прибутку

підприємство продовжує власне існування, покриває минулі збитки та вкладає кошти у подальший розвиток, який, в свою чергу, повинен також привести до підвищення прибутковості.

Існує багато підходів щодо надання точного визначення прибутку, але у найбільш узагальненому варіанті прибуток – це різниця між доходами підприємства та його витратами. Він є одним з основних показників ефективності функціонування підприємства будь-якої галузі.

Прибуток може мати багато визначень та багато підходів до класифікації, але головним залишається те, що отримання прибутку є умовою життєздатності підприємства, його конкурентоспроможності та ефективності його господарювання.

Прибутковість підприємства підраховується за допомогою досить широкого спектру показників, які у подальшому допомагають при аналізі фінансового стану підприємства, виявленні його слабких місць та розробці заходів щодо їх усунення.

Також потрібно зазначити, що на прибутковість підприємства впливає цілий ряд факторів, які у найбільш загальному вигляді поділяються на зовнішні та внутрішні, що в свою чергу поділяються на виробничі та невиробничі, а потім на інтенсивні та екстенсивні. Вивчення усіх цих факторів допомагає підприємцям аналізувати роботу та захищати себе від можливих ризиків.

Щодо основних заходів підвищення прибутковості підприємства можна віднести мінімізацію витрат на виробництво, збільшення обсягів виробництва, підвищення якості продукції, встановлення відповідної ціни та вибір правильної структури виробництва. При правильному підході до ведення підприємницької діяльності, з урахуванням усіх зазначених факторів, що впливають на зниження та підвищення прибутковості, підприємство може досягти позитивного результату своєї діяльності.

2 АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування»

Приватне акціонерне товариство (ПрАТ) «Запорізький завод важкого кранобудування» (скорочена назва – ПрАТ «Запоріжкран») належить до підприємств машинобудівної галузі, які здійснюють виробництво підйомно-транспортного устаткування.

Історія заводу тісно пов'язана з історією створення індустріального комплексу на берегах Дніпра, коли будівництво металургійних гігантів, а також інших підприємств енергетики та машинобудування було неможливим без використання вантажопідйомної техніки.

У радянські часи – це провідний завод з виготовлення вантажопідйомної техніки для всіх будівництв Радянського Союзу та далекого зарубіжжя, гідро, теплових та атомних електростанцій. Щорічно завод випускав близько 250 - 300 кранів різної вантажопідйомності та тисячі тонн складних металоконструкцій.

У 1928 р. спільним рішенням Запорізького міськвиконкома та Дніпрострою створюються Центральні механічні майстерні (ЦММ) – прообраз механічного заводу. Спочатку ці майстерні були не дуже схожими на завод – довгі, пристосовані під виробничі приміщення бараки. Першими керівниками ЦММ були П.Ю. Бромеріус, Л.Л. Копп, а з 1929 р. – П.М. Лепіхов. З його приходу починається стрімкий розвиток майстерень. Впроваджуються чавуноливарний та ковальський цехи. У 1930 р. у ЦММ відремонтовано 30 паровозів, 11 потужних кранів, 9 екскаваторів, вироблено 1250 тонн металевої арматури, у 1937 р. ЦММ офіційно переіменовано у механічний завод.

У роки війни підприємство було евакуйовано в м. Ростов-на-Дону та переведено на виробничо-військової продукції – мін та шасі для літаків. У 1944

р. відбулось повернення заводу в Запоріжжя та відновлення заводу. Ці важкі роки випали на долю директора Т.Є. Боргенко. Під його керівництвом була побудована киснева станція, що постачала кисень не тільки для механічного заводу але і для Дніпрострою. У 50-х роках 20 ст. розпочинає роботу цех металоконструкцій; започатковано серійне виробництво мостових кранів; завершується реконструкція чавуноливарного та створення нового сталеливарного цехів. У 1956 р. завод отримав нову назву – «Дніпровський механічний завод», став спеціалізованим кранобудівельним підприємством, яке підпорядковувалось Міністерству енергетики та електрифікації СРСР. У 1977 р. завод отримав назву «Запорізький енергомеханічний завод». У 1989 р. «Запорізький енергомеханічний завод» переведено на нову форму господарських відносин – оренду, встановлено новий порядок – вибори першого верівника. З 1995 р. завод реорганізовано у закрите акціонерне товариство. У 1999 р. підприємство отримує сучасну назву та змінює форму власності, але не сферу діяльності.

З серпня 2005 р. основним акціонером ПрАТ «Запоріжжкран» є фінська транснаціональна корпорація Konecranes, що належить до світових лідерів у сфері кранобудування. Ведучи діяльність з 32-х рр. минулого сторіччя, Konecranes завоювала лідируючі позиції на ринку підйомно-транспортного обладнання завдяки впровадженню новітніх технологій виробництва, бездоганній якості, високому рівню безпеки та надійності своєї продукції, її економічності. Плідна співпраця ПрАТ «Запоріжжкран» та Konecranes вже сьогодні показує позитивні результати. З 2005 р. обсяг продукції, що випускається, збільшено втричі. Почалась масштабна модернізація виробництва.

Створено ділянку складання балок коробчатого перетину з проектною потужністю 700 балок на рік. Встановлено сучасне технологічне обладнання: зварювальні апарати фірми «Кемпі» (Швеція), газорізальна установка «Мессер» (Німеччина), установка плазмового різання «Microstep» (Словаччина), лінія дробоструменевого очищення листів до порізки Gostol TST (Словенія), дробоструменева камера (Словенія), фарбувальна камера (Франція) тощо.

Проведено переобладнання механічного цеху з заміною 50% станочного парку. Розроблено інвестиційний проект створення на базі підприємства промислового парку. перспектива – потужний кранобудівельний завод у Європі.

ПРАТ «Запоріжкран» – спеціалізоване підприємство по виробництву мостових, козлових та кранів спецпризначення. Підприємство займається виробництвом підйимального та такелажного обладнання, виробництвом металевих конструкцій різної складності та вантожопідйимальності.

Продукція підприємства складається з:

- портових кранів – порталні крани «МАРК», контейнерні перевантажувачі на пневмоколісному ході RTG, контейнерні перевантажувачі на рельсовій ході RMG, причальні контейнерні перевантажувачі STS;
- спеціальних кранів – модульні крани, та крани виготовлені по специфікації замовника що дозволяє пропонувати різні оптимальні варіанти відповідно потребам замовника;
- стандартних компонентів – кінцеві балки та ходові частини, вали, осі та корпуси підшипників;
- стандартних кранів – мостові крани СХТ в однобалочному та двохбалочному виконанні;
- важких компонентів – ходові візки до RMG кранів, вантажні візки до RMG та LV кранів, вантожопідйимальні траверси;
- важких кранів – електричні мостові крани.

Зареєстрованою юридичною адресою ПРАТ «Запоріжкран» є Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16а. Основне місце ведення діяльності підприємства знаходиться за адресою: м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16а.

Середня кількість працівників підприємства станом на 31.12.2022 р. 323 особи.

З метою аналізу фінансового стану підприємства та оцінки ефективності діяльності підприємства необхідно зробити аналіз виробничо-господарської діяльності за основними техніко-економічними показниками (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Динаміка показників виробничо-господарської діяльності підприємства ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2020 – 2022 рр.

Показники	2020	2021	2022	Відношення, %	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	775678	470718	308435	60,68	65,52
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	501050	331400	248673	66,14	75,04
Валовий прибуток, тис. грн.	274628	139318	59762	50,73	42,89
Інші операційні доходи	75653	45285	69392	59,86	153,23
Адміністративні витрати	29953	33305	20802	111,19	62,46
Витрати на збут	7146	8062	9081	112,82	112,64
Інші операційні витрати	63323	59771	146407	94,39	244,95
Фінансовий результат від операційної діяльності - прибуток, тис. грн.	249859	83465	-	33,40	х
збиток, тис. грн.	-	-	47136	-	х
Інші доходи, тис. грн.	37451	64883	46470	173,25	71,62
Фінансові витрати, тис. грн.	6999	4786	4187	68,38	87,48
Інші витрати, тис. грн.	168895	16812	127180	9,95	756,48
Фінансовий результат до оподаткування -прибуток, тис. грн.	111416	126750	-	113,76	х
збиток, тис. грн.	-	-	132033	-	х
Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис. грн.	-21272	-23088	10506	108,54	х
Чистий прибуток, тис. грн.	90144	103662	-	115,0	х
Збиток, тис. грн.	-	-	121527	-	х

Дані табл. 2.1 свідчать про пропорційне зменшення показників чистого доходу від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції у 2021 р. порівняно з 2020 р. – на 39,32%, у 2022 р. порівняно з 2021 р. – на 34,48%. Показники валового прибутку та інших операційних доходів суттєво знизилися у 2022 р. порівняно з 2020-2021 рр. – майже наполовину кожний. За цей період адміністративні витрати, витрати на збут дещо зросли – на 11,19% та 12,82% відповідно у 2021 р. порівняно з 2020 р., інші операційні витрати дещо знизились у 2021 р. порівняно з 2020 р. – на 5,61%.

У 2022 р. порівняно з 2021 р., витрати на збут та інші операційні витрати зросли на 12,64% та 144,95% відповідно, адміністративні витрати знизились на 37,54%. Як наслідок, фінансовий результат від операційної діяльності підприємства у 2020 р. – прибуток у розмірі 249859 тис. грн., у 2021 р. – 83465 тис. грн., у 2022 р. збиток склав 47136 тис. грн. Показник фінансових витрат за період, що аналізується, дещо знизився і становить у 2020 р. – 6999 тис. грн., у 2021 р. – 4786 тис. грн., у 2022 р. – 4187 тис. грн.

Фінансовим результатом діяльності підприємства до оподаткування у 2020 і 2021 рр. є прибуток – 111416 тис. грн. і 126750 тис. грн. відповідно. У 2022 р. збиток становить 132033 тис. грн.

Чистий прибуток підприємство має у 2020 р. – 90144 тис. грн. і у 2021 р. – 103662 тис. грн. У 2022 р. збиток становить 121527 тис. грн., це відбулось внаслідок перевищення фінансових витрат над фінансовими доходами підприємства.

Аналіз фінансового стану підприємства за даними активу розпочинають з його загальної оцінки на основі вивчення структури і динаміки майна підприємства (табл. 2.2). Активи – ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому.

Визначення активів містить кілька ключових положень [46]:

- 1) виникнення активів у результаті минулих подій, тобто господарська операція чи інша подія, що забезпечує збільшення прав на вигоду або контроль над нею, вже відбулася;
- 2) здійснення контролю підприємством, що дає йому можливість контролювати майбутні вигоди, які очікується одержати від використання ресурсів;
- 3) майбутні економічні вигоди, втілені в активи, є потенціалом, який сприяє надходженню грошових коштів.

Кожне підприємство, враховуючи характер використання майна (господарських засобів) та особливості діяльності, поділяє активи: на необоротні активи; оборотні активи.

Таблиця 2.2 – Аналіз складу та динаміки майна ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2020 – 2022 рр., тис. грн.

Показники	2020	2021	2022	Відношення, %	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Майно – всього	492577	619329	614244	125,73	99,18
1. Необоротні активи	177909	212722	235094	119,57	110,52
1.1. Основні засоби	155621	189304	214421	121,64	113,27
2. Оборотні активи	314609	406486	379029	129,20	93,25
2.1. Оборотні виробничі фонди	179789	165197	95297	91,88	57,69
2.1.1. Виробничі запаси	43566	46886	33582,5	107,62	71,63
2.2. Фонди обігу	134820	241290	283732	178,97	117,59
2.2.1. Готова продукція і товари	0	85288	133198	х	156,17
2.2.2. Поточна дебіторська заборгованість	87566	80515	78250	91,95	97,19
2.2.3. Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	47254	75487	72284	159,75	95,76
2.2.4. Інші оборотні активи	0	0	0	0	0
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	61	121	121	198,36	100,00

Результати горизонтального аналізу майна ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування», наведені у табл. 2.2, свідчать про наявність як позитивних, так і негативних ознак і тенденцій у майновому стані підприємства за інформацією активу балансу. До позитивних характеристик майнового стану досліджуваного підприємства належать такі:

– у 2021 р. порівняно з попередніми роками збільшилась вартість майна – на 25,73% порівняно з 2020 р. і майже незмінна у 2022 р. порівняно з 2021 р., що свідчить про нарощування майного потенціалу підприємства;

– вартість необоротних активів зросла на 19,57% у 2021 р. порівняно з 2020 р. і на 10,52% у 2022 р. порівняно з 2021 р., вартість оборотних активів значно зросла – на 29,20% у 2021 р. порівняно з 2020 р. і зменшилась на 6,75%

у 2022 р. порівняно з 2021 р., така динаміка свідчить про зростання показника співвідношення оборотних і необоротних активів, а також про створення умов для прискорення оборотності активів;

- необоротні активи представлені насамперед основними засобами, вартість яких у 2021 р. порівняно з 2020 р. склала 121,64%, у 2022 р. порівняно з 2021 р. – 113,27%;

- вартість готової продукції і товарів у майні підприємства має тенденцію до збільшення – у 2021 р. порівняно з 2020 р. – на 85288 тис. грн. і у 2022 р. порівняно з 2021 р. – на 56,17%, що свідчить про ефективну маркетингову політику підприємства;

- серед фондів обігу дещо знизилась поточна дебіторська заборгованість – на 8,05% у 2021 р. порівняно з 2020 р. і на 2,81% у 2022 р. порівняно з 2021 р., що свідчить про покращення стану розрахунків підприємства з дебіторами.

Водночас є і негативні тенденції майнового стану підприємства, а саме:

- зростання оборотних активів пояснюється збільшення вартості фондів обігу – на 78,97% у 2021 р. порівняно з 2020 р. і на 17,59% у 2022 р. порівняно з 2021 р. Темп приросту виробничих запасів у 2021 р. порівняно з 2020 р. склав 7,62%, тобто не перевищив темп приросту майна в цілому, що свідчить про уповільнення частки виробничих запасів у майні підприємства. Така тенденція свідчить про зниження нарощування виробничого потенціалу ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування»;

- серед видів оборотних активів найбільший темп приросту мають грошові кошти і поточні фінансові інвестиції – 59,75% у 2021 р. порівняно з 2020 р. і зниження на 4,24% у 2022 р. порівняно з 2021 р., що створює умови для зниження рівня платоспроможності підприємства.

На рис. 2.1 зображено динаміку необоротних та оборотних активів підприємства.

Рис. 2.1 ілюструє стійку тенденцію збільшення вартості необоротних активів (з 177909 тис. грн. у 2020 р. до 212722 тис. грн. у 2021 і 235094 тис. грн. у 2022 р.), що є позитивною тенденцією і збільшення вартості оборотних

активів (з 314609 тис. грн. у 2020 р. до 406486 тис. грн. у 2021 р. та до 379029 тис. грн. у 2022 р.), що свідчить про наявність створення матеріальних умов для розширення основної діяльності підприємства.

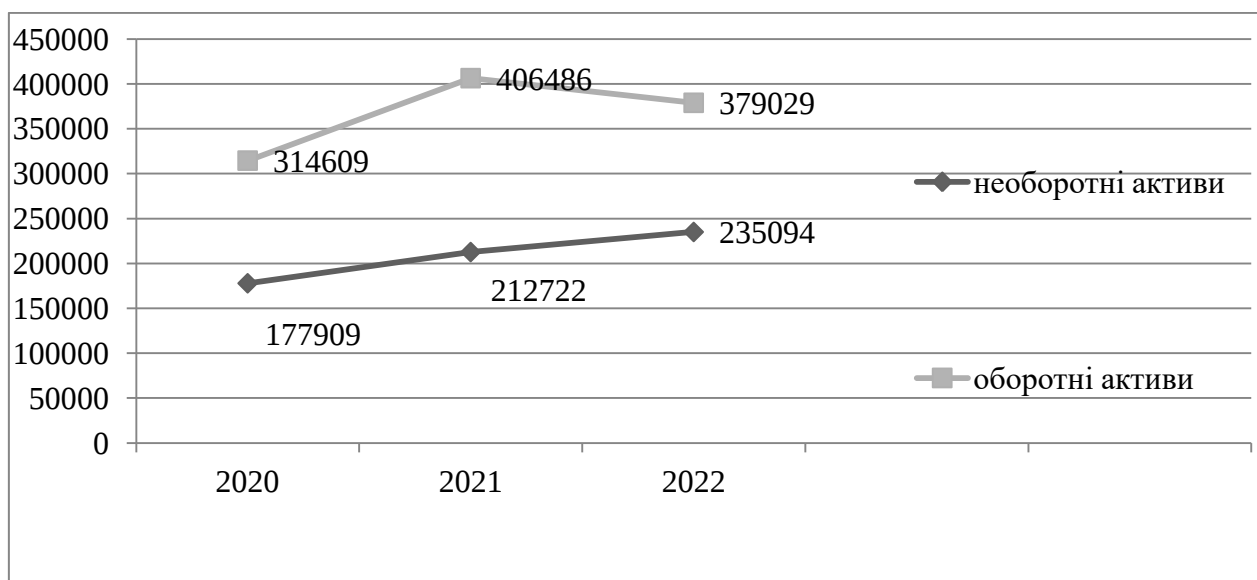

Рисунок 2.1 – Динаміка активів підприємства ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2020 – 2022 рр., тис. грн.

За системою структурних показників здійснимо аналіз структури майна підприємства (табл. 2.3). Аналіз даних табл. 2.3 показав, що частка необоротних активів у майні підприємства має тенденцію до збільшення – з 36,12% у 2020 р. до 38,29% у 2022 р. Відповідно зменшилась частка оборотних активів – з 63,88% у 2020 р. до 61,71% у 2022 р., що є негативною тенденцією.

Частка основних засобів у майні підприємства у 2022 р. становить 34,91%, що на 4,34 відсоткових пунктів більше ніж у 2021 р., що є позитивною тенденцією. У 2021 р. цей показник становить 30,57%, що на 1,02 відсоткових пункта менше, ніж у 2020 р. Частка основних засобів у необоротних активах підприємства є досить високою і становить 91,21% у 2022 р., що на 2,22 відсоткових пункта більше ніж у 2021 р. Загалом, цей показник за період, що досліджується, суттєво не змінився.

До негативних тенденцій можна віднести зменшення вдвічі частки

оборотних виробничих фондів в оборотних активах з 57,15% у 2020 р. до 25,14% у 2022 р. До негативних тенденцій можна віднести значну частку фондів обігу в оборотних активах підприємства (42,85% у 2020 р.; 59,36% у 2021 р.; 74,86% у 2022 р.), проте, цей показник поступово збільшується і значну частку поточної дебіторської заборгованості, яка поступово зменшується – 27,83% у 2020 р.; 19,81% у 2021 р.; 20,65% у 2022 р.

Таблиця 2.3 – Показники структури майна підприємства ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2020 – 2022 рр., %

Показники	2020	2021	2022	Відхилення (+,-), пунктів	
				2021 р. від 2020 р.	2022 р. від 2021 р.
Частка:					
необоротних активів у майні	36,12	34,35	38,29	-1,77	+3,94
оборотних активів у майні	63,88	65,65	61,71	+1,77	-3,94
основних засобів у майні	31,59	30,57	34,91	-1,02	+4,34
основних засобів у необоротних активах	87,47	88,99	91,21	+1,52	+2,22
оборотних виробничих фондів в оборотних активах	57,15	40,64	25,14	-16,51	-15,50
фондів обігу в оборотних активах	42,85	59,36	74,86	+16,51	+15,50
готової продукції та товарів у майні	0	13,77	21,68	+13,77	+7,91
готової продукції та товарів в оборотних активах	0	20,98	35,14	+20,98	+14,16
дебіторської заборгованості в майні	17,78	13,00	12,74	-3,20	-0,26
поточної дебіторської заборгованості в оборотних активах	27,83	19,81	20,65	-8,02	-0,84
грошових коштів і поточних фінансових інвестицій у майні	9,59	12,19	11,77	+2,60	-0,42
грошових коштів і поточних фінансових інвестицій в оборотних активах	15,02	18,57	19,07	+3,55	+0,50

Поглиблюючи аналіз наявності активів, необхідно оцінити їх роль в управлінському аспекті (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Оцінка складу та структури активів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за управлінським аспектом

Форма активів	2020	2021	2022	Відхилення (+,-)	
				2021 р. від 2020 р.	2022 р. від 2021 р.
Виробнича, тис. грн.	357698	377919	330391	+20221	-47528
Питома вага,%	72,62	61,02	53,79	-11,60	-7,23
Товарна, тис. грн.	0	85288	133198	+85288	+47910
Питома вага,%	0,00	13,77	21,68	+13,77	+7,91
Розрахунково-грошова, тис. грн.	134879	156122	150655	+21243	-5467
Питома вага,%	27,38	25,21	24,53	-2,17	-0,68
Разом, тис. грн.	492577	619329	614244	+126752	-5085
Питома вага,%	100,0	100,0	100,0	x	x

За даними табл. 2.4 можна дійти висновку, що у 2020 р. 72,62% активів підприємства забезпечують процес виробничої діяльності і формують його виробничий потенціал і 27,38% кредитує інших суб'єктів господарювання. У 2022 р. 53,79% активів підприємства забезпечують процес виробничої діяльності, щодо 21,68% майна здійснюється пошук покупців і 24,53% кредитує інших суб'єктів господарювання. За період 2021-2022 рр. у структурі активів підприємства за управлінським аспектом різких змін не відбувалось. Проте, у 2022 р. дещо знизилась питома вага виробничої форми активів – до 53,79% проти 72,62% у 2020 р. і знизилась питома вага розрахунково-кредитної форми активів – з 27,38% у 2020 р. до 24,53% у 2022 р.

Поглиблений аналіз стану та використання необоротних активів передбачає вивчення складу, структури основних засобів, інтенсивності їх руху протягом досліджуваного періоду та технічного стану. Для цього застосуємо такі показники, як коефіцієнт придатності і коефіцієнт зносу основних засобів [47].

Коефіцієнт придатності основних засобів відображає долю залишкової вартості фондів в їх первісній вартості і розраховується за формулою:

$$K_{\text{пр.}} = \frac{O_{3з}}{O_{3п}}, \quad (2.1)$$

де $K_{\text{пр.}}$ – коефіцієнт придатності основних засобів;

$O_{3з}$ – залишкова вартість основних засобів;

$O_{3п}$ – первісна вартість основних засобів.

Коефіцієнт зносу основних засобів характеризує долю зносу в їх первісній вартості і розраховується за формулою:

$$K_{\text{зн.}} = \frac{\Sigma Z_{\text{н}}}{O_3} = 1 - K_{\text{пр.}}, \quad (2.2)$$

де $K_{\text{зн.}}$ – коефіцієнт зносу основних засобів;

$\Sigma Z_{\text{н}}$ – сума зносу основних засобів;

O_3 – первісна вартість основних засобів.

Оцінка технічного стану основних засобів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» наведена у табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз показників технічного стану основних ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» у динаміці

Показники	2020	2021	2022	Відхилення (+,-)	
				2021 р. від 2020 р.	2022р. від 2021 р.
Первісна вартість основних засобів, тис. грн.	164526	199525	231964	+34999	+32439
Залишкова (балансова) вартість основних засобів, тис. грн.	155621	189304	214421	+33683	+25117
Сума зносу, тис. грн.	8905	10221	17543	+1316	+7322
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,95	0,95	0,92	0,00	-0,03
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,05	0,05	0,08	0,00	+0,03

Дані табл. 2.5 свідчать про задовільний стан основних засобів досліджуваного підприємства. Коефіцієнт придатності основних засобів становить 0,95 у 2020-2021 рр. та 0,92 – у 2022 р. Відповідно, коефіцієнт зносу – 0,05 та 0,08. Збільшення залишкової вартості основних засобів у 2021 р. порівняно з 2020 р. – на 33683 тис. грн., у 2022 р. порівняно з 2021 р. – на 25117 тис. грн. Сума зносу зросла на 1316 тис. грн. у 2021 р. порівняно з 2020 р. і на 7322 тис. грн. у 2022 р. порівняно з 2021 р.

Поряд з чітким уявленням про кожний елемент майна підприємства важливе значення мають джерела фінансових ресурсів, які забезпечують формування окремих об'єктів матеріальних і нематеріальних активів. За джерелами формування фінансових ресурсів, що розміщуються в майні підприємства, їх поділяють на внутрішні зобов'язання (власний капітал) і зовнішні зобов'язання (залучений капітал). Стосовно визначення економічної суті капіталу, його можна розглядати як фінансові ресурси у грошовій формі; майно, сукупність ресурсів та засобів, вкладення в активи підприємства; запас економічних благ, багатство [48,49].

Наявний капітал підприємство розміщує (вкладає) у різноманітні активи, сукупна вартість яких дорівнює величині капіталу.

Власний капітал визначається вартістю чистих активів, що залишаються після вирахування із вартості майна підприємства його зобов'язань.

Сума власного капіталу може зменшуватись внаслідок збиткової господарської діяльності, уцінки вартості активів, надання безповоротної фінансової допомоги, виплати частки активів учасникам, що виходять із складу власників [50-52].

В цілому, власний капітал можна поділити на фінансові ресурси, що підприємство одержало від власників на створення статутного капіталу, як безповоротну допомогу та які формувались у процесі господарської діяльності внаслідок капіталізації чистого прибутку та процедур зміни вартості активів.

Горизонтальний аналіз дозволяє переглянути капітал за горизонтальною динамікою, оцінити тенденції змін окремих елементів джерел фінансових

ресурсів, визначити, як вони змінюються в абсолютному і відносному значеннях. Оцінку формування фінансових ресурсів в динаміці здійснимо шляхом горизонтального аналізу статей балансу підприємства (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Аналіз складу та динаміки джерел формування капіталу ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2020-2022 рр.

Види пасивів	2020	2021	2022	Відношення, %	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Джерела формування капіталу – всього	492577	619329	614244	125,73	99,18
1. Власний капітал	-91236,5	36365	58264	х	160,22
1.1. Статутний (пайовий) капітал	6412	6412	6412	100,00	100,00
2. Зобов'язання	583813,5	582964	555980	99,85	95,37
2.1. Довгострокові зобов'язання	6518	12669,5	12734	194,38	100,51
2.2. Поточні зобов'язання	577295,5	570294,5	543246	98,79	95,26
2.2.1. Кредиторська заборгованість	329984,5	160725,5	171173,5	48,74	106,50
2.3.2. Доходи майбутніх періодів	0	0	0	0	0

Результати аналізу джерел формування капіталу ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» свідчать про наявність як позитивних, так і негативних ознак і тенденцій у майновому стані підприємства за інформацією пасиву балансу, а саме:

– у 2022 р. порівняно з попередніми роками – 2020-2021 рр. вартість джерел формування капіталу змінювалась нерівномірно – зросла на 25,73% у 2021 р. порівняно з 2020 р. і зменшилась на 0,82% у 2022 р. порівняно з 2021 р. Власний капітал підприємства значно зріс у 2022 р. порівняно з 2021 р. на 60,22% тис. грн. і на 127601,5 тис. грн. у 2021 р. порівняно з 2020 р. Власний капітал підприємства у 2020 р. має від'ємне значення внаслідок високого показника непокритого збитку, який отримало підприємство. Проте, зобов'язання підприємства залишились майже незмінними – знизились на 0,15% у 2021 р. порівняно з 2020 р. і на 4,63% у 2022 р. порівняно з 2021 р.

Отже, у підприємства дещо стабілізувався рівень фінансової стійкості за критерієм забезпеченості власним капіталом;

- зменшилась залежність підприємства від довгострокових зобов'язань у 2021 р. порівняно з 2020 р., у 2022 р. порівняно з 2021 р. змін не відбулось; зменшилась залежність від поточних зобов'язань (на 1,21% і на 4,74% відповідно);

- серед джерел формування капіталу зміни кредиторської заборгованості такі: зменшення на 51,26% у 2021 р. порівняно з 2020 р., і підвищення на 6,5% у 2022 р. порівняно з 2021 р., що свідчить про погіршення стану розрахунків підприємства з кредиторами у 2022 р.;

- немає рівноваги між сумами і динамікою дебіторської (табл. 2.2) і кредиторської заборгованості. Так, зменшення дебіторської заборгованості у 2022 р. порівняно з 2021 р. становило 2,81%, у 2021 р. порівняно з 2020 р. – 8,05%; зменшення кредиторської заборгованості становило 51,26% і зростання на 6,5% відповідно. Отже, шляхи зміцнення майнового стану підприємства мають бути пов'язані насамперед з удосконаленням управління дебіторською і кредиторською заборгованістю.

У підприємства можуть бути непередбачені зобов'язання, які вимагають витрачання ресурсів (але повної впевненості щодо цього зобов'язання немає) в сумі очікуваних збитків або вартості прийнятих на себе зобов'язань за договорами поруки.

На рис. 2.2 зображено динаміку фінансових зобов'язань підприємства. За наведеними даними спостерігається така тенденція: значне зростання показників власного капіталу – з -91236,5 тис. грн. у 2020 р. до 58264 тис. грн. у 2022 р. Водночас відбувається незначне зменшення поточних зобов'язань підприємства – з 577295,5 тис. грн. у 2020 р. до 543246 тис. грн. у 2022 р. Величина довгострокових зобов'язань підприємства дещо збільшується з 6518 тис. грн. у 2020 р. до 12734 тис. грн. у 2022 р.

Дану тенденцію можна вважати позитивною, оскільки відбувається збільшення величини власного капіталу, з одночасною стабілізацією величини

позикового капіталу підприємства.

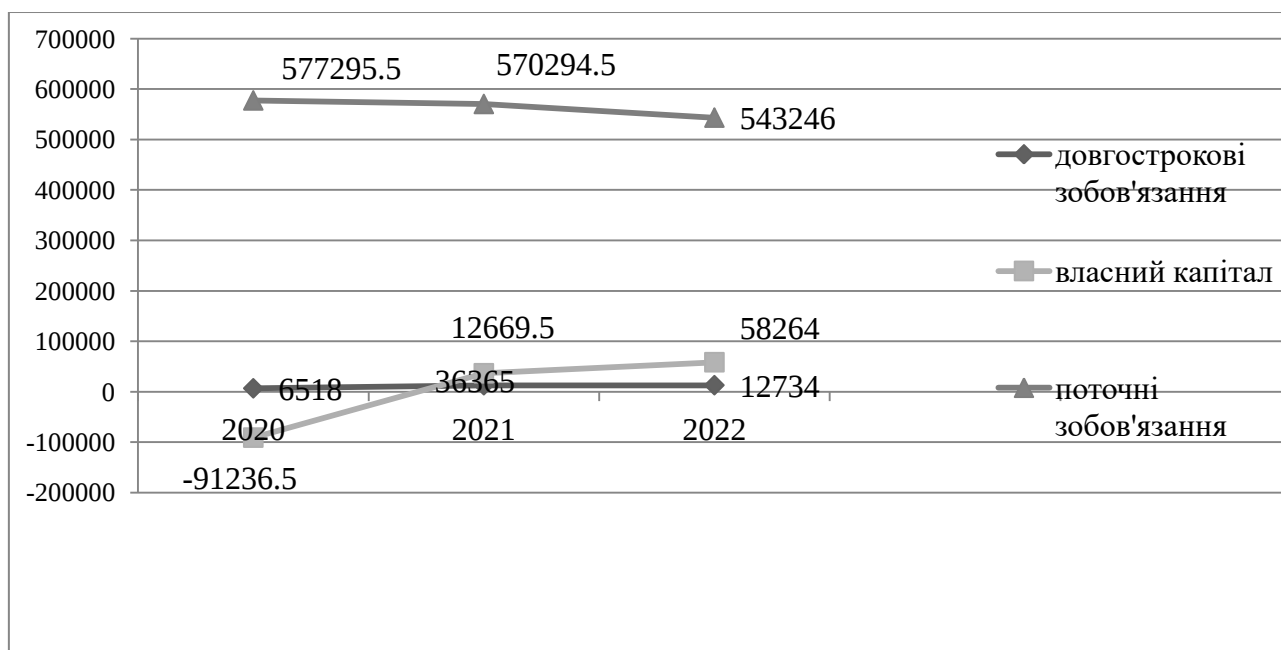

Рис. 2.2 – Динаміка фінансових ресурсів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування», тис. грн.

Поряд з чітким уявленням про кожний елемент майна підприємства важливе значення мають джерела фінансових ресурсів, які забезпечують формування окремих об'єктів матеріальних і нематеріальних активів. За джерелами формування фінансових ресурсів, що розміщуються в майні підприємства, їх поділяють на внутрішні зобов'язання (власний капітал) і зовнішні зобов'язання (залучений капітал).

Наявний капітал підприємство розміщує (вкладає) у різноманітні активи, сукупна вартість яких дорівнює величині капіталу. Власний капітал визначається вартістю чистих активів, що залишаються після вирахування із вартості майна підприємства його зобов'язань. Сума власного капіталу може зменшуватись внаслідок збиткової господарської діяльності, уцінки вартості активів, надання безповоротної фінансової допомоги, виплати частки активів учасникам, що виходять із складу власників [53].

За системою структурних показників, проведемо аналіз структури джерел

формування капіталу підприємства (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Показники структури джерел формування капіталу ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2020-2022 рр., %

Показники	2020	2021	2022	Відхилення, (+,-)	
				2022 р. від 2020 р.	2022 р. від 2021 р.
Частка:					
власного капіталу в джерелах формування капіталу	х	5,87	9,49	х	+3,62
зобов'язань у джерелах формування капіталу	118,52	94,13	90,51	-28,01	-3,62
довгострокових зобов'язань у зобов'язаннях	1,12	2,17	2,29	+1,17	+0,12
поточних зобов'язань у зобов'язаннях	98,88	97,83	97,71	-1,17	-0,12
кредиторської заборгованості у джерелах формування капіталу	67,00	25,95	27,87	-39,13	+1,92
кредиторської заборгованості у зобов'язаннях	56,52	27,57	30,79	-25,73	+3,22
кредиторської заборгованості поточних зобов'язаннях	57,16	28,18	31,51	-25,65	+3,33

Аналіз даних, наведених у табл. 2.7 свідчить про наявність як вкрай негативних тенденцій у майновому стані досліджуваного підприємства. Так, частка власного капіталу у джерелах формування капіталу становить у 2021 р. 5,87%, позикового – 94,13%; у 2022 р. – 9,49% і 90,51% відповідно, підвищення частки довгострокових зобов'язань у зобов'язаннях з 1,12% у 2020 р. до 2,29% у 2022 р., вагома частка поточних зобов'язань у зобов'язаннях – 98,88% у 2020 р., 97,83% у 2021 р., 97,71% у 2022 р., значна частка кредиторської заборгованості у поточних зобов'язаннях – 31,51%. Зважаючи на таку динаміку, можна стверджувати про високу залежність підприємства від позикових коштів.

Результати горизонтального та вертикального аналізу джерел формування капіталу підприємства свідчать про наявність катастрофічних негативних тенденцій у майновому стані підприємства.

При аналізі діяльності підприємства, особливу увагу приділяють дослідженню кредиторської заборгованості.

У процесі аналізу кредиторської заборгованості доцільно скласти розрахунковий баланс, тобто порівняти кредиторів (джерела активів) з дебіторами (розміщення активів), передбачаючи при цьому, що дебіторська заборгованість має бути перекрита кредиторською (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Порівняльний баланс кредиторської і дебіторської заборгованості ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2020 – 2022 рр., тис. грн.

Показники	2020	2021	2022	Відхилення, %	
				2021 р. від 2020 р.	2022 р. від 2021 р.
Дебіторська заборгованість	87566	80515	78250	-8,05	-2,81
Кредиторська заборгованість	329984,5	160725,5	171173,5	-51,29	+6,50
Активне сальдо	-	-	-	-	-
Пасивне сальдо	242418,5	80210,5	92923,5	-66,91	+15,85
Баланс	242418,5	80210,5	92923,5	-66,91	+15,85

За даними табл. 2.8 у 2022 році поточні зобов'язання підприємства збільшились на 6,5 %, а дебіторська заборгованість зменшилась на 2,81% від попереднього 2021 р. Зменшення цих показників у 2021 р. по відношенню до 2020 р. становить 8,05% та 51,29% відповідно.

Зростання пасивного сальдо у 2022 р. порівняно з 2021 р. становить 15,85%, у 2021 р. порівняно з 2020 р. відбулось зниження на 66,91%.

Незважаючи на загальне зменшення як дебіторської, так і кредиторської заборгованості, існує тільки пасивне сальдо заборгованості за звітний період. Це свідчить про те, що підприємство значною мірою використовує кошти кредиторів.

2.2 Аналіз фінансових результатів діяльності ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування»

Аналіз руху грошових коштів підприємства починається з вивчення динаміки надходжень, видатків і формування чистого грошового потоку. Це дає змогу розкрити і охарактеризувати тенденції розвитку обсягів господарської діяльності в цілому і за окремими об'єктами щодо доходів, витрат та фінансових результатів, а також їх збалансованості в часі.

Паралельно оцінюють динамічні зміни показників у просторі за джерелами грошових потоків. Зокрема, це можуть бути окремі постачальники, покупці, податкові платежі, витрати на соціальні потреби, види оплати праці, банківські установи, сегменти ринку, структурні підрозділи.

Господарські операції підприємств супроводжуються грошовими потоками, що забезпечують оцінку надходження, витрат та переміщення фінансових ресурсів і активів. Процес руху коштів відбувається у часі і просторі під час обслуговування всіх видів господарської діяльності. Від повноти і вчасності забезпечення процесів постачання, виробництва і збуту грошовими ресурсами залежить рівень ефективності господарювання. Грошові потоки підприємства характеризується сукупними доходами і витратами, що забезпечуються надходженнями і виплатами грошових коштів і відповідно позитивним та негативним їх рухом [54,55].

Основною причиною неплатоспроможності підприємств є низька забезпеченість високоліквідними активами, тобто грошовими коштами. Стійкий фінансовий стан суб'єктів господарювання можливий за умови ефективного контролю за рухом грошових коштів і поліпшення управління грошовими потоками. Грошові кошти обслуговують різноманітні аспекти операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.

Аналіз руху грошових коштів за джерелами надходження і витрачання за елементами при прямому методі їх визначення наведено в табл. 2.9, 2.10, 2.11.

Таблиця 2.9 – Аналіз руху грошових коштів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» у результаті операційної діяльності при прямому методі їх розрахунку за 2020 – 2022 рр., тис. грн.

Показники	2020	2021	2022	Відношення, %	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Надходження від:					
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	491259	434327	186957	88,41	43,05
Повернення податків і зборів	101498	74147	14397	73,05	19,42
у тому числі ПДВ	101498	74147	14397	73,05	19,42
Цільового фінансування	18	0	0	х	х
Авансів від покупців і замовників	275267	235688	30503	85,62	12,94
Повернення авансів	319	124	1560	38,87	1258,06
Інші надходження	1472	2440	881	165,76	36,11
Витрачання на оплату:					
Товарів (робіт, послуг)	448353	413706	84654	92,27	20,46
Праці	67175	71997	64557	107,18	89,67
Відрахувань на соціальні заходи	18509	20063	17512	108,40	87,29
Зобов’язань з податків і зборів	44976	46401	24321	103,17	52,41
Зобов’язань з податку на прибуток та ПДВ	24104	23481	3778	97,42	16,09
Витрачання на оплату зобов’язань з інших податків і зборів	20872	22920	20543	109,81	89,63
Авансів	46106	53005	18094	114,96	34,14
Повернення авансів	1	0	0	х	х
Інші витрачання	63625	39411	7079	61,94	17,96
Чистий рух коштів від операційної діяльності	181088	102143	18081	56,41	17,70

За даними табл. 2.9 можна зробити висновок, що за період, що аналізується, відбулись зміни величини чистого руху коштів від операційної діяльності. Цей показник у 2021 р. становить 56,41% від 2020 р., у 2022 р. – 17,70% від 2021 р. Якщо проаналізувати показники 2022 р. по відношенню до 2021 р., то майже за всіма показниками і надходження і витрачання відбулось

значне зменшення. Проте, показники надходжень мають більші темпи падіння порівняно з показниками витрачання. Особливо високі показники падіння від реалізації продукції та авансів від покупців та замовників – 43,05% та 12,94% відповідно.

Таблиця 2.10 – Аналіз руху грошових коштів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» у результаті інвестиційної діяльності при прямому методі їх розрахунку за 2020 – 2022 рр., тис. грн.

Показники	2020	2021	2022	Відношення, %	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Надходження від:					
реалізації необоротних активів	25	38	2	152	5,26
Інші надходження	0	0	0	0	0
Витрачання на:					
придбання необоротних активів	4774	3699	3883	77,48	104,97
Інші платежі	0	0	0	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-4749	-3661	-3881	77,09	106,01

Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності підприємства має від’ємне значення на протязі 2020-2022 рр. Цей показник у 2020 р. становив збиток 4749 тис. грн., у 2021 р. – збиток у розмірі 3661 тис. грн., у 2022 р. – 3881 тис. грн., тобто 106,01% від 2021р. Така тенденція пояснюється значним перевищення витрат над надходження грошових коштів. У 2020-2022 рр. єдиним елементом надходжень є надходження реалізації необоротних активів у сумі 25 тис. грн., 38 тис. грн. та 2 тис. грн. відповідно за роками.

Витрачання на придбання необоротних активів у 2020 р. становлять 4774 тис. грн, у 2021 р. – 3699 тис. грн., у 2022 р. – 3883 тис. грн.

Цей показник у 2021 р. дещо знизився порівняно з попереднім роком і становить 77,09% від 2020 р. Цей показник у 2022 р. порівняно з 2021 р. становить 106,01%.

Таблиця 2.11 – Аналіз руху грошових коштів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» у результаті фінансової діяльності при прямому методі їх розрахунку за 2020– 2022 рр., тис. грн.

Показники	2020	2021	2022	Відношення, %	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Витрачання на:					
погашення позик	108131	102796	12796	95,07	12,45
сплату відсотків	6004	3768	103	62,76	2,74
Інші платежі	0	0	0	0	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-114135	-106564	-12899	93,37	12,10
Чистий рух грошових коштів за звітний період	62204	-8082	1301	x	x
Залишок коштів на початок року	10440	84067	66907	805,24	79,59
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	11423	-9078	9453	x	x
Залишок коштів на кінець року	84067	66907	77661	79,59	116,07

Негативна тенденція спостерігається за результатами фінансової діяльності підприємства протягом всього досліджуваного періоду. Чистий рух коштів від фінансової діяльності має від’ємне значення: у 2020 р. – 114135 тис. грн., у 2021 р. – 106564 тис. грн., тобто 93,37% порівняно з 2020 р., у 2022 р. – 12899 тис. грн., тобто 12,10% порівняно з 2021 р. Така тенденція пояснюється значним перевищення витрат над надходження грошових коштів від фінансової діяльності.

В цілому чистий рух грошових коштів має позитивне значення: за результатами 2020 р. – 62204 тис. грн., у 2022 р. – 1301 тис. грн. У 2021 р. значення показника має від’ємне значення і становить – 8082 тис. грн.

Залишок коштів на кінець року по роках становить: у 2020 р. – 84067 тис. грн., у 2021 р. – 66907 тис. грн., тобто 79,59% від попереднього, у 2022 р. – 77661 тис. грн., тобто 116,07% від попереднього.

Ефективне формування грошових потоків означає таке надходження і витрачання грошових коштів, яке створює чистий грошовий потік та дає віддачу у вигляді чистого прибутку. Тому варто виявити збалансованість позитивного (надходження) і негативного (витрачання) грошових потоків у загальному обсязі, вивчити динаміку показника чистого потоку.

У процесі аналізу визначається роль і місце чистого прибутку підприємства у формуванні його чистого грошового потоку, виявляється рівень достатності амортизаційних відрахувань з позицій необхідного відновлення необоротних активів.

Оцінку ефективності формування грошових потоків, насамперед, здійснюють за розрахунком чистого грошового потоку (ЧГ), який характеризується різницею між надходженням (НГ) і витрачанням (ВГ) грошових коштів у певному інтервальному періоді [56]:

$$\text{ЧГ} = \text{НГ} - \text{ВГ}, \quad (2.3)$$

де ЧГ – чистий грошовий потік;

НГ – надходження грошей;

ВГ – витрачання грошей.

Як показує розрахунок, в залежності від співвідношення позитивного і негативного грошового потоку, величина чистого грошового потоку може бути позитивною (+ЧГ) і негативною (–ЧГ).

Позитивна величина чистого грошового потоку свідчить про наявність у підприємства вільного залишку грошових коштів, одержаних від об'єктів господарювання в окремих періодах. У протилежному випадку можна говорити про те, що поточних надходжень недостатньо для здійснення платежів, і підприємству для розрахунків необхідно використовувати залишки грошових коштів минулих періодів, користуватися позиками, або тимчасово збільшувати кредиторську заборгованість, тобто бути неплатоспроможним.

За відношенням позитивного і негативного грошових потоків визначають

рівні окупності (РО) і завантаження (РЗ) грошових витрат:

$$PO = НГ / ВГ; PЗ = ВГ / НГ; PO < 1 < PЗ, \quad (2.4)$$

де РО – рівень окупності грошових витрат;

РЗ – рівень завантаження грошових витрат.

Якщо рівень показника $PO \geq 1$, грошовий потік підприємства вважається окупним, тобто формується певна величина чистого грошового потоку, а на 1 гривню грошових надходжень використовується менше однієї гривні грошових витрат.

Рівень завантаження грошових витрат повинен бути менше 1,0 і показує скільки грошових надходжень формує кожна гривня грошових витрат.

Показники рівня доходності грошових потоків визначають за відношенням чистого грошового потоку до величини грошових надходжень (ДН) та суми грошових витрат (ДВ):

$$ДН = ЧГ / НГ; ДВ = ЧГ / ВГ, \quad (2.5)$$

де ДН – доходність грошових надходжень;

ДВ – доходність грошових витрат.

Показник доходності грошових надходжень (ДН) показує яка сума чистого грошового потоку надходить з кожною гривнею позитивного грошового потоку.

Рівень доходності грошових витрат (ДВ) свідчить про чисті грошові потоки, що формує кожна гривня негативного грошового потоку підприємства [57].

Грошові потоки – це сукупність розподілених у часі надходжень і витрачань грошей, які генеруються господарською діяльністю підприємства.

Розрахунок показників грошових потоків та оцінку їх рівня наведено в табл. 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз показників грошових потоків ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2020 – 2022 рр.

Показники	2020	2021	2022	Відхилення, (+,-)	
				2022 р. від 2020 р.	2022 р. від 2021р.
Позитивний грошовий потік (НГ), тис. грн.	869858	746764	234300	-635558	-512464
Негативний грошовий потік (ВГ), тис. грн.	831758	801247	257320	-574438	-543927
Чистий грошовий потік (ЧГ), тис. грн.	38100	-54483	-23020	-61120	+31463
Окупність грошових витрат (РО), грн.	1,05	0,93	0,91	-0,14	-0,02
Завантаження грошових витрат (РЗ), грн.	0,95	1,08	1,09	+0,14	+0,01
Доходність(збитковість) грошових надходжень (ДН), коп.	0,04	-0,07	-0,09	-0,13	-0,02
Доходність(збитковість) грошових витрат (ДВ), коп.	0,05	-0,07	-0,09	-0,14	-0,02

Дані табл. 2.12 свідчать, що господарська діяльність підприємства має стійку негативну тенденцію, оскільки грошові потоки – і позитивний і негативний змінюються рівномірно за тенденцією зниження. Чистий грошовий потік за період, що аналізується, має від’ємне значення за 2021-2022 рр., що свідчить про недостачу поточних надходжень для здійснення платежів і підприємство має залучати позиковий капітал і знижувати свою платоспроможність. Показники ефективності формування грошових потоків підприємства у динаміці свідчать, що у 2021-2022 рр. виникла збитковість грошових надходжень і грошових витрат, внаслідок від’ємного показника чистого грошового потоку. Показник окупності грошових витрат у 2021-2022 рр. складає менше 1, тому грошовий потік підприємства не можна вважати окупним.

У ринковій економіці, коли можлива ліквідація підприємства внаслідок його банкрутства, дуже важливими характеристиками фінансового стану є ліквідність і платоспроможність.

Сутність економічних категорій «ліквідність» і «платоспроможність»

обумовлюється тим, що перша передбачає спроможність поточних активів підприємства, визначених об'єктами платіжних засобів, перетворюватись в грошову форму або безпосередньо бути майном для виконання всіх необхідних розрахунків у міру настання їх строку, а друга – здатність господарюючої системи вчасно і повністю виконувати свої зобов'язання.

В залежності від ступеня ліквідності, тобто швидкості перетворення в грошові засоби, активи підприємства поділяються на такі групи [55,58]:

Перша група (A₁) – абсолютно ліквідні активи – грошові засоби підприємства і короткострокові фінансові вкладення (цінні папери);

Друга група (A₂) – швидко ліквідні активи – поточна дебіторська заборгованість;

Третя група (A₃) – повільно ліквідні активи – запаси і витрати, інші оборотні активи;

Четверта група (A₄) – умовні ліквідні активи – необоротні активи.

Для оцінки платоспроможності фінансові ресурси підприємства групуються таким чином:

Перша група (З₁) – поточні зобов'язання (найбільш строкові зобов'язання), які слід погасити протягом поточного місяця (кредиторська заборгованість і суми кредитів банків, терміни повернення яких наступили);

Друга група (З₂) – короткострокові зобов'язання з терміном погашення до одного року (суми кредитів банків, поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями, забезпечень наступних витрат і платежів та векселів виданих, терміни повернення яких настануть у майбутньому, протягом року);

Третя група (З₃) – довгострокові зобов'язання з терміном погашення більше одного року (довгострокові кредити банків і позики);

Четверта група (З₄) – постійні зобов'язання, що формуються фінансовими ресурсами з елементів власного капіталу.

Підприємство вважається платоспроможним, якщо при порівнянні абсолютних величин його активів і фінансових ресурсів виконуються такі

умови:

$$A1 \geq 31; A2 \geq 32; A3 \geq 33; A4 \leq 34 \quad (2.6)$$

Якщо на підприємстві виконуються перші три умови, тобто поточні активи перевищують зовнішні зобов'язання підприємства, то обов'язково виконується й остання умова, оскільки це свідчить про наявність у підприємства власних оборотних активів, які забезпечують його фінансову стійкість. Невиконання однієї з перших трьох умов указує на те, що фактична платоспроможність відрізняється від нормативної.

Розрахунок оцінки платоспроможності підприємства ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» шляхом порівняння його активів і пасивів наведемо в табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Аналіз ліквідності балансу ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2020-2022 рр., тис. грн.

Активи	2020	2021	2022	Пасиви	2020	2021	2022	Платіжний надлишок (+), нестача (-)		
								2020	2021	2022
A1	47313	75607	72405	31	105190,5	160725,5	171173,5	-57877,5	-85118,5	-98768,5
A2	87566	80515	78250	32	472105	409569	372072,5	-384539	-329054	-293822,5
A3	179789	250485	228495	33	6518	12669,5	12734	+173271	+237815,5	+215761
A4	177909	212722	235094	34	-91236,5	36365	58264	+269145,5	+176357	+176830
Баланс	492577	619329	614244	Баланс	492577	619329	614244	0,00	0,00	0,00

Аналізуючи дані табл. 2.13, бачимо, що баланс ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» не можна вважати ліквідним, оскільки за період, що аналізується, перше, друге співвідношення груп активів і пасивів не відповідають умовам ліквідності. Дослідження співвідношень активів і зобов'язань свідчить про те, що підприємство не виконує нормативні умови платоспроможності. При цьому нестача платіжних засобів по одній групі компенсується їх надлишком по іншій групі лише вартісною величиною. Однак менш ліквідні платіжні засоби не можуть замінити більш ліквідні.

Поряд з абсолютними показниками для оцінювання платоспроможності розраховують відносні показники (табл. 2.14).

Таблиця 2.14 – Відносні показники оцінювання ліквідності і платоспроможності ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2020 – 2022 рр.

Показники	2020	2021	2022	Нормативне значення	Відхилення, (+,-)	
					2021 р. від 2020 р.	2022 р. від 2021 р.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,08	0,13	0,13	$\geq 0,2-0,3$	+0,05	0,00
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,23	0,27	0,28	$\geq 0,7$	+0,04	+0,01
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,54	0,71	0,70	$\geq 1,5$	+0,17	-0,01
Коефіцієнт платоспроможності	0,08	0,13	0,13	$\geq 0,1$	+0,05	0,00
Коефіцієнт критичної ліквідності	0,23	0,42	0,52	$\geq 0,8$	+0,19	+0,10
Коефіцієнт покриття запасів	0,34	-0,14	0,01	$\geq 1,0$	-0,48	+0,15

Аналіз табл. 2.14 показав, що показники ліквідності підприємства мають значення менше нормативного за весь період дослідження. Це означає, що підприємство не має можливості розраховуватись за своїми поточними зобов'язаннями за допомогою готівки і грошових коштів на рахунках в банку. Отже, підприємство не можна вважати платоспроможним і в найближчій перспективі є загроза банкрутства. Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності у 2020 р. становило 0,08, у 2022 р. збільшилось до 0,13. Це означає, що рівень покриття поточних зобов'язань високоліквідними оборотними активами у 2020 р. становив 8%, а у 2022 р. зріс до 13%. Порівняння цього показника з нормативним значенням свідчить про недостатню грошову платоспроможність підприємства.

Фактичні значення коефіцієнта швидкої ліквідності та коефіцієнта загальної ліквідності знизились, не відповідають нормативному значенню, що

свідчить про низький рівень і негативну динаміку розрахункової та майнової платоспроможності підприємства. Так, станом на 2020 р. оборотні активи перевищували поточні зобов'язання лише у 0,54 рази, у 2021 р. – у 0,71 рази; у 2022 р. – у 0,7 рази.

Серед допоміжних відносних показників оцінювання ліквідності та платоспроможності підприємства, жоден з показників не відповідає нормативному значенню, що підтверджує попередній висновок про недостатню забезпеченість грошовими коштами.

Оцінку фінансової стійкості підприємства доцільно здійснювати поетапно, на основі комплексу показників (табл. 2.15).

Таблиця 2.15 – Показники фінансової стійкості ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2020 – 2022 рр.

Показники	2020	2021	2022	Нормативне значення	Відхилення, (+,-)	
					2021 р. від 2020 р.	2022 р. від 2021 р.
Коефіцієнт автономії	x	0,06	0,09	>0,5	x	+0,03
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	1,19	0,94	0,91	<0,5	-0,25	-0,03
Коефіцієнт фінансового ризику	-6,40	11,29	9,54	<1,0	+17,69	-1,75
Коефіцієнт фінансової стабільності	-0,16	0,09	0,10	>1,0	+0,25	+0,01
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	-0,08	0,26	0,18	зниження	+0,34	-0,08
Коефіцієнт довгостроков зобов'язань	0,01	0,03	0,02	зниження	+0,02	-0,01
Коефіцієнт поточних зобов'язань	0,99	0,97	0,98	підвищення	-0,02	+0,01
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	-0,86	-0,43	-0,47	>0,1	+0,43	-0,04
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-2,95	-4,85	-3,03	$\geq 0,50$	-1,90	+1,82

За даними табл. 2.15, коефіцієнт автономії має значення значно менше нормативного – 0,06 у 2021 р., 0,09 у 2022 р. Коефіцієнт концентрації

залученого капіталу значно перевищує нормативне значення – 1,19 у 2020 р., 0,94 у 2021 р., 0,91 – у 2022 р. Отримані значення показників автономії і концентрації залученого капіталу свідчать про те, що дане підприємство має високу залежність від зовнішніх джерел фінансування, тобто не має можливості працювати на власному капіталі, а здійснює залучення позикового капіталу.

Коефіцієнт фінансового ризику означає, скільки позикових коштів припадає на одну гривню власних коштів, вкладених в активи підприємства. У 2021 р. на одну гривню власних коштів припадало 11,29 грн. позикових, у 2022 р. – 9,54 грн., у 2020 р. – (-6,40 грн). Збільшення цього показника в динаміці свідчить про значне збільшення залежності підприємства від інвесторів і кредиторів, перевищення фактичного значення в декілька разів нормативного має викликати сумніви щодо фінансової стійкості підприємства. Чим більше його значення, тим вищий ризик вкладення капіталу в це підприємство.

Коефіцієнт фінансової стабільності, який показує співвідношення власних і залучених коштів і характеризує здатність підприємства залучати зовнішні джерела фінансування значно менший нормативного значення і свідчить про труднощі підприємства.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами має від'ємне значення у 2020-2022 рр. і свідчить про неможливість покриття оборотних активів власними джерелами. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів свідчить про високу залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування і становить у 2020 р. -0,08, у 2021 р. – 0,26, у 2022 р. – 0,18, при нормативному значенні 0,4.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу визначає частку власного капіталу, вкладену в оборотні активи і характеризує значне зниження ступеня мобільності власного капіталу підприємства.

Ділова активність підприємства виявляється в динаміці його розвитку, досягнення ним цілей.

До показників ділової активності належать різні коефіцієнти оборотності та показники тривалості обороту в днях (табл. 2.16).

Таблиця 2.16 – Показники ділової активності ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2020 – 2022 рр.

Показники	Алгоритм розрахунку	2020	2021	2022	Відхилення, (+,-)	
					2021 р. від 2020	2022 р. від 2021
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт оборотності активів	Чистий дохід від реалізації <u>продукції</u> Активи	1,57	0,76	0,50	-0,81	-0,26
Тривалість одного обороту активів, днів	<u>360</u> Коефіцієнт оборотності активів	228	474	720	+246	+246
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	Чистий дохід від реалізації <u>продукції</u> Оборотні активи	2,47	1,16	0,81	-1,31	-0,35
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	<u>360</u> Коефіцієнт оборотності оборотних активів	145	310	444	+165	+134
Коефіцієнт оборотності запасів	Собівартість реалізованої <u>продукції</u> Запаси	2,79	1,32	1,09	-1,47	-0,23
Тривалість одного обороту запасів, днів	<u>360</u> Коефіцієнт оборотності запасів	129	272	330	+143	+58
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Чистий дохід від реалізації <u>продукції</u> Власний капітал	-8,50	12,94	5,29	+21,44	-7,65
Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	<u>360</u> Коефіцієнт оборотності власного капіталу	x	28	68	x	+40
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Чистий дохід від реалізації <u>продукції</u> Дебіторська заборгованість	8,86	5,85	3,94	-3,01	-1,91

Продовження таблиці 2.16

1	2	3	4	5	6	7
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	<u>360</u> Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	40	62	91	+22	+29
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Собівартість реалізованої <u>продукції</u> Кредиторська заборгованість	1,52	2,06	1,45	+0,54	-0,61
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	<u>360</u> Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	237	174	248	-63	+74

Аналізуючи показники, наведені в табл. 2.16, можна стверджувати наступне. Оборотність активів невисока, порівняно з минулими роками спостерігається срибкоподібна тенденція до змін. Відповідно відбувається то зменшення то збільшення тривалості обороту активів. Оборотність всіх активів головним чином залежить від оборотності поточних активів. Оборотність останніх сповільнилась, що характеризується негативно.

Сповільнення оборотності власного капіталу негативно відображається на динаміці його рентабельності. Відповідно відбулось зростання тривалості обороту власного капіталу на 40 днів у порівнянні 2022 р. з 2021р. Тривалість обороту запасів також зросла, достатньо суттєво – на 58 дня у 2022 р. порівняно з 2021 р. і на 143 дня у 2021 р. порівняно з 2020 р.

Значення коефіцієнтів оборотності дебіторської заборгованості свідчить про те, що дебітори в середньому 4-9 разів в рік повертають свої борги. Що стосується оборотності кредиторської заборгованості, то термін її погашення значно збільшився і становить у 2022 р. – 248 день, що на 74 дня більше ніж у 2021 р.

Аналіз показників оборотності свідчить про те, що рівень ділової активності підприємства має тенденцію до зниження у 2022 р. порівняно з 2021 рр.

2.3 Аналіз прибутковості та рентабельності ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування»

Основним критерієм успішної роботи підприємства є його прибутковість. Підприємство зобов'язано одержувати такі доходи, які не тільки покривають витрати, але й у достатній мірі їх перевищують (табл. 2.17).

Таблиця 2.17 – Аналіз складу та динаміки доходів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2020 – 2022 рр., тис. грн

Вид доходів	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення (+,-) 2022 р. від	
				2020 р.	2021 р.
Доходи від основної операційної діяльності (реалізації продукції, товарів, робіт, послуг)	181088	102143	18081	-163007	-84062
Доходи (збитки) від фінансової діяльності (дохід від участі в капіталі, інші фінансові доходи)	-114135	-106564	-12899	+101236	+93665
Доходи (збитки) від інвестиційної діяльності	-4749	-3661	-3881	+868	-220
Всього доходів (збитків)	62204	-8082	1301	-60903	+9383

За даними табл. 2.17 підприємство ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» формує доходи тільки в процесі операційної діяльності. Так, у 2022 р. цей показник склав 18081 тис. грн., що на 163007 тис. грн. менше 2020 р., і на 84062 тис. грн. менше 2021 р. Доходи від іншої операційної діяльності (доходи від оприбуткування запасів, від реалізації надлишкових запасів, пені та штрафи отримані, повернення надмірно сплаченого ввізного мита, доходи від операційних курсових різниць та інше) мають тенденцію до збільшення. У 2022 р. збиток від фінансової діяльності склав 12899 тис. грн., що на 101236 тис. грн. більше 2020 р., і на 93665 тис. грн. більше показника 2021 р. За результатами від інвестиційної діяльності підприємство має збитки за весь період, що

аналізується. Збиток від фінансової діяльності має тенденцію до поступово зменшення, збиток від інвестиційної діяльності має стрибкоподібну тенденцію.

Дану динаміку більш наочно ілюструє рис. 2.3.

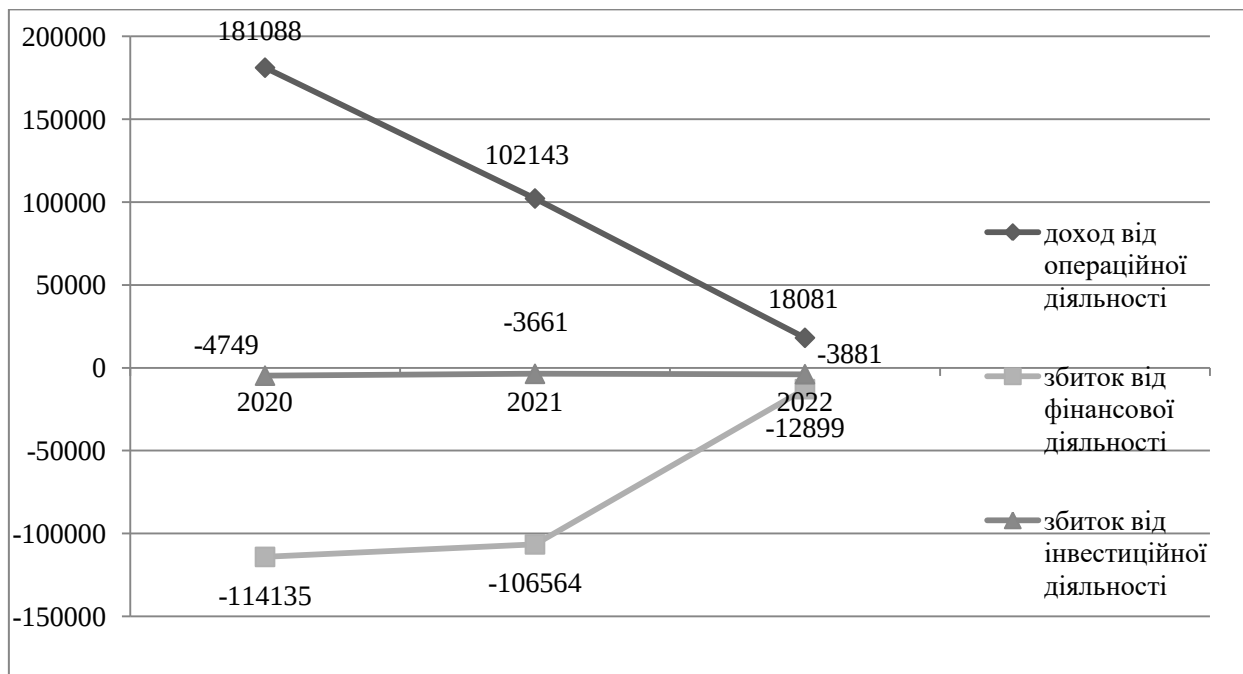

Рисунок 2.3 – Динаміка доходів (збитків) ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування», тис. грн.

Підприємство будь-якої форми власності під час своєї діяльності здійснює певні витрати (матеріальних, нематеріальних, грошових і трудових ресурсів), пов'язані з простим і розширеним відтворенням основних та оборотних засобів, виробництвом і реалізацією продукції, наданням послуг, виконанням робіт, соціальним розвитком колективу тощо. Розрізняють витрати, пов'язані з операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю підприємства [59]. Одні групи витрат безпосередньо пов'язані зі здійсненням конкретної операції (із конкретним об'єктом витрат), інші – мають загальний характер і необхідні для забезпечення функціонування підприємства в цілому. Усі витрати – і матеріальні, і трудові, і фінансові – підприємство здійснює для забезпечення своєї виробничої діяльності (табл. 2.18).

Таблиця 2.18 – Аналіз складу та структури витрат ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» у динаміці

Елементи витрат	2020		2021		2022		Темп приросту (зниження) % 2022 р. до 2021р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2020 р.	2021р.
Собівартість реалізованої продукції	501050	64,45	331400	72,97	248673	44,70	-50,37	-24,96
Адміністративні витрати	29953	3,85	33305	7,34	20802	3,74	-30,55	-37,54
Витрати на збут	7146	0,92	8062	1,78	9081	1,63	+27,08	+12,64
Інші операційні витрати	63323	8,15	59771	13,16	146407	26,32	+131,21	+144,95
Витрати від фінансової діяльності	6999	0,90	4786	1,05	4187	0,75	-40,18	-12,52
Витрати від інвестиційної діяльності	168895	21,73	16812	3,70	127180	22,86	-24,70	+656,48
Всього	777366	100,0	454136	100,0	556330	100,0	-28,43	+22,50

За даними табл. 2.18, у структурі витрат підприємства ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» переважає собівартість реалізованої продукції, питома вага якої у 2020 р. складає 64,45%, у 2021 р. – 72,97%, у 2022 р. – 44,70%. Далі – витрати від інвестиційної діяльності, питома вага яких складає у 2020р. – 21,73%, у 2021 р. – 3,70%, у 2022 р. – 22,86%.

Найменшу питому вагу у структурі витрат підприємства займають витрати на збут – 0,92%, 1,78%, 1,63% по роках відповідно та витрати від фінансової діяльності – 0,90%, 1,05%, 0,75% відповідно.

У 2022 р. порівняно з попередніми роками зменшилась величина всіх видів витрат, за винятком витрат на збут та інших операційних витрат. Ці показники мають тенденцію до збільшення: у 2022 р. порівняно з 2020 р. та 2021 р. збільшення інших операційних витрат склало 131,21% та 144,95% відповідно; збільшення витрат на збут – 27,08% та 12,64% відповідно. Найбільший темп зниження має показник собівартості реалізованої продукції. Його величина у 2022 р. склала 248673 тис. грн., що на 50,37% менше 2020 р. і на 25 % менше 2021 р.

Загальна величина витрат склала у 2022 р. 556330 тис. грн., що на 28,43% менше 2020 р. (777366 тис. грн.), на 22,50% більше 2021 р. (454136 тис. грн.).

Дану динаміку більш наочно ілюструє рис. 2.4.

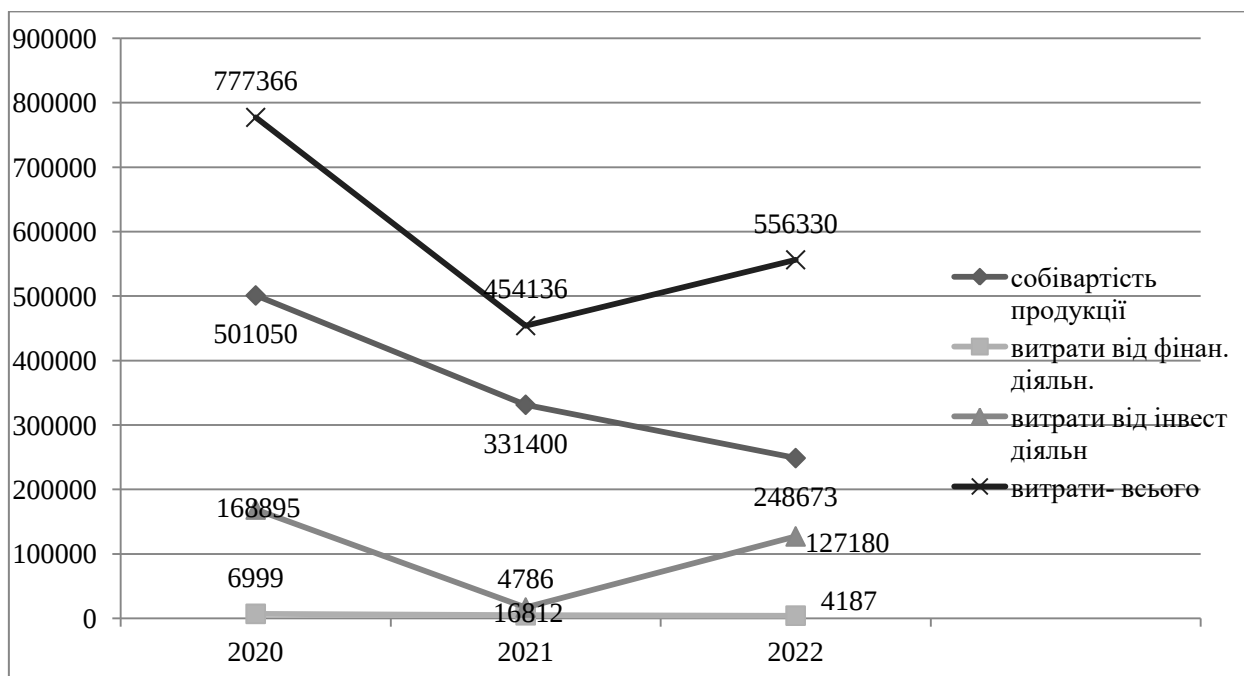

Рисунок 2.4 – Динаміка витрат ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2020-2022 рр., тис. грн.

Операційні витрати є основною складовою витрат підприємства. До них входять виробнича собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати. До виробничої собівартості включають: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати; загальновиробничі витрати [60].

До складу прямих матеріальних витрат входять вартість сировини та основних матеріалів, що є основою продукції, яку виробляють, купівельних напівфабрикатів, комплектуючих виробів, допоміжних та інших матеріалів, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат. Прямі витрати на оплату праці – це заробітна плата та інші виплати робітникам, які займаються виробництвом продукції, виконанням робіт або наданням послуг.

До складу інших прямих витрат входять усі інші виробничі витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат, зокрема відрахування на соціальні заходи, плата за оренду земельних і майнових паїв, амортизація виробничих основних засобів тощо (табл. 2.19).

Таблиця 2.19 – Аналіз складу, структури та динаміки операційних витрат за елементами ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2020-2022 рр.

Елементи витрат	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Темп приросту (зниження), % 2022 р. до	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2020	2021
Матеріальні витрати	405325	66,18	332721	60,30	66501	22,82	-83,59	-80,01
Витрати на оплату праці	85095	13,89	90589	16,42	80102	27,49	-5,87	-11,58
Відрахування на соціальні заходи	19028	3,11	20694	3,75	17817	6,12	-6,36	-13,90
Амортизація	14655	2,39	17163	3,11	25757	8,84	+75,76	+50,07
Інші операційні витрати	88390	14,43	90602	16,42	101194	34,73	+14,49	+11,69
Всього	612493	100,00	551769	100,00	291371	100,00	-52,43	-47,19

Дані табл. 2.19 свідчать, що у структурі операційних витрат ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» найбільшу питому вагу займають матеріальні витрати – 66,18%, 60,30%, 22,82% за період дослідження відповідно, далі витрати на оплату праці – 13,89%, 16,42%, 27,49% відповідно. Найменшу питому вагу займають відрахування на соціальні заходи – 3,11%, 3,75%, 6,12% за роками. Майже за всіма елементами витрат спостерігається тенденція до зниження. Так, темп зниження матеріальних витрат у 2022 р. порівняно з 2020 р. становив 83,59%, з 2021 р. – 80,01%; загальної величини витрат – 52,43% і 47,19% відповідно.

Отже, аналіз операційних витрат підприємства за 2020-2022 рр. свідчить, що суттєві зміни у структурі операційних витрат відбулись відносно матеріальних витрат та інших операційних витрат (рис. 2.5 і 2.6).

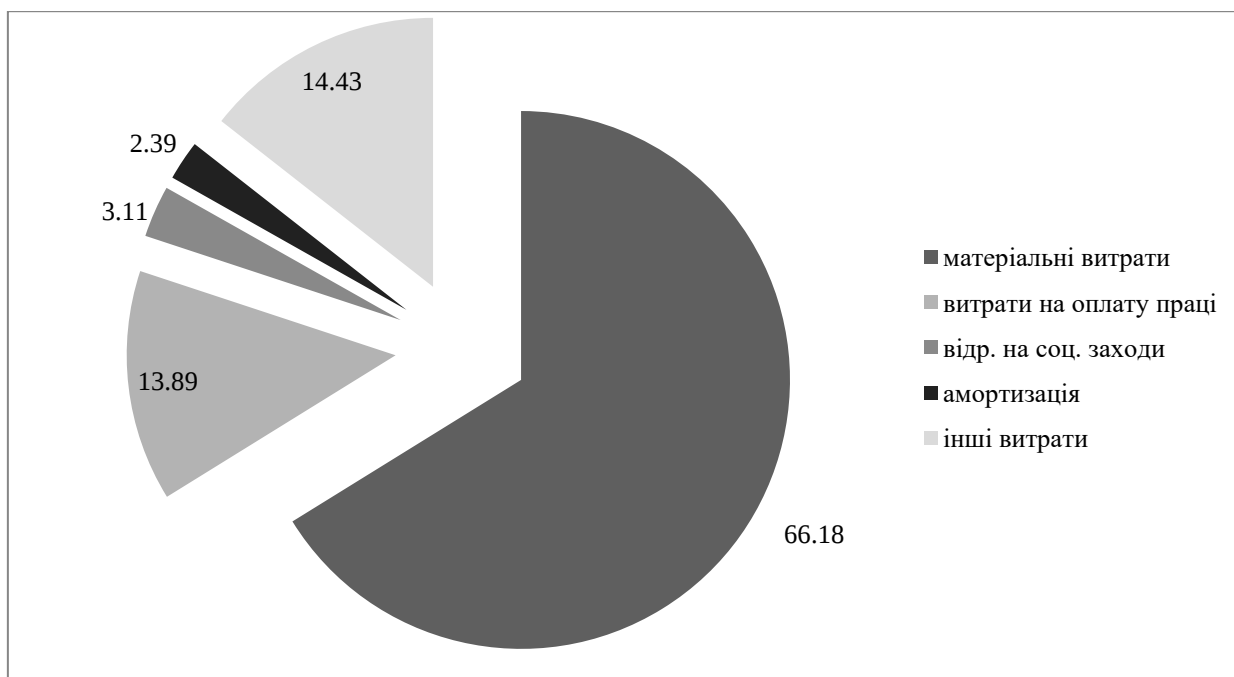

Рис. 2.5 – Структура операційних витрат ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» у 2020 р.,%

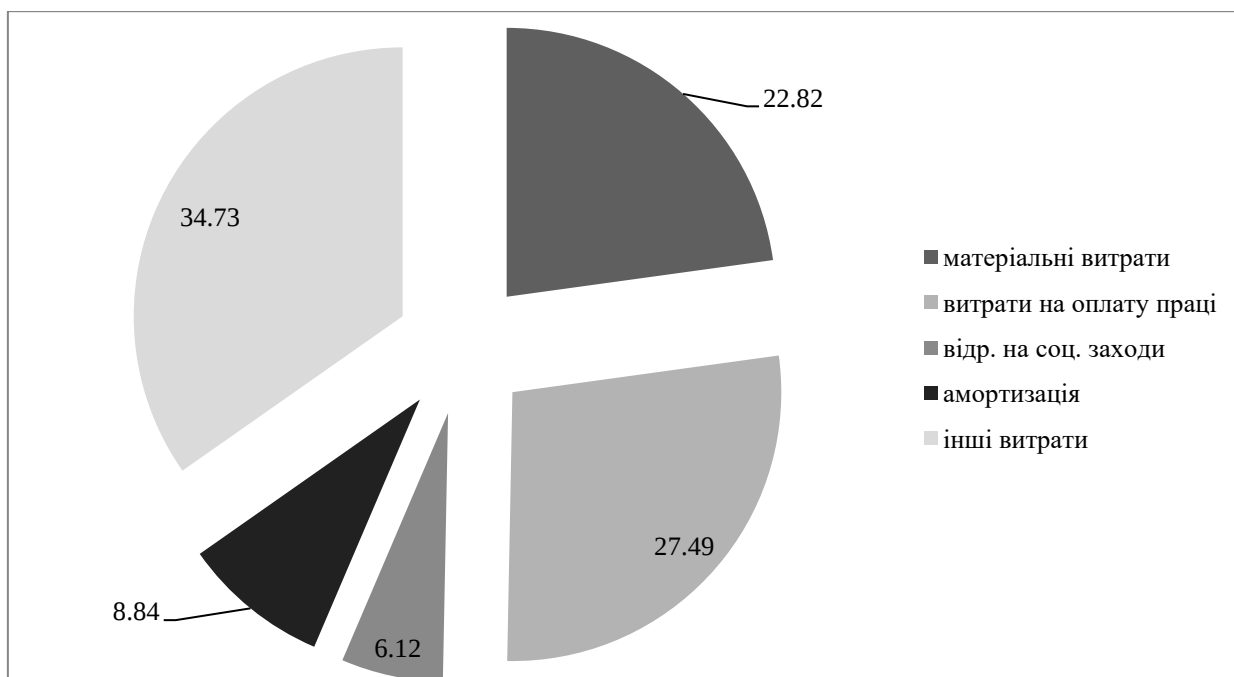

Рис. 2.6 – Структура операційних витрат ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» у 2022 р.,%

Проведемо аналіз формування, структури та динаміки фінансових результатів діяльності підприємства (табл. 2.20).

Таблиця 2.20 – Аналіз формування, структури та динаміки фінансових результатів діяльності ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2020-2021 рр.

Показники	2020 р.		2021 р.		2022 р.		2022 р. у % до	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2020 р.	2021 р.
Чистий дохід від реалізації продукції	775678	x	470718	x	308435	x	39,76	65,52
Операційні витрати, у т.ч.:	601472	100,0	432538	100,0	424963	100,0	70,65	98,25
- собівартість реалізованої продукції	501050	83,30	331400	76,62	248673	58,52	49,63	75,04
- адміністративні витрати	29953	4,98	33305	7,70	20802	4,90	69,45	62,46
- витрати на збут	7146	1,19	8062	1,86	9081	2,14	127,08	112,64
- інші операційні витрати	63323	10,53	59771	13,82	146407	34,44	231,21	244,95
Валовий прибуток	274628	x	139318	x	59762	x	21,76	42,90
У % до чистого доходу від реалізації продукції	x	35,40	x	29,60	x	19,38	x	x
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	249859	x	83465	x	-47136	x	x	x
Фінансові та інвестиційні доходи	-118884	x	-110225	x	-16780	x	14,11	15,22
Фінансові та інвестиційні витрати	175894	x	21598	x	131367	x	74,69	608,24
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	111416	x	126750	x	-132033	x	x	x
Витрати (доходи) з податку на прибуток	-21272	x	-23088	x	10506	x	x	x
Чистий прибуток (збиток)	90144	x	103662	x	-121527	x	x	x
У % до чистого доходу від реалізації продукції	x	11,62	x	22,02	x	x	x	x
У % до валового прибутку	x	32,82	x	74,41	x	x	x	x

За даними табл. 2.20, чистий дохід від реалізації продукції зменшився з 775678 тис. грн. у 2020 р. до 470718 тис. грн. у 2021 р., до 308435 тис. грн. у 2022 р. Пропорційно відбулось зменшення операційних витрат з 601472 тис. грн. у 2020 р., до 432538 тис. грн. у 2021 р., до 424963 тис. грн. у 2022 р. У

структурі операційних витрат суттєво знизилась частка собівартості реалізованої продукції з 83,30% у 2020 р. до 58,52% у 2022 р.; найбільшу питому вагу займає собівартість реалізованої продукції за весь період дослідження. Темп падіння операційних витрат випереджає темп падіння чистого доходу від реалізації продукції. Частка валового прибутку в чистому доході знизилась з 35,40% у 2020 р. до 19,38% у 2022 р. Прибуток від операційної діяльності підприємство отримало протягом 2020-2021 рр. відповідно 249859 тис. грн. та 83465 тис. грн. У 2022 р. збиток від операційної діяльності становить 47136 тис. грн. У 2020 р. підприємство мало чистий прибуток у розмірі 90144 тис. грн., що становить 11,62% від чистого доходу від реалізації продукції і 32,82% від валового прибутку, у 2022 р. збиток склав 121527 тис. грн.

За допомогою способу абсолютних різниць визначимо вплив факторів на зміну прибутку від господарської діяльності (табл. 2.21).

Таблиця 2.21 – Вихідна інформація для факторного аналізу прибутку (збитку) від господарської діяльності ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування»

Показник	Умовні позначення	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. від 2021 р., (+,-)	
				абсолютне, тис. грн.	відносне, %
Прибуток (збиток) від господарської діяльності, тис. грн.	П	126750	-132033	-258783	х
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	ЧД	470718	308435	-162283	655,26
Середньорічна вартість капіталу, тис. грн.	К	619329	614244	-5085	99,18
Загальна рентабельність (збитковість) сукупного капіталу, коеф.	РК	0,2046	-0,2149	-0,4195	х
Рентабельність (збитковість) реалізації, коеф.	РР	0,2693	-0,4281	-0,6974	х
Коефіцієнт обертання капіталу	КОК	0,7600	0,5021	-0,2579	66,07

Модель факторного аналізу прибутку (збитку) від господарської діяльності [58,61]:

$$\Pi = K \times PK = K \times PP \times KOK, \quad (2.7)$$

де Π – прибуток (збиток) від господарської діяльності, тис. грн.;

K – середньорічна вартість капіталу, тис. грн.;

PK – загальна рентабельність (збитковість) сукупного капіталу, коефіцієнт – відношення прибутку (збитку) від господарської діяльності до середньорічної вартості капіталу;

PP – рентабельність (збитковість) реалізації, коефіцієнт – відношення прибутку (збитку) від господарської діяльності до чистого доходу від реалізації продукції;

KOK – коефіцієнт обертання капіталу – відношення чистого доходу від реалізації продукції до середньорічної вартості капіталу.

Отже, на зміну прибутку (збитку) від господарської діяльності впливають три фактори:

- 1) середньорічна вартість капіталу (K);
- 2) рентабельність (збитковість) реалізації (PP);
- 3) коефіцієнт обертання капіталу (KOK).

Загальна зміна (+,-) прибутку (збитку) від господарської діяльності, тис. грн.:

$$\Delta\Pi = \Pi_1 - \Pi_0; \quad (2.8)$$

$\Delta\Pi = -132033 - 126750 = -258783$, у тому числі за рахунок факторів:

- 1) середньорічної вартості капіталу:

$$\Delta\Pi_K = (K_1 - K_0) \times PP_0 \times KOK_0; \quad (2.9)$$

$$\Delta\Pi_k = (614244 - 619329) \times 0,2693 \times 0,76 = -1040,74;$$

2) рентабельності (збитковості) реалізації:

$$\Delta\Pi_{pp} = K_1 \times (PP_1 - PP_0) \times KOK_0; \quad (2.10)$$

$$\Delta\Pi_{pp} = 614244 \times (-0,4281 - 0,2693) \times 0,76 = -325564,06$$

3) коефіцієнта обертання капіталу:

$$\Delta\Pi_{кок} = K_1 \times PP_1 \times (KOK_1 - KOK_0); \quad (2.11)$$

$$\Delta\Pi_{кок} = 614244 \times (-0,4281) \times (0,5021 - 0,7600) = +67816,83$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta\Pi = \Delta\Pi_k + \Delta\Pi_{pp} + \Delta\Pi_{кок} \quad (2.12)$$

$$\Delta\Pi = -1040,74 + (-325564,06) + 67816,83 = -258783.$$

У звітному 2022 р. порівняно з 2021 р. прибуток від господарської діяльності зменшився на суму 258783 тис. грн. За рахунок зниження середньорічної вартості капіталу на 5085 тис. грн. (99,18%) і зниження коефіцієнта обертання капіталу на 0,2579, прибуток від господарської діяльності збільшився на 66776,09 тис. грн. Разом з тим, унаслідок зниження рентабельності реалізації на 0,4195 відсоткового пункту, прибуток від господарської діяльності зменшився на 325564,06 тис. грн. Отже, основним фактором зменшення прибутку від господарської діяльності став чинник зниження рентабельності реалізації.

Прибуток є основним джерелом фінансування розвитку підприємства, удосконалення матеріально-технічної бази, забезпечення всіх форм фінансування та джерелом доходів. Щоб прибуток підприємства зростав, воно повинне: нарощувати обсяги виробництва і реалізації товарів, робіт, послуг; розширювати, орієнтуючись на ринок, асортимент і якість продукції;

впроваджувати заходи щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників; зменшувати витрати на виробництво (реалізацію) продукції; з максимальною віддачею використовувати потенціал, що є у його розпорядженні, у тому числі фінансові ресурси; зі знанням справи вести цінову політику. Для оцінки ефективності господарської діяльності використовують показники рентабельності – прибутковості чи дохідності капіталу, ресурсів, продукції (табл. 2.22 та рис. 2.7).

Таблиця 2.22 – Аналіз основних показників рентабельності ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2020 – 2022 рр., %

Показники	Алгоритм	2020	2021	2022
Рентабельність продукції	<u>Валовий прибуток</u> Собівартість продукції	54,81	42,04	24,03
Рентабельність продажу	<u>Чистий прибуток</u> Чистий дохід від реалізації	11,62	22,02	-39,40
Рентабельність активів підприємства	<u>Чистий прибуток</u> Середньорічна вартість активів	18,30	16,74	-19,78
Рентабельність матеріальних активів	<u>Чистий прибуток</u> Матеріальні активи	28,65	25,50	-32,06
Рентабельність фондів	<u>Чистий прибуток</u> Основні засоби+Виробничі запаси	45,26	43,89	-49,00
Рентабельність основних засобів	<u>Чистий прибуток</u> Основні засоби	57,93	54,76	-56,68
Рентабельність власного капіталу	<u>Чистий прибуток</u> Власний капітал	-98,80	285,06	-208,58
Рентабельність операційної діяльності	Прибуток від операційної діяльності Витрати операційної діяльності	41,54	23,61	1,67
Рентабельність інвестиційної діяльності	Прибуток від інвестиційної діяльності Витрати інвестиційної діяльності	-2,81	-21,78	-3,05
Рентабельність фінансової діяльності	Прибуток від фінансової діяльності Витрати фінансової діяльності	-16,31	-22,27	-30,81

Дані табл. 2.22 свідчать, що у 2022 р. підприємство має рентабельність за основним показником – рентабельності продукції у розмірі 24,03%.

За 2022 рр., оскільки у підприємства показник чистого прибутку мав від’ємне значення, підприємство мало збитковість. Слід відзначити, що показники збитковості підприємства у 2022 р. порівняно з 2020-2021 р. мають тенденцію до збільшення. Можна стверджувати про наявність стійкої негативної тенденції до зниження показників рентабельності підприємства у 2020-2021 р. і про значне погіршення ситуації у 2022 р.

На рис. 2.7 зображено динаміку основних показників рентабельності підприємства.

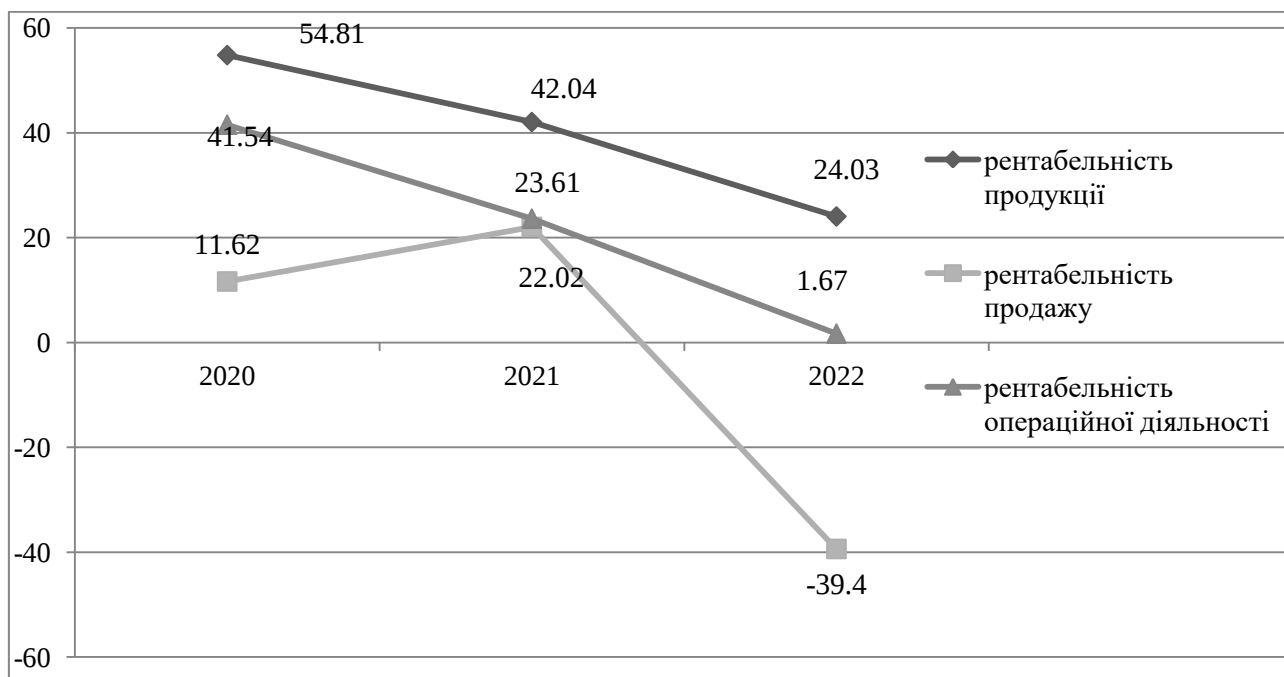

Рисунок 2.7 – Динаміка показників рентабельності ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2020 – 2022 рр., %

Дані рис. 2.7 ілюструють, що у 2022 р. відбулось значне зниження всіх представлених на рисунку показників рентабельності: рентабельність продукції знизилась з 54,81% у 2020 р. до 24,03% у 2022 р.; рентабельність продажу – з 11,62% до -39,40% відповідно; рентабельність операційної діяльності - з 41,54% у 2020 р. до 1,67% у 2022 р.

Висновки до розділу 2

У даному розділі здійснено аналіз результатів господарської діяльності підприємства ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування». Зокрема, визначено динаміку показників виробничо-господарської діяльності підприємства, проведено горизонтальний та вертикальний аналіз активів та фінансових ресурсів, поглиблений аналіз показників прибутковості та рентабельності підприємства, досліджено динаміку руху грошових коштів, проаналізовано показники ділової активності підприємства, ліквідності, фінансової стійкості.

Аналіз проведений на основі фінансової звітності підприємства за 2020-2022 роки. У процесі аналізу показники порівнювалися з нормативними значеннями та значеннями попередніх років, за результатами якого визначалося наскільки ефективно підприємство здійснює господарську діяльність та використовує власні можливості.

Проведений аналіз результатів господарської діяльності підприємства дозволяє виділити наступне:

- фінансовим результатом діяльності підприємства до оподаткування у 2020 і 2021 рр. є прибуток – 111416 тис. грн. і 126750 тис. грн. відповідно. У 2022 р. збиток становить 132033 тис. грн. Чистий прибуток підприємство отримало у 2020 р. – 90144 тис. грн. і у 2021 р. – 103662 тис. грн. У 2022 р. збиток становить 121527 тис. грн., це відбулось внаслідок перевищення фінансових витрат над фінансовими доходами підприємства;
- господарська діяльність підприємства має стійку негативну тенденцію, оскільки грошові потоки – і позитивний і негативний змінюються рівномірно за тенденцією зниження. Чистий грошовий потік за період, що аналізується, має від’ємне значення за 2021-2022 рр., що свідчить про недостатчу поточних надходжень для здійснення платежів і підприємство має залучати позиковий капітал і знижувати свою платоспроможність. Показники ефективності формування грошових потоків підприємства у динаміці свідчать,

що у 2021-2022 рр. виникла збитковість грошових надходжень і грошових витрат, внаслідок від'ємного показника чистого грошового потоку. Показник окупності грошових витрат у 2021-2022 рр. складає менше 1, тому грошовий потік підприємства не можна вважати окупним;

– підприємство ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» формує доходи тільки в процесі операційної діяльності. Так, у 2022 р. цей показник склав 18081 тис. грн., що на 163007 тис. грн. менше 2020 р., і на 84062 тис. грн. менше 2021 р. Доходи від іншої операційної діяльності (доходи від оприбуткування запасів, від реалізації надлишкових запасів, пені та штрафи отримані, повернення надмірно сплаченого ввізного мита, доходи від операційних курсових різниць та інше) мають тенденцію до збільшення. У 2022 р. збиток від фінансової діяльності склав 12899 тис. грн., що на 101236 тис. грн. більше 2020 р., і на 93665 тис. грн. більше показника 2021 р. За результатами від інвестиційної діяльності підприємство має збитки за весь період, що аналізується;

– у структурі витрат підприємства ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» переважає собівартість реалізованої продукції, питома вага якої у 2020 р. складає 64,45%, у 2021 р. – 72,97%, у 2022 р. – 44,70%. Далі – витрати від інвестиційної діяльності, питома вага яких складає у 2020р. – 21,73%, у 2021 р. – 3,70%, у 2022 р. – 22,86%; найменшу питому вагу у структурі витрат підприємства займають витрати на збут – 0,92%, 1,78%, 1,63% по роках відповідно та витрати від фінансової діяльності – 0,90%, 1,05%, 0,75% відповідно; у 2022 р. порівняно з попередніми роками зменшилась величина всіх видів витрат, за винятком витрат на збут та інших операційних витрат. Ці показники мають тенденцію до збільшення;

– чистий дохід від реалізації продукції зменшився з 775678 тис. грн. у 2020 р. до 470718 тис. грн. у 2021 р., до 308435 тис. грн. у 2022 р. Пропорційно відбулось зменшення операційних витрат з 601472 тис. грн. у 2020 р., до 432538 тис. грн. у 2021 р., до 424963 тис. грн. у 2022 р. У структурі операційних витрат суттєво знизилась частка собівартості реалізованої продукції з 83,30% у 2020 р.

до 58,52% у 2022 р.; найбільшу питому вагу займає собівартість реалізованої продукції за весь період дослідження. Темп падіння операційних витрат випереджає темп падіння чистого доходу від реалізації продукції. Частка валового прибутку в чистому доході знизилась з 35,40% у 2020 р. до 19,38% у 2022 р. Прибуток від операційної діяльності підприємство отримало протягом 2020-2021 рр. відповідно 249859 тис. грн. та 83465 тис. грн. У 2022 р. збиток від операційної діяльності становить 47136 тис. грн. У 2020 р. підприємство мало чистий прибуток у розмірі 90144 тис. грн., що становить 11,62% від чистого доходу від реалізації продукції і 32,82% від валового прибутку, у 2022 р. збиток склав 121527 тис. грн.

– у 2022 р. підприємство має рентабельність за основним показником – рентабельності продукції у розмірі 24,03%. За 2022 рр., оскільки у підприємства показник чистого прибутку мав від’ємне значення, підприємство мало збитковість. Слід відзначити, що показники збитковості підприємства у 2022 р. порівняно з 2020-2021 р. мають тенденцію до збільшення. Можна стверджувати про наявність стійкої негативної тенденції до зниження показників рентабельності підприємства у 2020-2021 р. і про значне погіршення ситуації у 2022 р;

– за допомогою способу абсолютних різниць визначимо вплив факторів на зміну прибутку від господарської діяльності. Отже, У звітному 2022 р. порівняно з 2021 р. прибуток від господарської діяльності зменшився на суму 258783 тис. грн. За рахунок зниження середньорічної вартості капіталу на 5085 тис. грн. (99,18%) і зниження коефіцієнта обертання капіталу на 0,2579, прибуток від господарської діяльності збільшився на 66776,09 тис. грн. Разом з тим, унаслідок зниження рентабельності реалізації на 0,4195 відсоткового пункту, прибуток від господарської діяльності зменшився на 325564,06 тис. грн. Отже, основним фактором зменшення прибутку від господарської діяльності став чинник зниження рентабельності реалізації.

3 ОПТИМІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ НА ПРАТ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД «ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ»

3.1 Оптимізація політики управління прибутком на ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування»

Основною метою політики управління прибутковості підприємства є максимізація прибутку підприємства.

В даний час в умовах ринкової економіки для аналізу фінансових результатів необхідно загальноприйняту класифікацію факторів зростання прибутку розширити та деталізувати. Це дозволить більш докладно підійти до питань формування, розподілу і використання прибутку, наступної його максимізації.

Можна запропонувати наступну класифікацію резервів підвищення прибутку підприємства, а також факторів і шляхів реалізації цих резервів. По кожному фактору наведемо кілька прикладів реалізації резервів. Резерви можна підрозділити на дві групи – поелементні і комплексні.

До поелементних відносяться такі, як збільшення обсягу виробництва і реалізації продукції, підвищення ціни реалізації продукції, скорочення витрат на виробництво і структурні зрушення у виробленій і реалізованій продукції. Усі ці резерви в тому чи іншому ступені можуть бути реалізовані за допомогою обліку відповідного фактора і конкретних шляхів, матеріалізованих через упровадження тих чи інших заходів [62,63].

Поелементні резерви – це в основному резерви тактичні. Їхня реалізація – справа вищої і середньої ланки менеджерів конкретного підприємства. Кожен комплексний резерв містить у собі два чи більше елементів, зміна яких має різнонаправлений характер: одна їхня частина при реалізації поліпшує кінцевий результат, інша – погіршує. До комплексних резервів відносяться два наступних найважливіших резерви. Це, по-перше, резерв збільшення різниці

між ціною реалізації товару і витратами на його виробництво. Він полягає в тому, що ріст ціни товару випереджає ріст витрат на його виробництво. Реалізація цього резерву пов'язана з підвищенням якості продукції, з постановкою на виробництво нових, більш досконалих моделей продукції, що випускається. Використання цього резерву приводить до збільшення прибутку від продажу одиниці продукції.

По-друге, резерв збільшення обсягу виробництва продукції й одиничного прибутку. Ця можливість полягає в тому, що, найчастіше, зростання одного співмножника цього добутку випереджає зниження іншого співмножника, але при цьому кінцевий результат зростає.

Комплексні резерви – є резервами стратегічного порядку. Їхня реалізація пов'язана з перспективою існування підприємства, тобто з його майбутнім.

Рішення про використання цих резервів і визначення напрямків їхнього використання, найчастіше, приймає вищий управлінський рівень підприємства або безпосередньо його власники.

Існує декілька стратегічних напрямків функціонування суб'єкта господарювання. Перший полягає в тому, що продаж товарів здійснюється по найвищих, за даних умовах рівня цін, при мінімально необхідному рівні обсягу виробництва цих товарів. Другий напрям є абсолютно протилежним першому. Він полягає в тому, що ціна продажу встановлюються мінімально можливою, а обсяги виробництва продукції, через збільшення рівня попиту на неї зростає [64].

Також, можуть бути запропоновані й інші стратегії для підприємства. Як приклад, можна навести стратегію золотієї середини. Вона полягає в тому, що ціна реалізації продукції встановлюється на рівні між двома вищезазначеними положеннями – ближче до середини. Існують також й інші можливі стратегії зі зсувом обсягу виробництва продукції і цін на них від середини в ту чи іншу сторону.

Від використання діючих факторів, так і від їхніх наслідків, дзеркальним відображенням яких є зміна інформації на параметричному (елементному) рівні

залежить процес управління прибутком. Основною задачею економічно грамотного управління кінцевим результатом виробництва є вивчення інформаційного забезпечення планово-управлінських рішень.

Індикативно-інформаційне прогнозування прибутку характеризується очікуваним розміром прибутку підприємства у тому випадку, коли будуть витримуватимуться заплановані параметри, від яких залежить рівень прибутку. У випадку, якщо підприємству буде одночасно відома інформація про величину параметрів діяльності підприємства це дозволить забезпечити бажаний прибуток. Управляти прибутком підприємства з позицій невизначеності ринку та визначення ймовірності потрапити у визначену ринкову ситуацію дозволяє ринкове прогнозування й оптимізація планово-управлінських рішень. Для цього вибір оптимального рішення може бути зроблений за допомогою різних критеріїв оптимізації. Діяльність підприємства та його реакція на ринковий стан припускають, що підприємство повинно постійно моніторити виникаючу на ринку ситуацію й оперативно приймати адекватне для цієї ситуації управлінське рішення [65].

Метод багатопараметричного імітаційного математичного моделювання є одним із найбільш прогресивних методів прогнозу і програмування. В залежності від усіх діючих у системі факторів, даний метод дає можливість досліджувати величину прибутку в установлювати закономірність її зміни, визначати пропорції і співвідношення між окремими параметрами, програвати на моделі різні ситуації, знаходити кращі і гірші ситуації, заздалегідь готуватися до останнього.

Підсумовуючи, підкреслимо найважливіші моменти, щодо прибутку підприємства і рівня рентабельності капіталу:

1. Обсяг продажів і рівень прибутку – найважливіші фактори, які впливають на економічне становище підприємства.
2. Фактори, які формують чистий прибуток для вкладеного капіталу.
3. Питання рентабельності капіталу, яка виражається в залежності показника рентабельності від рівня оборотності капіталу.

Прибуток і обсяг реалізації продукції – показники, у залежності від яких знаходяться показник рентабельності капіталу, ймовірний рівень дивідендів на вкладений капітал, отже, і ринкова вартість цього капіталу. За рахунок збільшення випуску продукції (робіт, послуг) у натуральному вираженні, підвищення рівня цін, зменшення залишків незавершеного виробництва може відбуватися збільшення обсягу реалізації. При відповідній ринковій кон'юктурі попиту та пропозиції можна реалізувати всі ці способи збільшення обсягу продажів, проте велике значення мають, безпосередньо рівень виробничих потужностей підприємств [66].

З точки зору капіталу, розмір прибутку і можливість його зростання знаходяться в складній залежності від цілого ряду факторів. Виділимо найважливіші з них:

- обсяг продаж продукції;
- структура вартості реалізованої продукції (частка в її складі змінних, постійних витрат і прибутку);
- значення доходів і витрат, які відносяться до складу прибутку (доходи від участі в інших організаціях, відсотки отримані і сплачені, інші операційні і позареалізаційні доходи і витрати);
- рівень оподаткування прибутку.

Саме ці фактори мають вплив на величину прибутку, яка залишається в розпорядженні фірми.

Отриманий прибуток може бути спрямований на виплату дивідендів по акціях, і є дійсним показником рентабельності капіталу. Проте і цей прибуток, часто, не може бути цілком спрямованим на виплату дивідендів і на поповнення фондів нагромадження і споживання. За рахунок «чистого прибутку» сплачується цілий ряд податків, за його рахунок створюються резервні фонди, відбуваються виплати на благодійність, сплачуються відсотки за банківськими кредитами, які необхідні у випадку недостатніх оборотних коштів, на купівлю основних засобів, нематеріальних та інших активів та ін.

Саме з чистого прибутку сплачуються витрати по відшкодуванню збитку та штрафи, що підлягають відповідно до чинного законодавства внесенню в бюджети різних рівнів.

Не весь чистий прибуток, а лише величина, що залишається після відрахування з її всіх перерахованих обов'язкових витрат і платежів, у випадку коли мова йде про рентабельність капіталу і можливий рівень дивідендів на акції, має практичне значення. Такий показник прибутковості є вільним прибутком підприємства. У випадку, коли у підприємство має привілейовані акції, вільний прибуток буде меншим на величину виплачуваних по них дивідендів [67].

Вільний прибуток підприємства у відсотках до вартості капіталу – це дійсна рентабельність капіталу.

Було розглянуто три класифікаційних групи факторів формування прибутку підприємства, які є різними по масштабності, тлумаченню, і значимості при проведенні аналізу економічних результатів підприємства.

Розвиток фірми тісно пов'язаний зі створенням і втіленням у життя тактики і стратегії управління політикою прибутковості підприємства.

Збільшення рівня прибутковості підприємства сприяє маніпулювання трьома змінними:

- інтенсифікації товарооборотності;
- зменшенням обсягу витрат;
- збільшенням прибутковості через підвищення цін [68].

Можна запропонувати послідовність визначення цільового розміру прибутковості суб'єкта господарювання, використовуючи аналіз методичних підходів до формування прибутку, що передбачає такі управлінські кроки:

1. Визначення обсягу рівня продажу продукції, при якій є можливим одержання цільового прибутку.
2. Впровадження цінової політики і стратегії.
3. Створення асортиментної політики (визначення оптимальної товарно-групової структури, що відповідає попиту населення й обраної мети).

4. Формування ресурсної політики (товарне забезпечення, трудові, матеріальні і фінансові ресурси).
5. Керування валовими доходами.
6. Ефективне розміщення вільних фінансових ресурсів.
7. Проведення оцінки відповідності можливостей отримання прибутку його цільовій величині.

Необхідно здійснювати наступні заходи для забезпечення зростання прибутку: збільшувати реалізацію товарів, що користуються найбільшим попитом; розробляти і проводити в життя нові стратегії щодо залучення потенційних споживачів, організовувати виставки, покращувати культуру обслуговування, забезпечити повноту товарного асортименту, оптимізувати розміщення товарів, оптимізувати управління товарними запасами, вживати заходи для прискорення продажу товарів, звертаючи особливу увагу на товари, які не користуються попитом; покращити рекламу товарів; це дозволить одержати максимальний відсоток за розміщеними у банку грошей; здійснювати перепланування комерційного залу; оптимізувати обсяг закупівель товарів; по товарах, які користуються найбільшим попитом, забезпечувати більш високу норму прибутку; моніторити становище конкурентів та виявляти слабкі та сильні сторони, використовувати їх досвід та ін.

Необхідно постійно піклуватися про те, щоб збільшити та зберегти наявні грошові ресурси для того щоб план зростання доходів підприємства став реальністю.

Прибуток є основним спонукальним мотивом організації виробничої і господарсько-комерційної діяльності підприємства, в умовах переходу до ринку і розвитку діяльності підприємства. Зазначимо, що процес управління політикою прибутковості залежить як від використання існуючих чинників, так і від їхніх наслідків, зміна інформації на параметричному (елементному) рівні є їх дзеркальним відображенням. Основною задачею економічно-грамотного управління політикою прибутковості є процес вивчення інформаційного забезпечення планово-управлінських рішень [69].

Факторний аналіз рівня прибутковості на різних суб'єктах господарювання демонструє, що основними шляхами підвищення рівня прибутковості є:

- зміна частки прибутку на одиницю реалізованої продукції;
- підвищення продуктивності праці;
- збільшення обсягу реалізації продукції;
- покращення якості продукції;
- оптимізація адміністративного персоналу;
- впровадження науково-технічного прогресу (НТП), нової техніки.

У випадку низького рівня рентабельності з продажів товарів треба прагнути до прискорення обороту капіталу і його елементів. Крім того, низький рівень ділової активності суб'єкта господарювання може бути компенсований лише за рахунок зниження витрат на виробництво чи збільшення цін на продукцію, що призведе до підвищення рентабельності продажів.

Збільшення рентабельності виробництва призводить до підвищення економічної ефективності функціонування підприємства і галузі в цілому.

Забезпечення рентабельної діяльності та отримання прибутку є необхідним чинником існування будь-якого підприємства. У цьому зацікавлені всі учасники економічного процесу. Основним показником успішності функціонування будь-якого суб'єкта підприємницької діяльності є, саме, розмір прибутку. Прибуток – є основним стимулом господарської діяльності будь-якого бізнесу.

Існує модель підвищення прибутку підприємства, яка складається з наступних елементів:

1. Планування. Якщо план із прибутку складено на належному рівні, професійно грамотно, підприємство має змогу правильно визначити обсяг платежів у державний бюджет і суму прибутку, що залишається в його розпорядженні з метою створення фінансової бази для розвитку діяльності, необхідних витрат на розвиток соціальної сфери, матеріальне заохочення праці.

2. Якість продукції (товарів, робіт, послуг). Величина прибутку в основному залежить від попиту.

3. Резерви зростання. Постійний пошук невикористаних можливостей збільшення прибутку, що забезпечуватиме його зростання.

4. Ділова репутація. Одержувати додатковий прибуток і підвищити рентабельність підприємству дозволяє висока ділова репутація. Вчасний розрахунок з постачальниками, якість та швидкість наданих товарів і послуг, прийнятна ціна – основні її показники [70].

Варто також зазначити, що шляхи підвищення прибутку залежать від виду господарської діяльності підприємства та від ринку, на якому підприємство функціонує. Через це не існує універсальних, чітких моделей підвищення рівня прибутковості підприємства.

Удосконалення управління формуванням прибутку має бути орієнтовано на оцінку реальної спроможності ринку щодо поглинання товарних обсягів на різних стадіях економічного циклу, на оптимізацію витрат підприємства, поліпшення структури прибутку і досягнення оптимального співвідношення прибутковості і ліквідності з урахуванням сукупності внутрішніх і зовнішніх факторів.

Аналіз теорії та практики вітчизняного й зарубіжного досвіду планування і регулювання прибутку організацій дозволяє сформулювати певні умови забезпечення ефективного управління прибутком, які відображені на рис. 3.1.

Стратегічна спрямованість системи управління прибутком полягає в обґрунтуванні перспективних напрямів діяльності підприємства на основі комплексного аналізу і оцінки стану ринкового середовища, рівня отриманого і потенційно можливого прибутку, можливостей управління прибутком з метою його підвищення на основі використання різних резервів всередині підприємства [71].

Рисунок 3.1 – Завдання, які виконує ефективна система управління прибутком підприємства

Взагалі, одним з базових елементів процесу управління прибутком є розробка декількох варіантів рішення тактичних і стратегічних завдань, а також можливість моделювання альтернативних варіантів в рамках концепції інтегрування процесу управління прибутком в загальну систему управління підприємством.

Під резервами зростання прибутку, а разом з тим і удосконалення системи управління формуванням прибутковості на ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування», розуміються кількісні можливості збільшення прибутку різними способами, а саме завдяки:

- нарощенню обсягів виробництва і реалізації продукції;
- зниженню собівартості продукції;
- поліпшенню якості продукції;
- підвищенню продуктивності праці;
- продажу зайвого устаткування та іншого майна або здачі його в оренду;
- скороченню невиробничих витрат;

- зниженню собівартості продукції за рахунок більш раціонального використання матеріальних ресурсів, виробничих потужностей та площ, робочої сили й робочого часу;
- впровадженню заходів із підвищення продуктивності праці своїх працівників, скорочення адміністративного персоналу;
- диверсифікації виробництва;
- зменшення витрат на виробництво продукції або застосування сучасних методів управління витратами, однією з яких є управлінський облік;
- зниженню втрат від браку;
- постійному проведенню наукових досліджень аналізу ринку, поведінки споживачів і конкурентів;
- удосконаленню продукції із середнім рівнем рентабельності та ліквідації низькорентабельної;
- грамотній побудові договірних відносин із постачальниками, посередниками, покупцями та ін.;
- покращенню системи маркетингу на підприємстві (зокрема, завдяки групуванню продукції за ознакою рентабельності і зосередження уваги на тій продукції, яка є високорентабельною).

Крім того, можна сказати, що для ефективного управління прибутковістю на ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» потрібно дотримуватися ряду вимог, які безпосередньо характеризують процес управління на підприємстві: необхідно об'єднати управління прибутковістю і загальну систему управління підприємством. Управлінське рішення впливає на прибуток у будь-якому випадку;

- варто проводити комплексний аналіз формування управлінських рішень, адже управлінські рішення тісно пов'язані з кінцевим результатом управління прибутком і в деяких випадках можуть чинити негативний вплив на даний процес, а присутність високого динамізму дозволить враховувати зміни факторів зовнішнього середовища, ресурсів, форм організації, управління виробництвом.

3.2 Збільшення прибутку ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» через процедуру лізингу та здачу власних площ в оренду

Будучи організаційною формою підприємницької діяльності, лізинг відображає відносини власності як особливу систему господарювання. Однак, як і всяка економічна категорія, він має свій власний зміст і різні форми проявлення. Так, виражаючи певний взаємозв'язок елементів виробничих сил і виробничих відносин лізинг має матеріально-речову основу, яка характеризується організаційно-правовими формами виробництва (речові елементи підприємницької діяльності, купівля-продаж майна, умови кредитування), та соціально-економічну форму, яка визначається відносинами власності і спільної економічної діяльності по вертикалі і горизонталі (з власником, суспільством і т. і.), а також умовами трансформації власності.

Загальновідомо, що лізинговий механізм пов'язаний з орендним, однак має більш складну, потрібну основу і містить в собі властивості як кредитної, інвестиційної угоди, так і орендної діяльності. Взаємодіючи, вони утворюють нову організаційно-правову форму підприємництва.

Лізинг впливає на всі сторони виробництва, життя і побуту широких верств населення в економічному (майнові відносини забезпечують технічне переозброєння виробника), соціальному (відбувається стимулювання трудової активності людей і мобілізація їх творчих можливостей) і політичному (демократизація господарського життя і формування середньої верстви суспільства) сенсі. Ефект лізингу поширюється за ланцюгом на всі стадії відтворення, нарастає і помножується по мірі переходу до розподілення, обміну і споживання. Лізингова діяльність вважається ефективною, якщо вона поліпшує можливості задоволення матеріальних і духовних потреб підприємців, забезпечує умови для розширеного відтворення, а ринок наповнюється необхідними виробами.

Класичний лізинг є універсальною та гнучкою формою угод, здатною використовувати пільги в оподаткуванні, механізм страхування. Саме з цих

причин лізинг поширився практично в усіх промислово розвинutih країнах світу.

Класичному лізингу властивий тристоронній характер взаємовідносин, який передбачає участь в лізинговій угоді наступних трьох сторін: лізингодавця, лізингоодержувача, продавця (постачальника) майна. Схема проведення лізингової операції приведена на рис. 3.2.

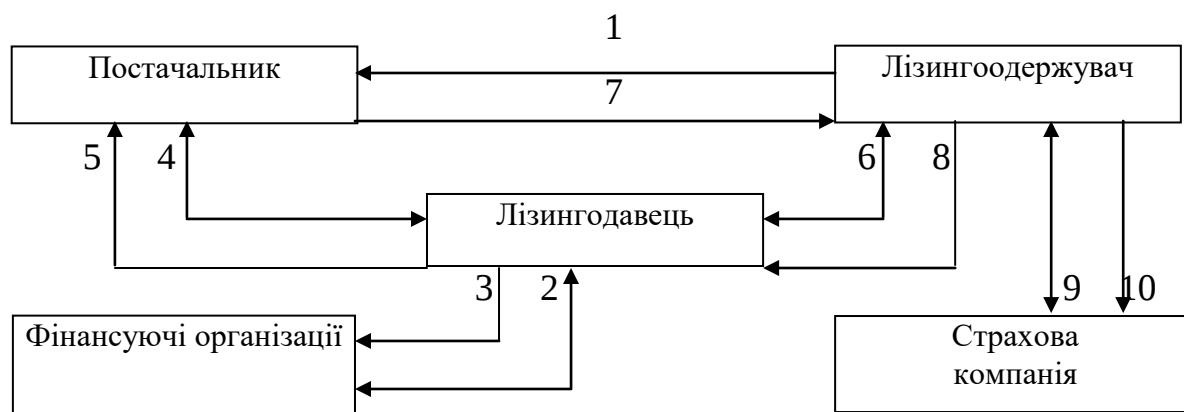

Рисунок 3.2 – Схема проведення лізингової операції [72]:

1 – вибір майна; 2 – кредитний договір; 3 – плата за кредит; 4 – договір купівлі-продажі; 5 – оплата майна; 6 – договір лізингу; 7 – постачання майна; 8 – лізингові платежі; 9 – договір страхування; 10 – страхові внески.

Головною умовою лізингу є те, що майно, яке передається в лізинг, має бути використане тільки в підприємницьких цілях.

Другим важливим критерієм визначення майна, яке може бути об'єктом лізингу, є те, що воно не втрачає своїх натуральних властивостей в процесі виробництва, тобто після закінчення строку лізингу, об'єкт повинен бути придатним для продажу або подальшої передачі в лізинг.

Основу економічних взаємозв'язків між лізингоодержувачем і лізингодавцем утворюють інвестиції і лізингові платежі, які відображають відносини володіння, користування, реалізації і привласнювання прав власності на засоби виробництва. З точки зору економічних відносин, право володіння лізинговими засобами і організація виробничого процесу, яка реалізує мету

угоди, можливі в принципі лише після вирішення питання про оплату за їх отримання.

Важливим елементом лізингової угоди є лізингові платежі. Лізинговий платіж – це форма економічних відносин з приводу розподілу доходу, створеного в процесі використання об'єкту лізингу, а на поверхні господарського життя – це форма взаєморозрахунків лізингоодержувача і лізингодавця (рис. 3.3).

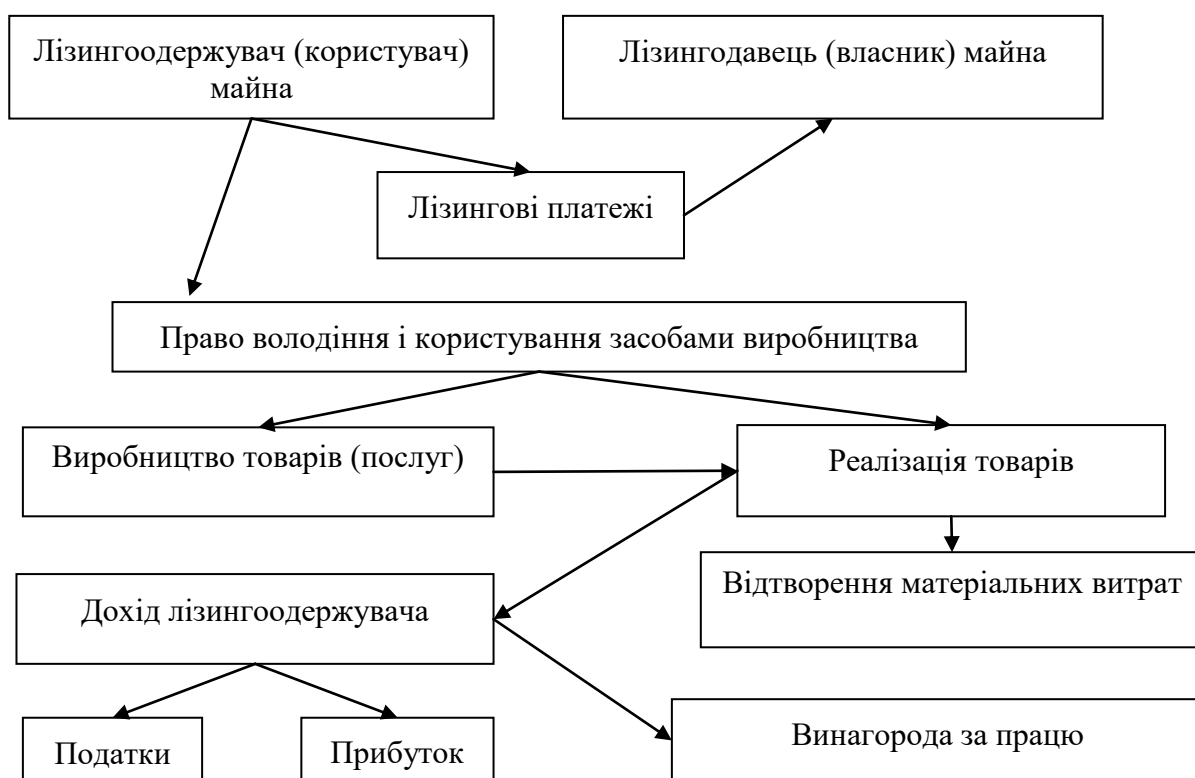

Рисунок 3.3 – Економічні зв'язки основних учасників лізингових угод [72]

Лізингові платежі забезпечують відшкодування вартості майна, нагромадження капіталу і стимулювання підприємницької діяльності. В загальному вигляді, лізингові платежі – це одна з економічних форм реалізації права власності на майно. Одним з найбільш складних елементів проектування лізингової угоди та підготовки договору лізингу є визначення суми лізингових платежів. Цей етап роботи надзвичайно важливий як для лізингодавця, так і для

лізингоодержувача, оскільки в залежності від його результату буде формуватися кінцева вартість лізингових послуг. Розрахунок економічно обґрунтованого розміру платежів, який забезпечує лізингодавцю певний рівень доходності, а лізингоодержувачу – прийнятний в конкретних умовах рівень витрат, є одним з основних етапів в проектуванні лізингової угоди.

Для лізингодавця важно врахувати та відобразити в лізингових платежах всі понесенні ним витрати за лізинговою угодою, а саме [73-74]:

- по-перше, з виконанням договору купівлі-продажу майна (тобто витрати із залучення кредитних ресурсів, оплати вартості майна продавцю, транспортуванню майна, сплати податків, мита, проведенню монтажних та пусконаладжувальних робіт тощо);

- по-друге, з виконанням договору лізингу з лізингоодержувачем (витрати з підготовки та проведення угоди – заробітна платня персоналу, оренда приміщення, амортизація офісного обладнання, витрати на відрядження, транспортні витрати, канцелярські товари, витрати з контролю за майном, витрати по страхуванню, в тому випадку, якщо це покладено за договором на лізингодавця, компенсація витрат лізингодавцю за використанні ним власні кошти, сплата податків і зборів, додаткові послуги за договором лізингу тощо).

Крім того, лізингодавець повинен включити в загальну вартість лізингу той прибуток, який він має отримати за надані лізингові послуги, включаючи премію за ризики.

В свою чергу лізингоодержувачу важно розібратися в методиці розрахунку лізингових платежів, складі елементів платежу, які враховуються, і в подальшому контролювати лізингодавця в обґрунтованості відповідних розрахунків.

На практиці існує ряд методик розрахунку суми лізингових платежів. Наведемо розрахунки, які пропонують В.І. Міщенко, О.Г. Луб'яницький, Н.Г. Слав'янська [72].

Лізингові платежі розраховуються за формулою (3.1):

$$\text{ЛП} = \frac{\text{ТВ}}{\text{О}}, \quad (3.1)$$

де ЛП – лізингові платежі, грн.;

ТВ – теперішня вартість майна, яка дорівнює вартості орендної послуги, грн.;

О – орендний фактор, який враховує наявність авансових платежів.

Якщо лізингові платежі сплачуються після строку, орендний фактор розраховується за формулою (3.2):

$$\text{О} = \frac{1 - \left[\frac{1}{(1+i)^n} \right]}{i} \quad \text{або} \quad \text{О} = (1 - (1+i)^{-n}) : i, \quad (3.2)$$

де n – кількість періодів за строк оренди;

i – процентна ставка, %.

Якщо лізингові платежі сплачуються авансом, орендний фактор розраховується за формулою (3.3):

$$\text{О} = \frac{1 - \left[\frac{1}{(1+i)^{n-x}} \right]}{i} + x \quad \text{або} \quad \text{О} = [1 - (1+i)^{-(n-x)}] : i + x \quad (3.3)$$

де x – кількість платежів, зроблених авансом.

Наведена формула передбачає, що після сплати авансових лізингових платежів перший платіж із залишкової вартості сплачується на початку другого періоду.

Якщо підставити формулу 3.2 у формулу 3.1, то одержимо розрахунок лізингових платежів за формулою (3.4):

$$ЛП = \frac{ТВ}{\langle [1 - (1+i)^{-n}] : i \rangle} \quad (3.4)$$

Для спрощення розрахунку лізингових платежів доцільно скористатися спеціальною таблицею (PRIFA – Present Value Interest Factor Annuities), яка містить результати розрахунку знаменника формули 3.4 при різних значеннях i та n .

Підприємство ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» має можливість надати у фінансовий лізинг обладнання вартістю 350000 грн., строком на 5 років зі сплатою 25% річних.

Розрахуємо річну суму лізингових платежів за формулою 3.4.

$$ЛП = \frac{350000}{\{[1 - (1 + 0,25)^{-5}] : 0,25\}} = 130146$$

Розрахунки для кожного року лізингу представлені в табл. 3.1, з якої видно, що загальна сума платежів за весь строк лізингу становитиме 650730 грн. (з цієї суми 350000 грн. вартість станка, а решта 300730 грн. – сума процентів за весь період лізингу). У перший рік оренди сума процентів на залишок заборгованості становить $350000 \times 0,25 = 87500$ грн. Отже, безпосередньо для погашення заборгованості за станок буде сплачено $130146 - 87500 = 42646$ грн. Аналогічно здійснені розрахунки для кожного року оренди (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Розрахунок лізингових платежів за період лізингу станка

Період (рік)	Залишок заборгованості на початку періоду			Лізингові платежі		
	За станок	Проценти	Всього	За станок	Проценти	Всього
1	350000	300730	650730	42646	87500	130146
2	307354	213230	520584	53307	76839	130146
3	254047	136391	390438	66634	63512	130146
4	187413	72879	260292	83293	46853	130146
5	104120	26026	130146	104116	26030	130146
Разом				350000	300730	650730

Широке розповсюдження лізинг отримав завдяки тим перевагам, які надаються суб'єктам угоди. Переваги лізингу для лізингодавця полягають у такому:

- розширенні кола операцій та зростанні кількості клієнтів;
- отриманні та оперативному використанні прибутку;
- зменшенні ризику втрат при неплатоспроможності клієнта;
- можливості встановлення довгострокових контактів з клієнтами;
- одержанні вигод страхування;
- можливості отримання прибутку із невикористованого майна;
- можливості збуту дорогого майна;
- можливості підтримання в робочому стані техніки, що потребує постійного навантаження;
- простоті ведення розрахунків;
- можливості виходу на міжнародний ринок.

З точки зору лізингоодержувача перевагами лізингу є такі:

- можливість використання нової, дорогої техніки без значних одноразових зусиль;
- лізинг забезпечує повне фінансування угоди;
- лізинг дозволяє спочатку випробувати техніку та брати в лізинг обладнання лише на час його фактичної експлуатації;
- підприємство має можливість запобігти витратам, пов'язаним із моральним старінням машин і устаткування;
- лізингові платежі в повному обсязі відносяться на собівартість продукції, виробленої лізингоодержувачем, і відповідно знижують оподатковуваний прибуток;
- майно не зараховується на баланс лізингоодержувача, тобто не збільшує його активів і звільняє від сплати податку на майно;
- гнучкі лізингові платежі;
- можливість придбання предмету лізингу за залишковою вартістю (при договорі фінансового лізингу);

– за допомогою лізингу підтримується зв'язок між виробниками і споживачами техніки.

Перехід до ринкової системи господарювання пов'язаний з виникненням і поширенням самостійної і ініціативної діяльності суб'єктів економічних відносин, спрямованої на виробництво продукції, надання різноманітних послуг із метою одержання прибутку. І це цілком зрозуміло: адже, як свідчить світовий досвід саме підприємницький сектор є надійною основою, головним структуроутворювальним елементом конкурентно-ринкового середовища, важливою рушійною силою розвитку економічної системи. У сучасних умовах реформування відносин власності, структурної перебудови економіки зростає роль різних форм надання майна в тимчасове платне користування. Найбільше поширення одержала оренда.

Після аналізу орендних відносин, як альтернативного методу фінансування витрат виробництва та підвищення ефективності використання майна, нами було запропоновано такий шлях щодо підвищення ефективності формування прибутку ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування», як здача в оренду власних приміщень підприємства, що знаходяться у його власності, але не використовуються у виробництві.

Оренда дає можливість реалізувати як інтереси власника щодо отримання доходу з належних йому виробничих фондів, так і інтереси орендаря, який, не обтяжуючи себе щоразу придбанням необхідного обладнання, устаткування у власність, має змогу ефективно використовувати найняте ним майно для здійснення своєї господарської діяльності. Загальне поняття оренди сформульовано в положенні (стандарті) бухгалтерського обліку №14 «Оренда», згідно якого, оренда – угода, за якою орендар отримує права користування необоротним активом за платню протягом визначеного з орендодавцем терміну. З наведеного визначення випливає, що:

- 1) орендні відносини мають виключно договірний характер і не можуть виникати на підставі планових завдань або інших адміністративних актів;
- 2) оренда передбачає передачу майна у користування (без надання права

орендареві розпоряджатися орендованим майном, у тому числі вносити це майно до статутних фондів господарських товариств, як це іноді трапляється);

3) таке користування є платним, що забезпечується внесенням орендарем орендодавцеві орендної плати у визначених розмірах;

4) оренда передбачає передачу майна у строкове (тимчасове) користування. По закінченні строку, на який було укладено договір оренди, цей договір припиняється.

Майно, що передається в оренду, може використовуватися орендарем для здійснення як підприємницької (виробництво продукції, виконання робіт, надання послуг, заняття торгівлею), так і іншої (задоволення лікувально-оздоровчих, просвітницьких, культурно-спортивних потреб тощо) діяльності.

При цьому амортизаційні відрахування на орендоване майно залишаються у розпорядженні орендаря і використовуються на відновлення орендованих основних фондів. Право власності на майно, придбане орендарем за рахунок амортизаційних відрахувань, належить власникові орендованого майна, якщо інше не передбачено договором оренди.

При цьому слід розрізняти операційну та фінансову оренду. Під фінансовою орендою розуміють оренду при якій всі ризики та вигоди, що пов'язані з правом використання та володіння активом переходять до орендаря.

Припустимо, що ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» укладе договір на здачу в оренду приміщень на 4 роки, загальною площею 110 кв. м., вартість оренди 1 кв. м складає 2000 грн. на рік. Орендні платежі сплачуватимуться на початку року в сумі 220000 грн./рік, орендна ставка – 12%. Після закінчення строку оренди право власності на приміщення не переходить до орендаря.

Тоді теперішня вартість мінімальних орендних платежів дорівнює 748403 грн. ($220000 \times 3,40183 = 748403$, де 3,40183 – коефіцієнт вартості ануїтету для періоду оренди 4 роки та орендної ставки 12%).

В табл. 3.2 представлені розрахунки орендних платежів для орендодавця.

Таблиця 3.2 – Розрахунок орендних платежів для орендодавця

Рік	Сума, грн.			
	Річний орендний платіж	З суми річного орендного платежу		Залишок зобов'язання (зобов'язання попереднього періоду - гр. 4)
		Фінансові витрати (ставка відсотка x залишок зобов'язання попереднього року)	Зменшення зобов'язання з оренди(гр. 2 - гр. 3)	
1	220000	0	220000	$748403 - 220000 = 528403$
2	220000	$0,12 \times 528403 = 63408$	$220000 - 63408 = 156592$	$528403 - 156592 = 371811$
3	220000	$0,12 \times 371811 = 44617$	$220000 - 44617 = 175383$	$371811 - 175383 = 196428$
4	220000	$0,12 \times 196428 = 23571$	$220000 - 23571 = 196428$	$196428 - 196428 = 0$
Разом	880000	131596	748403	x

Для ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» вигідна операційна оренда, так як:

- при передачі об'єкта нема переходу права власності, а от же, така операція не буде продажем тобто валові доходи не виникають;
- об'єкт оренди може знадобитися йому для розширення своїх виробничих потужностей і орендар не має права власності на актив після закінчення строку оренди.

Така форма фінансування є досить привабливою для даного підприємства, так як [72,75]:

- підприємству не треба залучати для цієї операції додаткові кошти, що дозволить підтримувати оптимальне співвідношення власного та залученого капіталу;
- підприємство може використати отримані кошти для поповнення власного капіталу, що покращує його фінансову стійкість;
- договір оренди може включати зобов'язання орендаря проводити ремонт та технічне обслуговування приміщення;
- оренда дозволить ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» періодично оновлювати, за рахунок отриманих коштів, старіюче обладнання;

– через те, що лізингові платежі здійснюються по фіксованому графіку, ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» має великі можливості щодо координації надходжень від наданих послуг, що сприяє стабільності фінансових планів.

Також для покращення фінансового стану потрібен пошук внутрішніх резервів по збільшенню прибутковості виробництва та досягненню беззбитковості роботи: більш повне використання виробничих можливостей підприємства, покращення якості та конкурентоспроможності продукції, зниження собівартості, раціональне використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, скорочення невиробничих розходів та втрат тощо.

Складні процеси розвитку ринкових відносин в Україні мають свої особливості на рівні підприємства, становище якого у ринковій економіці докорінно змінюється.

3.3 Оптимізація витрат ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування»

Оптимізація витрат є загальновизнаним способом вдосконалення діяльності підприємства та ефективним інструментом управління його розвитком. Підприємства в межах господарської діяльності несуть різні витрати, які умовно можна розподілити на дві групи: виробничі та невиробничі витрати підприємства. Причому з моменту переходу до ринкової економіки роль останньої групи витрат стрімко зростає, оскільки виробничі потужності та обсяги випуску продукції вже давно не являються об'єктивними показниками ефективності діяльності підприємства [76]. Підприємство може постійно нарощувати виробничі потужності й при цьому працювати «на склад», не маючи припливу доходів від реалізації продукції. Розміри реальних доходів виробничого підприємства безпосередньо залежать від ефективності організації діяльності щодо реалізації виробленої продукції.

Таким чином, якщо оптимізація витрат підприємства є одним з двох ключових способів максимізації прибутку та підвищення ефективності діяльності підприємства, то оптимізація невиробничих витрат підприємства має особливу важливість для вдосконалення управління підприємством, оскільки підприємство одночасно мінімізує витрати й збільшує прибутки за рахунок підвищення обсягів збуту продукції.

Від ефективної діяльності підприємства та реалізації продукції залежать його можливості щодо розвитку та утримання конкурентних позицій на ринку.

Машинобудівну галузь без перебільшення можна назвати основою промислового виробництва будь-якої країни. Важливість стабільного розвитку машинобудівної галузі для економіки визначається тим фактом, що протягом кількох століть машинобудівна галузь залишається єдиним постачальником капітальних ресурсів до підприємств усіх галузей.

Машинобудування забезпечує будь-яке виробництво машинами та обладнанням, а населення – предметами споживання. Від ступеня розвитку машинобудування, в кінцевому підсумку, залежить стійкість та ефективність розвитку інших секторів й всієї економіки в цілому. Машинобудівний комплекс є базовою галуззю економіки та її головним системоутворюючим елементом, що визначає стан виробничого потенціалу та обороноздатності держави, стійке функціонування всіх галузей промисловості та наповнення споживчого ринку.

Витрати машинобудівного підприємства зростають у мірі підвищення ступеня готовності продукції та в результаті сумуються. Розрахунок витрат на підприємстві здійснюється з урахуванням поступового наростання готовності продукції (рис. 3.4).

Зі схеми, представленої на рис. 3.4, існують винятки. Наприклад, у випадках випуску технічно простої продукції, виробничий цикл якої здійснюється в межах одного розрахункового періоду (за розрахунковий період, як правило, приймається календарний рік). У таких випадках загальний обсяг продукції, виробленої за розрахунковий період (Q_p), обсяг виробленої (готової) продукції (Q_g) та обсяг проданої (реалізованої) продукції

(Q_p) будуть рівні. З цього випливає, що величини витрат на виробництво всього обсягу продукції, витрати на виробництво готової продукції та витрати на виробництво реалізованої продукції будуть рівні. Проте на практиці це поодинокі випадки, оскільки припускають, що виробнича діяльність починається в січні «з нуля» та повністю завершується в грудні розрахункового періоду (не залишаючи незавершеного виробництва на наступний період).

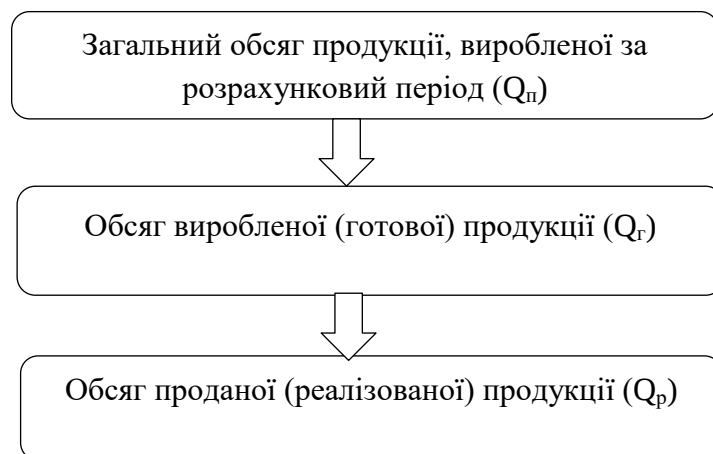

Рисунок 3.4 – Взаємозв’язок обсягів продукції та витрат за підвищенням ступеня її готовності [77]

Як правило, виробнича діяльність машинобудівних підприємств має безперервний характер та супроводжується наявністю незавершеного виробництва по закінченню розрахункового періоду. Величина допустимого та необхідного обсягу незавершеного виробництва розраховується з врахуванням тривалості виробничого циклу випуску продукції й типу виробництва (а саме: одиничне, серійне, масове)

Задача формування витрат полягає в такому визначенні та взаємному узгодженні впливаючих на витрати чинників, при яких заданий об’єм продукції буде вироблений з мінімальними витратами.

Базовим механізмом функціонування машинобудівного підприємства є система управління, однією із основних функцій якої є управління витратами (рис. 3.5). Витрати підприємства – це не тільки показник, за яким визначають

його прибутковість, але й індикатор, за яким при певному науковому підході можна оцінити ступінь розвитку підприємства, структуру та діапазон виробничих можливостей тощо.

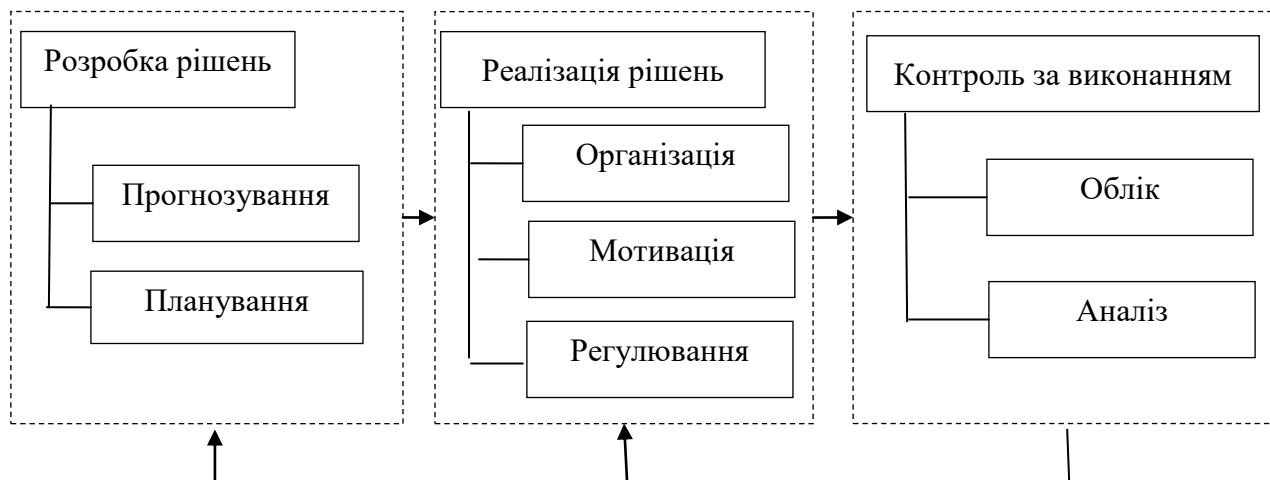

Рисунок 3.5 – Структура системи управління витратами підприємства

Не менш важливим за процес аналізу витрат є процес їх прогнозування. Особливу роль відіграють чинники, пов'язані із точністю інформаційних ресурсів та повнотою забезпеченості інформацією. Сьогодні у більшості великих підприємств світу на практиці нерідко використовують інформаційні системи з підтримкою функції прийняття управлінських рішень на базі аналізу великої кількості інформації, у тому числі, інформації щодо витрат підприємства. Дана інформація наочно відображає стан виробничої системи підприємства та подається у систематизованому вигляді, що дозволяє у відносно короткі терміни приймати актуальні управлінські рішення. Тобто для забезпечення високої точності процесу прогнозування витрат підприємства їхній аналіз повинен базуватись на основних вимогах, що ставляться до інформаційного забезпечення та відповідають критеріям системності та уніфікації [78].

Наслідком процесу прогнозування витрат підприємства є процес їх планування, основною метою якого є визначення загальної суми витрат обігу, потрібної для забезпечення нормальної роботи підприємства, з

урахуванням наявних резервів зниження витрат на придбання, доставку, зберігання товарів та їх реалізацію. Здебільшого розрахунок планових витрат проводять згідно із запланованими заходами щодо розширення обсягів діяльності підприємства, обсягів товарообороту чи запровадження певних інноваційних рішень. Планування витрат, як складова частина системи управління витратами підприємства, є важливим, з точки зору можливості розрахунку майбутніх показників їх ефективності, що особливо важливо при запровадженні різного роду інноваційних рішень.

Отже, теорія витрат істотно розширює та узагальнює спеціальний технічний аспект теорії виробництва й, в свою чергу, представляє інтерес для підприємства.

Для оптимізації операційних витрат, на підприємствах машинобудівної галузі, використовують [79]:

- пошук надійних постачальників виробничих ресурсів;
- удосконалення асортименту машинобудівної продукції, що випускається;
- вдосконалення організації праці та збутової діяльності;
- підвищення продуктивності праці;
- максимальне залучення додаткових доходів від вільних активів (оренда площ, які не використовуються в даний момент суб'єктом господарювання, що принесе додатковий дохід й, таким чином, зменшить затрати на утримання цих приміщень чи обладнання);
- перманентний контроль за витратами підприємства;
- підвищення ефективності внутрішнього управління витратами на основі своєчасного та якісно проведеного аналізу.

Проблема оптимізації матеріальних витрат ґрунтується на: зменшенні витрат при проектуванні та розробки нової продукції; оптимізації використання металу при виробництві машинобудівної продукції.

Оскільки прибуток – мета господарської діяльності кожного підприємства, то в подальшому важливо зберегти його на тому ж рівні або

навіть наростити його обсяг. Саме для цього постає необхідним знайти резерви зростання прибутку.

Резерви зростання прибутку – це кількісно вимірні можливості його збільшення за рахунок зростання обсягу реалізації продукції, зменшення витрат на її виробництво та реалізацію, недопущення реалізаційних збитків, вдосконалення структури вироблюваної продукції. Вимірювання величини резервів може бути визначено шляхом порівняння досягнутого рівня витрат з їх потенційною величиною.

Важливим напрямом пошуку резервів зростання прибутку є зниження витрат на виробництво та реалізацію продукції, наприклад, сировини, матеріалів, палива, енергії, амортизації основних фондів та інших витрат.

Витрати підприємства є основою у формуванні його прибутку, а в сучасних ринкових умовах саме функціонування машинобудівного підприємства неможливе без системи планування та контролю витрат. Мета аналізу витрат діяльності підприємства полягає в всебічній оцінці фактичних даних, їхній оптимізації та обґрунтуванні управлінських рішень щодо подальшої раціоналізації. Аналіз здійснюється на основі принципів системного, комплексного та кібернетичного підходів. В основу системного підходу покладено дослідження об'єктів системи, розкриття їхньої цінності, виявлення багатьох типів зв'язків, зведення їх до єдиної теоретичної системи. Системний підхід до аналізу витрат передбачає [80-81]:

- виявлення місця та ролі показників в оцінці досягнутої ефективності виробництва;
- розроблення принципової схеми аналізу на основі класифікації факторів та резервів раціоналізації витрат;
- визначення методів вимірювання та резервів раціоналізації витрат;
- виявлення резервів раціонального використання виробничих ресурсів у поточному та перспективному плануванні собівартості.

Таким чином, було виявлено те, що потрібно приділяти увагу механізму мінімізації витрат підприємства в загальній сумі чистого доходу,

оскільки для ефективного використання виробничих ресурсів необхідні структурні зміни якісного характеру в сфері їх управління, як складової частини управління витратами в цілому. Наголошуємо саме на оптимізації витрат, а не скороченні їх обсягів, тобто слід виявити непродуктивні витрати, оскільки вони негативно впливають на фінансові результати та на ефективність господарювання в цілому.

Висновки до розділу 3

Прибуток і обсяг реалізації продукції – показники, у залежності від яких знаходяться показник рентабельності капіталу, ймовірний рівень дивідендів на вкладений капітал, отже, і ринкова вартість цього капіталу.

З точки зору капіталу, розмір прибутку і можливість його зростання знаходяться в складній залежності від цілого ряду факторів. Виділимо найважливіші з них:

- обсяг продаж продукції;
- структура вартості реалізованої продукції (частка в її складі змінних, постійних витрат і прибутку);
- значення доходів і витрат, які відносяться до складу прибутку (доходи від участі в інших організаціях, відсотки отримані і сплачені, інші операційні і позареалізаційні доходи і витрати);
- рівень оподаткування прибутку.

Саме ці фактори мають вплив на величину прибутку, яка залишається в розпорядженні підприємства.

Крім того, можна сказати, що для ефективного управління прибутковістю на ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» потрібно дотримуватися ряду вимог, які безпосередньо характеризують процес управління на підприємстві:

– необхідно об'єднати управління прибутковістю і загальну систему управління підприємством. Управлінське рішення впливає на прибуток у будь-якому випадку;

– варто проводити комплексний аналіз формування управлінських рішень, адже управлінські рішення тісно пов'язані з кінцевим результатом управління прибутком і в деяких випадках можуть чинити негативний вплив на даний процес, а присутність високого динамізму дозволить враховувати зміни факторів зовнішнього середовища, ресурсів, форм організації, управління виробництвом.

Основною метою розподілу прибутку є оптимізація пропорцій між капіталізованою та спожитою його частинами. Розподіл прибутку здійснюється в різні фонди і за різними напрямками.

Специфіка завдань, що стоять перед кожним підприємством, відмінність зовнішніх і внутрішніх умов їх господарської діяльності не дозволяють виробити єдину модель розподілу прибутку, яка б мала універсальний характер. Тому основу механізму розподілу прибутку конкретного підприємства складає аналіз і облік у процесі цього розподілу окремих факторів, які пов'язують цей процес з поточною та майбутньою господарською діяльністю підприємства.

Фактори, що впливають на пропорції та ефективність розподілу прибутку, дуже різноманітні; різною є і міра інтенсивності їх прояву. Так, одна група факторів визначає передумови до зростання капіталізованої частини прибутку; інша група, навпаки, схиляє до збільшення частки споживаної частини прибутку. За характером виникнення всі фактори, що впливають на розподіл прибутку, можна розподілити на дві основні групи: зовнішні, що генеруються зовнішніми умовами діяльності підприємства; внутрішні, що генеруються особливостями господарської діяльності даного підприємства. Урахування розглянутих факторів дозволяє суттєво зменшити діапазон параметрів можливих пропорцій розподілу прибутку в окремих напрямках, в першу чергу – пропорцій капіталізованої та спожитої його частини, що формують головні умови наступного розвитку підприємства.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі магістра наведені теоретичні узагальнення та вирішення практичних завдань, які полягають у подальшому розвитку теоретико-методичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення механізму управління прибутком підприємства ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» на основі оптимізації політики управління прибутком. Загальні висновки, одержані в результаті дослідження, зводяться до такого.

Прибуток є важливим показником ефективної роботи підприємства, та являється його фінансовою базою.

Було розглянуто сутність та класифікацію видів прибутку та встановлено, що за рахунок прибутку створюються фонди виробничого розвитку, додаткового матеріального стимулювання працівників, соціальних виплат, виплат власникам підприємства.

Також було встановлено, що на величину прибутку підприємства впливають результати від фінансової та інвестиційної діяльності.

Формування прибутку розуміє під собою його створення в процесі господарської діяльності підприємства. В процесі управління розподілом прибутку підприємства формуються напрямки майбутнього використання прибутку, залежно від цілей та завдань розвитку підприємства.

Отже на пропорції та ефективність розподілу прибутку впливають різноманітні фактори. Одна група цих факторів виявляє передумови до збільшення капіталізованої частини прибутку; інша група, навпаки, направляє управлінські рішення на користь збільшення частки споживаної його частини.

За допомогою доступної звітно-облікової інформації кожен суб'єкт господарювання прагне оцінити фінансовий стан підприємства, використовуючи для цього фінансовий аналіз. За його допомогою можна об'єктивно оцінити внутрішні і зовнішні відносини даного підприємства: дати характеристику його платоспроможність, ефективність і прибутковість

діяльності, перспективи розвитку, а потім за результатом аналізу прийняти обґрунтовані рішення.

Підсумовуючи, варто зазначити, що одержання достатнього прибутку для підприємства є одною з його головних цілей. За рахунок прибутку підприємство продовжує власне існування, покриває минулі збитки та вкладає кошти у подальший розвиток, який, в свою чергу, повинен також привести до підвищення прибутковості.

Існує багато підходів щодо надання точного визначення прибутку, але у найбільш узагальненому варіанті прибуток – це різниця між доходами підприємства та його витратами. Він є одним з основних показників ефективності функціонування підприємства будь-якої галузі.

Прибуток може мати багато визначень та багато підходів до класифікації, але головним залишається те, що отримання прибутку є умовою життєздатності підприємства, його конкурентоспроможності та ефективності його господарювання.

Прибутковість підприємства підраховується за допомогою досить широкого спектру показників, які у подальшому допомагають при аналізі фінансового стану підприємства, виявленні його слабких місць та розробці заходів щодо їх усунення.

Також потрібно зазначити, що на прибутковість підприємства впливає цілий ряд факторів, які у найбільш загальному вигляді поділяються на зовнішні та внутрішні, що в свою чергу поділяються на виробничі та невиробничі, а потім на інтенсивні та екстенсивні. Вивчення усіх цих факторів допомагає підприємцям аналізувати роботу та захищати себе від можливих ризиків.

Щодо основних заходів підвищення прибутковості підприємства можна віднести мінімізацію витрат на виробництво, збільшення обсягів виробництва, підвищення якості продукції, встановлення відповідної ціни та вибір правильної структури виробництва. При правильному підході до ведення підприємницької діяльності, з урахуванням усіх зазначених факторів, що

впливають на зниження та підвищення прибутковості, підприємство може досягти позитивного результату своєї діяльності.

Проведений аналіз результатів господарської діяльності підприємства дозволяє виділити наступне:

- фінансовим результатом діяльності підприємства до оподаткування у 2020 і 2021 рр. є прибуток – 111416 тис. грн. і 126750 тис. грн. відповідно. У 2022 р. збиток становить 132033 тис. грн. Чистий прибуток підприємство отримало у 2020 р. – 90144 тис. грн. і у 2021 р. – 103662 тис. грн. У 2022 р. збиток становить 121527 тис. грн., це відбулось внаслідок перевищення фінансових витрат над фінансовими доходами підприємства;

- господарська діяльність підприємства має стійку негативну тенденцію, оскільки грошові потоки – і позитивний і негативний змінюються рівномірно за тенденцією зниження. Чистий грошовий потік за період, що аналізується, має від’ємне значення за 2021-2022 рр., що свідчить про нестачу поточних надходжень для здійснення платежів і підприємство має залучати позиковий капітал і знижувати свою платоспроможність. Показники ефективності формування грошових потоків підприємства у динаміці свідчать, що у 2021-2022 рр. виникла збитковість грошових надходжень і грошових витрат, внаслідок від’ємного показника чистого грошового потоку. Показник окупності грошових витрат у 2021-2022 рр. складає менше 1, тому грошовий потік підприємства не можна вважати окупним;

- підприємство ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» формує доходи тільки в процесі операційної діяльності. Так, у 2022 р. цей показник склав 18081 тис. грн., що на 163007 тис. грн. менше 2020 р., і на 84062 тис. грн. менше 2021 р. Доходи від іншої операційної діяльності (доходи від оприбуткування запасів, від реалізації надлишкових запасів, пені та штрафи отримані, повернення надмірно сплаченого ввізного мита, доходи від операційних курсових різниць та інше) мають тенденцію до збільшення. У 2022 р. збиток від фінансової діяльності склав 12899 тис. грн., що на 101236 тис. грн. більше 2020 р., і на 93665 тис. грн. більше показника 2021 р. За результатами

від інвестиційної діяльності підприємство має збитки за весь період, що аналізується;

– у структурі витрат підприємства ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» переважає собівартість реалізованої продукції, питома вага якої у 2020 р. складає 64,45%, у 2021 р. – 72,97%, у 2022 р. – 44,70%. Далі – витрати від інвестиційної діяльності, питома вага яких складає у 2020р. – 21,73%, у 2021 р. – 3,70%, у 2022 р. – 22,86%; найменшу питому вагу у структурі витрат підприємства займають витрати на збут – 0,92%, 1,78%, 1,63% по роках відповідно та витрати від фінансової діяльності – 0,90%, 1,05%, 0,75% відповідно; у 2022 р. порівняно з попередніми роками зменшилась величина всіх видів витрат, за винятком витрат на збут та інших операційних витрат. Ці показники мають тенденцію до збільшення;

– чистий дохід від реалізації продукції зменшився з 775678 тис. грн. у 2020 р. до 470718 тис. грн. у 2021 р., до 308435 тис. грн. у 2022 р. Пропорційно відбулось зменшення операційних витрат з 601472 тис. грн. у 2020 р., до 432538 тис. грн. у 2021 р., до 424963 тис. грн. у 2022 р. У структурі операційних витрат суттєво знизилась частка собівартості реалізованої продукції з 83,30% у 2020 р. до 58,52% у 2022 р.; найбільшу питому вагу займає собівартість реалізованої продукції за весь період дослідження. Темп падіння операційних витрат випереджає темп падіння чистого доходу від реалізації продукції. Частка валового прибутку в чистому доході знизилась з 35,40% у 2020 р. до 19,38% у 2022 р. Прибуток від операційної діяльності підприємство отримало протягом 2020-2021 рр. відповідно 249859 тис. грн. та 83465 тис. грн. У 2022 р. збиток від операційної діяльності становить 47136 тис. грн. У 2020 р. підприємство мало чистий прибуток у розмірі 90144 тис. грн., що становить 11,62% від чистого доходу від реалізації продукції і 32,82% від валового прибутку, у 2022 р. збиток склав 121527 тис. грн.

– у 2022 р. підприємство має рентабельність за основним показником – рентабельності продукції у розмірі 24,03%. За 2022 рр., оскільки у підприємства показник чистого прибутку мав від’ємне значення, підприємство

мало збитковість. Слід відзначити, що показники збитковості підприємства у 2022 р. порівняно з 2020-2021 р. мають тенденцію до збільшення. Можна стверджувати про наявність стійкої негативної тенденції до зниження показників рентабельності підприємства у 2020-2021 р. і про значне погіршення ситуації у 2022 р;

– за допомогою способу абсолютних різниць визначимо вплив факторів на зміну прибутку від господарської діяльності. Отже, У звітному 2022 р. порівняно з 2021 р. прибуток від господарської діяльності зменшився на суму 258783 тис. грн. За рахунок зниження середньорічної вартості капіталу на 5085 тис. грн. (99,18%) і зниження коефіцієнта обертання капіталу на 0,2579, прибуток від господарської діяльності збільшився на 66776,09 тис. грн. Разом з тим, унаслідок зниження рентабельності реалізації на 0,4195 відсоткового пункту, прибуток від господарської діяльності зменшився на 325564,06 тис. грн. Отже, основним фактором зменшення прибутку від господарської діяльності став чинник зниження рентабельності реалізації.

Прибуток і обсяг реалізації продукції – показники, у залежності від яких знаходяться показник рентабельності капіталу, ймовірний рівень дивідендів на вкладений капітал, отже, і ринкова вартість цього капіталу.

З точки зору капіталу, розмір прибутку і можливість його зростання знаходяться в складній залежності від цілого ряду факторів. Виділимо найважливіші з них: обсяг продаж продукції; структура вартості реалізованої продукції (частка в її складі змінних, постійних витрат і прибутку); значення доходів і витрат, які відносяться до складу прибутку (доходи від участі в інших організаціях, відсотки отримані і сплачені, інші операційні і позареалізаційні доходи і витрати); рівень оподаткування прибутку.

Саме ці фактори мають вплив на величину прибутку, яка залишається в розпорядженні підприємства.

Крім того, можна сказати, що для ефективного управління прибутковістю на ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» потрібно дотримуватися ряду вимог, які безпосередньо характеризують процес управління на

підприємстві: необхідно об'єднати управління прибутковістю і загальну систему управління підприємством. Управлінське рішення впливає на прибуток у будь-якому випадку; варто проводити комплексний аналіз формування управлінських рішень, адже управлінські рішення тісно пов'язані з кінцевим результатом управління прибутком і в деяких випадках можуть чинити негативний вплив на даний процес, а присутність високого динамізму дозволить враховувати зміни факторів зовнішнього середовища, ресурсів, форм організації, управління виробництвом.

Основною метою розподілу прибутку є оптимізація пропорцій між капіталізованою та спожитою його частинами. Розподіл прибутку здійснюється в різні фонди і за різними напрямками.

Специфіка завдань, що стоять перед кожним підприємством, відмінність зовнішніх і внутрішніх умов їх господарської діяльності не дозволяють виробити єдину модель розподілу прибутку, яка б мала універсальний характер. Тому основу механізму розподілу прибутку конкретного підприємства складає аналіз і облік у процесі цього розподілу окремих факторів, які пов'язують цей процес з поточною та майбутньою господарською діяльністю підприємства.

Фактори, що впливають на пропорції та ефективність розподілу прибутку, дуже різноманітні; різною є і міра інтенсивності їх прояву. Так, одна група факторів визначає передумови до зростання капіталізованої частини прибутку; інша група, навпаки, схиляє до збільшення частки споживаної частини прибутку. За характером виникнення всі фактори, що впливають на розподіл прибутку, можна розподілити на дві основні групи: зовнішні, що генеруються зовнішніми умовами діяльності підприємства; внутрішні, що генеруються особливостями господарської діяльності даного підприємства. Урахування розглянутих факторів дозволяє суттєво зменшити діапазон параметрів можливих пропорцій розподілу прибутку в окремих напрямках, в першу чергу – пропорцій капіталізованої та спожитої його частини, що формують головні умови наступного розвитку підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дзюбенко Л.М. Еволюція теорії прибутковості підприємства. *Формування ринкової економіки* : зб. наук. праць. Київ, 2010. №22. С.56-58.
2. Бабіч В.В. Удосконалення обліку формування, розподілу й використання прибутку . *Фінанси України*. 2012. № 2. С. 103-110.
3. Білик М.Д. До питання формування прибутку підприємства та управління ним. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2010. №7-8. С.150-154.
4. Буряковський В. В. Фінанси підприємств : навч. посібник. Дніпропетровськ : Пороги, 2006. 246 с.
5. Бланк И.А. Управление прибылью. Киев : Ника-Центр, 2007. 768 с.
6. Єпіфанова І.Ю. Прибутковість підприємства : сучасні підходи до визначення сутності. *Економіка та суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 189-192.
7. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства : навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2019. 132 с.
8. Скалюк Р.В. Економічний механізм управління фінансовими результатами господарської діяльності промислових підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: спец. 08.00.04. Хмельницький, 2012. 20 с.
9. Шевчук М.В. Дослідження ролі і стану наукових поглядів на трактування категорії «прибуток». *Держава та регіони*. 2010. №4. С.117.
10. Орехова А.І. Економічна сутність категорії прибуток. *Інноваційна економіка*. 2013. № 7(45). С. 313-316.
11. Андріяш А.С., Моголова А.Ю. Особливості управління прибутком підприємства. *Молодий вчений*. 2014. № 6(09). С. 68-70.
12. Мазурок П.П. Дослідження ролі і стану наукових поглядів на трактування категорії «прибуток» підприємства . *Держава та регіони*. 2011. №4. С.117-121.

13. Климко Н.Г. Основи економічної теорії : політекономічний аспект : підручник для студентів економічних спеціальностей вищих закладів освіти. Київ : Вища школа, 2015. 743 с.
14. Шаховалова Є.О. Управління прибутком: теоретичний аспект. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2013. № 2. Т. 3. С. 216-222.
15. Череп А.В., Стрілець Є.М. Ефективність як економічна категорія. *Ефективна економіка*. Дніпро, 2013. №1. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1727> (дата звернення: 14.08.2023).
16. Зінченко О.А. Показники і критерії якості прибутку підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. Київ, 2011. №7. С.106-111.
17. Кашубіна Ю.Б. Система оцінювання прибутку від операційної діяльності підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. №8. С. 196-201.
18. Анісімов Ю.П. Гармонізація діяльності підприємства : монографія. Харків : ВГТА, 2010. 304 с.
19. Червінська С.Л. Особливості визначення фінансових результатів діяльності підприємств. *Облік і фінанси АПК*. Київ, 2011. №6. С.107-110.
20. Мелень О.В. Актуальні питання прибутковості підприємства та шляхи її збільшення. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія «Технічний прогрес та ефективність виробництва». Харків, 2015. №25. С. 123-126.
21. Вовна Н.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: теоретична інтерпретація. *Економіка: проблеми теорії і практики*. 2010. Випуск 262. С. 2365-2372.
22. Грещак М.Г., Гребешкова О.М., Коцюба О.С. Внутрішній економічний механізм підприємства : навч. посібник; за ред. М.Г. Грешака. Київ : КНЕУ, 2005. 228с.
23. Кучеркова С.О. Сутність прибутку та методика визначення фінансового результату діяльності підприємства. *Економіка АПК*. Київ, 2011. №4. С.12-16.

24. Лойко В.В. Шляхи збільшення обсягу прибутку та підвищення дієвості управління прибутком промислового підприємства в сучасних умовах господарювання. *Международный научный журнал*. 2015. № 7. С. 68-71.

25. Лівощко Т.В. Аналіз методів планування прибутку на промислових підприємствах. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя, 2014. №6. С. 159-167.

26. Мадзігон В. Шляхи підвищення ефективності підприємницької діяльності підприємства. *Молодь і ринок*. 2011. № 3(74). С. 21-25.

27. Квасовський О.Р. Теоретична концептуалізація конкурентоспроможності підприємства. *Інноваційна економіка*. 2012. № 7(33). С. 97-104.

28. Машлій Г. Фінансові результати діяльності підприємств в Україні: аналіз сучасного стану та напрями вдосконалення управління. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2015. Вип. 2 (13). С. 261-267.

29. Мушнікова С.А. Управління фінансово-господарською діяльністю підприємств в умовах фінансової кризи. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики*. 2014. № 3 (27). С. 23-32.

30. Пилипчук О.В. Прибуток як узагальнений показник господарсько-фінансової діяльності підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2010. №2. С.26-30.

31. Гаватюк Л.С., Перегіняк Н.М. Шляхи підвищення рівня прибутковості вітчизняних підприємств у сучасних умовах господарювання. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 9. С. 363-367.

32. Маліновська К.О. Механізм обчислення податку на прибуток у контексті врахування податкових різниць. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2013. Випуск 24. С. 281-285.

33. Мірошніченко О.Ю. Механізм управління прибутком вітчизняних підприємств. *Бізнес-Інформ*. 2014. № 5. С. 280-285.

34. Назарова Г.Б. Еволюція економічної категорії прибутку. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки*. Вип. 5. Ч. II. Кіровоград : КНТУ, 2011. С. 327-335.
35. Зигрій О.В. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства на основі показників звітності: розрахунковий підхід. *Інноваційна економіка*. 2014. № 3(52). С. 243-249.
36. Сутнісно-теоретичні підходи до визначення фінансового забезпечення діяльності підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2010. №4 (29). С. 135-145.
37. Панченкова Ю.В. Економічна суть доходів основної діяльності промислового підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.10. С. 239-248.
38. Сторожук О.В. Податок на прибуток підприємств: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право)*. 2013. № 3(62). С. 191-196.
39. Мельник В.М., Борзенкова О.Д. Еволюція поглядів на дохід і прибуток підприємства як потенційні об'єкти оподаткування. *Фінанси України*. 2011. №10. С.32-39.
40. Alan C. Shapiro, Sheldon D. Balbirer. Modern corporate finance: A Multidisciplinary Approach to Value Creation, 2000 by Prentice-Hall, p.545.
41. Єфіменко Т.І., Ловінська Л.Г., Ярошенко Ф.О. Податок на прибуток : концепція визначення об'єкта оподаткування. Київ : НДФІ, 2010. С.24.
42. Квасовський О.Р. Проблеми наукової систематизації принципів оптимального оподаткування. *Фінанси України*. 2006. № 2. С. 101-112.
43. Зятковський І.В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Тернопіль : Економічна думка, 2003. 356 с.
44. Левчак І.Я. Вартість підприємства як критерій ефективності управління. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. Ужгород, 2014. Випуск 1(42). С. 104-108.

45. Деркач О.В. Проблеми аналізу фінансового стану підприємств. *Ефективна економіка*. 2013. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2013> (дата звернення: 01.09.2023).
46. Багров В. П, Багрова І.В. Економічний аналіз : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 160 с.
47. Івченко Л.В. Вплив методів нарахування амортизації на фінансовий результат підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Економічні науки». Херсон, 2015. Випуск 15. Частина 1. С. 141-145.
48. Економіка підприємства : навч. посіб.; за ред. А.В. Шегди. 3-тє вид., випр. Київ : Знання - Прес, 2003. 335с.
49. Верба В.А., Загородніх О.А. Економічний аналіз : підручник. Київ : КНЕУ, 2005. 416 с.
50. Економічний аналіз : навч. посібник; за ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченко. Київ : КНЕУ, 2014. 540 с.
51. Гайдис Н.М. Фінансовий аналіз : навч-метод. посіб. Львів : ЛБІ НБУ, 2006. 414 с.
52. Налукова Н. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: сутнісно-аналітичний аспект. *Галицький економічний вісник*. 2011. №1(30). С. 166-174.
53. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 256с.
54. Belverd E. Need, Jr. Financial accounting, 1989 edited by Houghton Mifflin Company, p.791.
55. Федішин М.П. Актуальні аспекти планування грошових потоків підприємств у сучасних умовах господарювання. *Економіка. Фінанси. Право*. 2013. №3. С. 26-28.
56. Павловська О.В. Удосконалення методів аналізу фінансового стану підприємств. *Фінанси України*. 2007. № 11. С. 54-60.
57. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч.

посіб. Київ : Знання, 2007. 668 с.

58. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 815 с.

59. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 566 с.

60. Фінанси підприємств : підручник ; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. 8-ме вид., перероб. та доп. Київ : КНЕУ, 2013. 519 с.

61. Ярошевич Н.Б. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ, 2012. 341 с.

62. Керанчук Т.Л. Концепція вартісно-орієнтованого управління підприємством та можливості її адаптації в Україні. *Фінанси України*. 2011. № 7. С. 104-114.

63. Harris, Ford W. Operations Cost (Factory Management Series), Chicago: Shaw (1915).

64. Костецький В.В. Напрями побудови системи управління фінансовими ризиками на підприємстві. *Український журнал прикладної економіки*. 2016. Том 1. №3. С. 40-44.

65. Мягких І.М. Оцінка використання ресурсного потенціалу підприємств України в ринкових умовах. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2011. № 33. С. 199-203.

66. Нагаєвич Ю.В. Основні аспекти еволюції поняття фінансового результату: екскурс у минуле. *Економіка АПК*. 2010. №5. С.87-96.

67. Wilson, R. H. «A Scientific Routine for Stock Control», Harvard Business Review, 13, 116–128 (1934).

68. Островська Г. Оцінювання вартості підприємства як основа ефективного управління. *Галицький економічний вісник*. 2011. № 1(30). С. 107-115.

69. Пігуль Н.Г. Управління прибутком підприємства. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України* : зб. наук. праць. Суми : Вид-во Укр. акад. банків. справи НБУ. 2010. № 28. С. 125-132.

70. Попович П.Я. Операційний аналіз : проблеми та перспективи розвитку : монографія. Тернопіль : Економічна думка, 2010. 168с.
71. Приказюк О.В. Методика оцінки рентабельності підприємства. *Облік і фінанси АПК*. 2006. № 5 С. 100-105.
72. Міщенко В.І., Луб'яницький О.Г., Слав'янська Н.Г. Основи лізингу : навч. посіб. Київ : Товариство «Знання», 1997. 138 с.
73. Corporate Financial Management. G. Arnold. Financial Times, Prentice Hall, 1998. P. 543.
74. Семенова О.М. Резерви підвищення рентабельності підприємства на основі факторного моделювання. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2014. № 1 (63). С. 162-167.
75. Рябенков О.В. Напрями удосконалення політики управління фінансовими результатами промислового підприємства. *Механізм регулювання економіки*. 2012. № 1. С. 196-203.
76. Свірідова С.С. Оцінка факторів впливу на рентабельність підприємства. *Молодий вчений*. 2014. № 11(14). С. 93-96.
77. Присяжнюк Л.Г. Оптимізація витрат підприємств машинобудівної галузі за допомогою інформаційних технологій та оптимізації управління запасами. *Інвестиції : практика та досвід*. Київ, 2016. №20. С. 76-79.
78. Скалюк Р.В. Управління прибутком підприємств: стратегічний підхід. *Фінанси, облік і аудит*. 2013. Випуск 2(22). С. 109-118.
79. Склярчук І. Теоретичні аспекти факторного аналізу прибутку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка*. 2011. Випуск 130. С. 69-71.
80. Стефанів І.Ф. Напрямки удосконалення фінансової політики підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. 13. Т. 1. С. 542-547.
81. Ткаченко Є.Ю. Сучасні підходи до управління прибутком промислового підприємства. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2011. № 47. С. 270-276.

ДОДАТОК А

		КОДИ
		01.01.2021
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ"	за ЄДРПОУ 00110728
Територія	Запорізька область, Ленінський р-н	за КОАТУУ 2310136900
Організаційно-пра вова форма	Акціонерне товариство	за КОПФГ 230
господарювання		
Вид економічної діяльності	Механічне оброблення металевих виробів	за КВЕД 25.62
Середня кількість працівників: 369		
Адреса, телефон: 69041 м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-А, (061) 283-19-49		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):		
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку		☐
за міжнародними стандартами фінансової звітності		☒

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020 р.
Форма №1

			Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	0	0	
первісна вартість	1001	0	0	
накопичена амортизація	1002	(0)	(0)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	4 350	4 525	
Основні засоби	1010	159 543	151 699	
первісна вартість	1011	161 581	167 471	
знос	1012	(2 038)	(15 772)	
Інвестиційна нерухомість	1015	15 603	15 603	
первісна вартість	1016	15 603	15 603	
знос	1017	(0)	(0)	
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	
первісна вартість	1021	0	0	
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)	
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	
інші фінансові інвестиції	1035	192	192	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	
Відстрочені податкові активи	1045	1 620	2 490	
Гудвіл	1050	0	0	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	
Інші необоротні активи	1090	0	0	

Продовження ДОДАТКУ А

Усього за розділом I	1095	181 308	174 509
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	170 110	189 468
Виробничі запаси	1101	44 870	42 262
Незавершене виробництво	1102	125 240	147 206
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	37 873	82 290
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	7 760	1 954
з бюджетом	1135	27 771	15 509
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	816	1 158
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	10 440	84 067
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	10 440	84 067
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	254 770	374 446
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	121
Баланс	1300	436 078	549 076

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	6 412	6 412
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	37 869	32 661
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-180 350	-85 477
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0

Продовження ДОДАТКУ А

Усього за розділом I	1495	-136 069	-46 404
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	773	625
Довгострокові забезпечення	1520	4 702	6 936
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	5 475	7 561
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	449 429	159
товари, роботи, послуги	1615	32 060	33 420
розрахунками з бюджетом	1620	6 973	4 585
у тому числі з податку на прибуток	1621	5 904	3 450
розрахунками зі страхування	1625	821	862
розрахунками з оплати праці	1630	3 129	3 018
одержаними авансами	1635	64 367	60 948
розрахунками з учасниками	1640	99	99
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	8 785	11 443
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1 009	473 385
Усього за розділом III	1695	566 672	587 919
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	436 078	549 076

ДОДАТОК Б

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2021
			00110728

**Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)**

за 2020 рік

Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	775 678	628 606
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестрахування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(501 050)	(459 488)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	274 628	169 118
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	75 653	24 265
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	264
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(29 953)	(31 704)
Витрати на збут	2150	(7 146)	(7 327)
Інші операційні витрати	2180	(63 323)	(52 319)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	17 336
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	249 859	102 033
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0

Продовження ДОДАТКУ Б

Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	37 451	134 908
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(6 999)	(6 648)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(168 895)	(69 905)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	111 416	160 388
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-21 272	-31 147
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	90 144	129 241
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-5 208	-11 756
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	-1 619	754
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-6 827	-11 002
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-6 827	-11 002
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	83 317	118 239

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	405 325	397 824
Витрати на оплату праці	2505	85 095	78 470
Відрахування на соціальні заходи	2510	19 028	17 384
Амортизація	2515	14 655	22 745
Інші операційні витрати	2520	88 390	82 069
Разом	2550	612 493	598 492

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1 832 080	1 832 080
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1 832 080	1 832 080

Продовження ДОДАТКУ Б

Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	49,203090	70,543320
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	49,203090	70,543320
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

ДОДАТОК В

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2021
			00110728

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

За 2020 рік

Форма №3

Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	491 259	365 164
Повернення податків і зборів	3005	101 498	74 007
у тому числі податку на додану вартість	3006	101 498	74 007
Цільового фінансування	3010	18	60
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	275 267	273 375
Надходження від повернення авансів	3020	319	1 431
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	0	0
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	1 472	1 259
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(448 353)	(385 492)
Праці	3105	(67 175)	(61 348)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(18 509)	(17 030)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(44 976)	(55 542)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(24 104)	(35 673)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(0)	(0)
Витрачання на оплату авансів	3135	(46 106)	(75 357)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(1)	(45)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(63 625)	(56 290)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	181 088	64 192
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			

Продовження ДОДАТКУ В

фінансових інвестицій	3200	0	0
необоротних активів	3205	25	1 649
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(4 774)	(7 992)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-4 749	-6 343
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	0	0
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(108 131)	(50 938)
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(6 004)	(5 685)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-114 135	-56 623
Чистий рух коштів за звітний період	3400	62 204	1 226
Залишок коштів на початок року	3405	10 440	13 415
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	11 423	-4 201
Залишок коштів на кінець року	3415	84 067	10 440

ДОДАТОК Г

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ"	за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2022
			00110728
			UA2306007001 0228148
Територія	Запорізька обл.	за КАТОТТГ	
Організаційно-пра вова форма	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
господарювання			
Вид економічної діяльності	Механічне оброблення металевих виробів	за КВЕД	25.62
Середня кількість працівників: 363			
Адреса, телефон: 69041 м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-А, (061) 283-18-00			
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			v

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2021 р.
Форма №1

		Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	4 525	16 316
Основні засоби	1010	151 699	226 908
первісна вартість	1011	167 471	231 579
знос	1012	(15 772)	(4 671)
Інвестиційна нерухомість	1015	15 603	7 519
первісна вартість	1016	15 603	7 519
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	192	192
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	2 490	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервах	1065	0	0

Продовження ДОДАТКУ Г

фондах			
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	174 509	250 935
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	189 468	311 502
Виробничі запаси	1101	42 262	51 510
Незавершене виробництво	1102	147 206	89 416
Готова продукція	1103	0	170 576
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	82 290	36 804
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	1 954	7 775
з бюджетом	1135	15 509	14 627
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 158	911
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	84 067	66 907
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	84 067	66 907
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	374 446	438 526
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	121	121
Баланс	1300	549 076	689 582

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	6 412	6 412
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	32 661	87 524
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-85 477	25 198

Продовження ДОДАТКУ Г

Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	-46 404	119 134
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	10 620
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	625	447
Довгострокові забезпечення	1520	6 936	6 711
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	7 561	17 778
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	159	191
товари, роботи, послуги	1615	33 420	13 117
розрахунками з бюджетом	1620	4 585	4 835
у тому числі з податку на прибуток	1621	3 450	3 778
розрахунками зі страхування	1625	862	1 049
розрахунками з оплати праці	1630	3 018	3 460
одержаними авансами	1635	60 948	195 609
розрахунками з учасниками	1640	99	99
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	11 443	12 048
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	473 385	322 262
Усього за розділом III	1695	587 919	552 670
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	549 076	689 582

ДОДАТОК Д

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2022
			00110728

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2021 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД			1801003
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	470 718	775 678
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(331 400)	(501 050)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	139 318	274 628
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	45 285	75 653
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	19 164	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(33 305)	(29 953)
Витрати на збут	2150	(8 062)	(7 146)
Інші операційні витрати	2180	(59 771)	(63 323)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	16 242	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	83 465	249 859

Продовження ДОДАТКУ Д

збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	64 883	37 451
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(4 786)	(6 999)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(16 812)	(168 895)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	126 750	111 416
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-23 088	-21 272
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	103 662	90 144
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	74 646	-5 208
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	657	-1 619
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	75 303	-6 827
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(13 427)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	61 876	-6 827
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	165 538	83 317

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	332 721	405 325
Витрати на оплату праці	2505	90 589	85 095
Відрахування на соціальні заходи	2510	20 694	19 028
Амортизація	2515	17 163	14 655
Інші операційні витрати	2520	90 602	88 390
Разом	2550	551 769	612 493

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
--------------	-----------	-------------------	---

Продовження ДОДАТКУ Д

1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1 832 080	1 832 080
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1 832 080	1 832 080
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	56,581590	49,203090
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	56,581590	49,203090
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

ДОДАТОК Ж

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2022
			00110728

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

За 2021 рік

Форма №3

Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	434 327	491 259
Повернення податків і зборів	3005	74 147	101 498
у тому числі податку на додану вартість	3006	74 147	101 498
Цільового фінансування	3010	0	18
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	235 688	275 267
Надходження від повернення авансів	3020	124	319
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	0	0
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	2 440	1 472
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(413 706)	(448 353)
Праці	3105	(71 997)	(67 175)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(20 063)	(18 509)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(46 401)	(44 976)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(23 481)	(24 104)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(22 920)	(20 872)
Витрачання на оплату авансів	3135	(53 005)	(46 106)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(0)	(1)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(39 411)	(63 625)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	102 143	181 088

Продовження ДОДАТКУ Ж

II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	0	0
необоротних активів	3205	38	25
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(3 699)	(4 774)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-3 661	-4 749
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	0	0
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(102 796)	(108 131)
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(3 768)	(6 004)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-106 564	-114 135
Чистий рух коштів за звітний період	3400	-8 082	62 204
Залишок коштів на початок року	3405	84 067	10 440
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-9 078	11 423
Залишок коштів на кінець року	3415	66 907	84 067

ДОДАТОК 3

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ"	за ЄДРПОУ	КОДИ
			Дата 01.01.2023
			00110728
			UA2306007001 0228148
			230
Територія	Запорізька обл.	за КАТОТТГ	25.62
Організаційно-пра вова форма	Акціонерне товариство	за КОПФГ	
господарювання			
Вид економічної діяльності	Механічне оброблення металевих виробів	за КВЕД	
Середня кількість працівників: 323			
Адреса, телефон: 69041 м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-А, (061) 283-18-00			
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			v

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2022 р.
Форма №1

		Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	16 316	10 159
Основні засоби	1010	226 908	201 934
первісна вартість	1011	231 579	232 348
знос	1012	(4 671)	(30 414)
Інвестиційна нерухомість	1015	7 519	6 968
первісна вартість	1016	7 519	6 968
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	192	192
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0

Продовження ДОДАТКУ 3

Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	250 935	219 253
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	311 502	145 488
Виробничі запаси	1101	51 510	15 655
Незавершене виробництво	1102	89 416	34 013
Готова продукція	1103	170 576	95 820
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	36 804	75 529
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	7 775	2 736
з бюджетом	1135	14 627	17 583
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	911	535
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	66 907	77 661
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	66 907	77 661
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	438 526	319 532
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1200	121	121
	1300	689 582	538 906

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	6 412	6 412
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	87 524	74 846
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	25 198	-83 864
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)

Продовження ДОДАТКУ 3

Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	119 134	-2 606
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	10 620	114
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	447	233
Довгострокові забезпечення	1520	6 711	7 343
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	17 778	7 690
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	191	230
товари, роботи, послуги	1615	13 117	12 344
розрахунками з бюджетом	1620	4 835	553
у тому числі з податку на прибуток	1621	3 778	0
розрахунками зі страхування	1625	1 049	514
розрахунками з оплати праці	1630	3 460	1 881
одержаними авансами	1635	195 609	108 366
розрахунками з учасниками	1640	99	99
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	12 048	15 813
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	322 262	394 022
Усього за розділом III	1695	552 670	533 822
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	689 582	538 906

ДОДАТОК К

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2023
			00110728

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2022 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	308 435	470 718
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(248 673)	(331 400)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	59 762	139 318
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	69 392	45 285
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	19 164
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(20 802)	(33 305)
Витрати на збут	2150	(9 081)	(8 062)
Інші операційні витрати	2180	(146 407)	(59 771)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	16 242
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	0	83 465
збиток	2195	(47 136)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0

Продовження ДОДАТКУ К

Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	46 470	64 883
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(4 187)	(4 786)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(127 180)	(16 812)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	126 750
збиток	2295	(132 033)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	10 506	-23 088
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	103 662
збиток	2355	(121 527)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	74 646
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	-207	657
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-207	75 303
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(13 427)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-207	61 876
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-121 734	165 538

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	66 501	332 721
Витрати на оплату праці	2505	80 102	90 589
Відрахування на соціальні заходи	2510	17 817	20 694
Амортизація	2515	25 757	17 163
Інші операційні витрати	2520	101 194	90 602
Разом	2550	291 371	551 769

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1 832 080	1 832 080
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1 832 080	1 832 080

Продовження ДОДАТКУ К

Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-66,332800	56,581590
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-66,332800	56,581590
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

ДОДАТОК Л

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2023
			00110728

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

За 2022 рік

Форма №3

Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	186 957	434 327
Повернення податків і зборів	3005	14 397	74 147
у тому числі податку на додану вартість	3006	14 397	74 147
Цільового фінансування	3010	0	0
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	30 503	235 688
Надходження від повернення авансів	3020	1 560	124
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	0	0
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	881	2 440
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(84 654)	(413 706)
Праці	3105	(64 557)	(71 997)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(17 512)	(20 063)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(24 321)	(46 401)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(3 778)	(23 481)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(20 543)	(22 920)
Витрачання на оплату авансів	3135	(18 094)	(53 005)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(0)	(0)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(7 079)	(39 411)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	18 081	102 143
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			

Продовження ДОДАТКУ Л

фінансових інвестицій	3200	0	0
необоротних активів	3205	2	38
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(3 883)	(3 699)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-3 881	-3 661
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	0	0
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(12 796)	(102 796)
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(103)	(3 768)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-12 899	-106 564
Чистий рух коштів за звітний період	3400	1 301	-8 082
Залишок коштів на початок року	3405	66 907	84 067
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	9 453	-9 078
Залишок коштів на кінець року	3415	77 661	66 907

**Декларація академічної доброчесності
здобувача вищої освіти ЗНУ**

Я, Іванюк Юрій Валеріанович, студент 2 курсу, заочної форми навчання, економічного факультету, спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітньої програми «Фінанси і кредит», адреса електронної пошти s.t.a.l.k.e.r.30.04.73@gmail.com, підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Удосконалення механізму управління прибутком ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлен;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування роботи в базі даних цієї системи.

Дата_____

Підпис_____

ПІБ (студент) Ю.В. Іванюк

Дата_____

Підпис_____

ПІБ (науковий керівник) Ю.О. Огренич